

RANNIKON PUOLUSTAJA

Meripuolustuksen ammatti- ja jäsenlehti

nro 4/2011

Laivastotaktiikka murroksessa s. 24

**Ei enää koskaan yksin
suurvaltaa vastaan** s. 63

**Johtamisrakenne tehostuu
merivoimien rannikkojoukoissa** s. 54

Säämiehenä Vallisaaren linnakkeella s. 84

RANNIKON PUOLUSTAJA

Meripuolustuksen ammatti- ja jäsenlehti

Päätoimittaja

Pekka Kurvinen
gsm 0500 561 652
e-mail pekka.kurvinen@elmio.fi

Teemapäätoimittaja

Komentaja Jan-Erik Aitos

Toimitus

Toimitussihteeri Auli Aho
auli.aho@mil.fi
Ove Enqvist, historia ja kirjallisuus
enqvist@oktanet.fi
Minna Suominen, merivoimat
minna.suominen@mil.fi
Seppo Alanko, taitto
seppo.alanko@riimunkaantaja.com

Toimituksen osoite (postitettavat aineistot)

Pekka Kurvinen
Oy Elmio Ab, PL 333, 00151 Helsinki

Toimitusneuvosto

Aulis Minkinen,
toimitusneuvoston pj, RUY
Markus Aarnio, MY
Lars Eklund, Helsingin Laivastokilta
Arno Hakkarainen, Sininen Reservi
Kimmo Kinos, Rt-kerho Johtorengas
Viljo Lehtonen, Rannikkojääkärikilta
Henrik Nystén, RUY
Ville Tynkkynen, RtOU

Kirjeenvaihtajat

Tiedottaja Auli Aho, MERISK
Ltn Leo Puhakka, UUDPR
Tiedottaja Sari Salmi, SLMEPA
Komkapt Matti Linteri, KOTRANNP
Tiedottaja Nina Soini, SMMEPA

Kirjoituksissa esitetyt mielipi-
teet ovat kirjoittajien.

54. vuosikerta - 4/2011

RANNIKON PUOLUSTAJA 1/2012 ilmestyy viikolla 11.

Teemana Meripuolustus - yhteinen asiaamme

Lehden aineistopäivä on 25.1.2012 mennessä. Tekstit sähköisessä muodossa mieluiten rtf-tekstistiedostoina (muutkin formaatit käyvät) levykkeellä tai sähköpostilla. Kuva-aineisto paperi-, dia-, tai digikuvina (tiff-, eps- tai jpeg). Digikuvien minimiresoluutio on 300 dpi käytettävässä koossa. Paperikuvia ei palauteta. Muusta menettelystä on sovittava erikseen päätoimittajan kanssa.

Tilauhinnat vuodelle 2011

Yksittäiset kestotilaukset 22 euroa/
vuosikerta. Yleishyödyllisten yhteisöjen
jäsentilaukset 9 euroa/vuosikerta.

Osoitteenmuutokset ja tilaukset

Rauni Jääskeläinen
Näätäkuja 3 B 10, 01480 Vantaa
puh 040 723 5838
e-mail rauni.jaaskelainen@
rannikonpuolustaja.fi

Lehden kotisivut

www.rannikonpuolustaja.fi

Kirjapaino

Oy Fram Ab, Vaasa

Ilmoitusmyynti

Ilpo Pitkänen Oy
puh 09-586 8300, fax 09-586 83099

Julkaisija

Rannikkouseeriyhdistys RUY ry
Aikakauslehtien liiton
jäsenlehti

Kansi

Lennokkialupseeri Mikko Sammal.
Kuva: Asta Ruuskanen.

ISSN 1239-0445

441 797

Puolustusvoiei ole jatkai

Puolustusvoimat laatii vuoden vaihteessa suunnitelmat siitä, kuinka se säilyttää supistuvine määrärahoineen uskottavuutensa liikkumiskykyisenä sekä hyvin koulutettuna ja varustettuna joukkona, jolla on myös edellytykset kansainväliseen yhteistoimintaan. Muutoksen edellyttämiä keinoja on löydettävä niin puolustusvoimien jokapäiväisestä toiminnasta, puolustusmateriaalin ylläpito- ja uusintakustannuksista kuin organisaation ja rakenteiden ylläpidostakin. Puolustusvoimain komentajan mukaan leikkausten ja säästöjen vuoksi puolustusvoimauudistusta on aiennettava niin, että uusi organisaatio on toiminnassa vuoden 2015 alusta. Se edellyttää pikaisia poliittisia päätöksiä merkittävästi aiempaa pienempien puolustusvoimien tulevasta rakenteesta. Ilman niitä ei säästöjä voida toteuttaa.

Harvardin yliopiston johtamisen professorin John Kotterin mukaan organisaatiomuutoksien onnistumisessa neljä viidennestä on ihmisten johtamista ja vain viidennes asioiden johtamista. Menestyksen taustalla vaikuttaa kaksi lainalaisuutta. Ensinnäkin muutosten toteuttamisessa tulisi soveltaa suunnitelmallista prosessia, joka on tarpeeksi vahva ja motivoiva muutoshallittomuuden voittamiseksi. Toiseksi prosessissa on korostettava asioiden johtamisen ohella laadukasta ihmisten johtamista.

Kotter on luonut kuvauksen kahdeksanvaiheisesta muutoksenhaallinnan prosessista, jonka kärjessä on kiireen ja välttämättömyyden tunteen luominen. Sitä seuraavat järjestyksessä ohjaavan

mauudistuksessa lun sijaa

tiimin perustaminen, vision ja strategian laatiminen, muutosvisiosta viestiminen, henkilöstön valtuuttaminen vision mukaiseen toimintaan, lyhyen aikavälin onnistumisen varmistaminen, parannusten vakiinnuttaminen ja uusien muutosten toteuttaminen sekä uusien toimintatapojen juurruttaminen yrityskulttuuriin. Kaikissa vaiheissa tulee siis huomioida erityisesti ihmisten johtaminen onnistumisen varmistamiseksi.

* * *

Muutos aiheuttaa aina kaikissa sen kohteissa vastarintaa, joka juontuu yksilön turvallisuudentunteen horjumisesta, itsekokeskeisestä tuntemattoman, hallitsemattoman pelosta. Reagointiin ollaan usein valmiita vasta, kun on pakko – ja silloin ollaan auttamatta myöhässä. Tärkeää onkin ennakoita tuleva. Se edellyttää huolellista suunnittelua, ennakointia ja sen teroittamista, että ongelma ei koskaan häivy itsestään.

On tunnettava ja hallittava kolme osatekijää: muutosohjelma itsensä, organisaatiokulttuuri sekä yksilöiden asenteet ja uskomukset. Mitä paremmin kyseiset osatekijät saadaan limittäin ja kohtamaan, sitä todennäköisempää on vastarinnan murtuminen ja ihmisten sitoutuminen muutokseen. Merkilläpentävää on, että jos johto ei ole hankkeeseen sataprosenttisesti sitoutunut, on turha odottaa työntekijöidenkään innostusta. Keskiöjohdon valjastaminen uuteen ajattelu- ja toimintatapaan onkin kynnyskysymys.

Toinen Harvardin professori Rosabeth Moss Kanter esittää, että on ky-

ettävä arvioimaan käytettävissä olevat voimavarat, pyrittävä saamaan organisaation kaikki tasot mukaan, suunniteltava prosessi hyvin ja laadittava selkeä rakenne muutoksen toteuttamiseksi. Muutoksesta on tehtävä ihmisten henki ja elämä. Jos jossain, tässä työssä tarvitaan vahvaa, arvostettua johtajaa, luottamusta sekä tiivistä vuorovaikutusta.

Avainasemassa on ydinjoukko, joka on omistautunut muutoksen toteuttamiselle. Mutta suurin este on kuitenkin viestintäkyvyttömyys. Tahtotila ja vuorovai-

***Tarvitaan vahvaa,
arvostettua johtajaa,
luottamusta
sekä tiivistä
vuorovaikutusta.***

kutuksen onnistuminen vaativat yhteisen näkemyksen, kyvyn ymmärtää organisaatiota ja kulttuurin muutosta sekä halun hyödyntää asiantuntijoita. Varsinaisen muutoksen tekee kuitenkin aina sen kohteena oleva joukko sidosryhmineen. Jälkimmäisiä – siis kaikkia niitä tahoja, jotka tavalla tai toisella ovat muutoksesa mukana, ei sovi unohtaa.

* * *

Ihmiset suhtautuvat muutokseen eri tavoin heidän persoonallisuutensa, olosuhteiden ja muutosprosessin ymmärtämiskyynsä mukaan. Yhtäältä he, jotka asettuvat vastarintaan, vaativat erityishuomiota. Mutta myös muutoksen kan-

nattajat ovat muutoksen kohteita, ja heitä on johdettava taiten. Mikään ei ole muutosjohtajalle arvokkaampaa kuin saada sellaisia kannattajia puolelleen, joilla on epämuodollista arvovaltaa, siis porukka- tai arvojohtajia. Vastaanhangoitteijiat vastustavat muutosta avoimesti tai peitelysti, sopeutujat kulkevat mukana, mutta purnaavat ja liittolaiset tukevat muutosta. Taitava muutosjohtaja valjastaa kaikki ryhmittymät.

Meitä jokaista koskevassa puolustusvoimauudistuksessa ensiarvoista on saada jokainen muutokseen sitoutuva ymmärtämään kiireen ja välttämättömyyden tuntu. Everstiluutnantti evp, kasvatustieteen tohtori Vesa Nissisen kehittämän syväjohtamisen mallin kulmakivet ovat luottamuksen rakentaminen, inspiroiva tapa motivoida, *älyllinen stimulointi* sekä ihmisen yksilöllinen kohtaaminen. Ne antavat muutosjohtajalle hyvän ponnistusalueen – kunhan eivät jää mitäänsanomattomiksi ismeiksi. Yhteisestä menestyksestä me on kyse.

Toivotan kaikille rannikko- ja meripuolustajille rauhaa joulunaikaa sekä voimia tuleviin muutoksen myrskyihin!

Pekka Kurvinen

Tässä numerossa:

Poimintoja: 3 Pääkirjoitus

OVE ENQVIST

Kenraali Jaakko Valtanen oli mukana Kajanuksen saunan 100-vuotisjuhlailaisuudessa 26.9. Upinniemen eteläkärjessä. Lisää tapahtumasta sivuilla 96-97.

Utisia

6 Kolmas Katanpää-luokan alus kastettiin Italiassa

Teemana Merisotataktiikka ja -tekniikka

7 Hyökkäyksellisyys korostuu merisodassa

Raimo Pyysalo

10 Meripuolustuksen operatiivinen konsepti

Veli-Pekka Heinonen

13 Rannikkojoukot Merivoimien operatiivisessa konseptissa

Johan Tillander

16 Naton standardointiorganisaatio ja tärkeimmät merivoimaohjesäännöt laivastoupseerin näkökulmasta

Ville Suominen

21 Yhteinen tulenkäyttö vaikutusperusteisen sodankäynnin ensiaskelena

Jussi Riimuvuori

24 Laivastotaktiikka murroksessa

Jan-Erik Aitos

27 Torpedoaseella ulottuvuutta sukellusveneen torjuntaan

Jussi Mattila

31 Merivoimien alusten voimankäyttö ja itsepuolustus

Mika Mäkilevo

35 Merivoimien rooli yhteisoperaatioissa

Ville Vänskä

39 Rauma-luokan ohjusvenet uuteen iskuun

Sami Rauhanummi

43 Suomalaisen sukellusvenentorjunnan haasteet

Mikko Lehto

51 Reviirijattelun aika on ohitse

Matti Linteri

54 Johtamisrakenne tehostuu merivoimien rannikkojoukoissa

Jarkko Källi

60 Lennokkialiupseerina merivoimissa

Asta Ruuskanen

63 Suomen NATO -jäsenyys

Kenneth Nyholm

68 Sotilasseurakunta merellä

Johanna Lahtinen

Kirjallisuus

- 71 Suomen Joutsen sodassa
- 72 Taisto-luokan moottoritorpedoveneet
- 74 Z ja epäjohtaminen
- 76 Rautatietykistö
- 77 Tykistöupseerikoulutus Suomessa 1747-1900

Tapahtumia

- 78 Meripuolustus ja vesiturvallisuus tutuiksi
Ulappa 2011 -harjoituksessa
Sanna Mertsalmi
- 80 Osasto Väinämöisen muistolaatta Sipooseen
Eero Auvinen
- 81 Meripuolustuspiirin kuulumisia
Henrik Nysten
- 82 Olemme päässeet isojen poikien joukkoon
Susanne Hiltunen

Historia

- 84 Säämiehenä Vallisaaren linnakkeella
Ove Engvist

Kuulumisia

- 87 Rannikkoupseeriyhdistys ry
- 87 Meriupseeriyhdistys ry
- 88 Meriupseeriyhdistyksen Puolan matka 29.9.–2.10.2011
Nyyrikki Kurkivuori
- 93 Helsingin Miinanraivaajakilta ry
- 93 Rannikkojääkäripataljoonan Perinneyhdistys ry
- 94 Sininen Reservi ry
- 96 Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ry
- 98 Rannikkojääkärikilta ry
- 103 Rannikkotykistön perinneyhdistys ry
- 103 Matti Kurjen purjehtijat –perinneosasto
- 104 Pohjanlahden Laivastokilta ry
- 105 Hangon Rannikkopatteriston Perinneyhdistys ry

- 114 Yhteystietoja

YLI P. BAGGE / UIDENMAAN PRIKAATI

Rannikkojoukkojen asemasta Merivoimien Operatiivisessa konseptissa sivuilla 13-15.

TEUVO RODEN

Mitenkähän se merimiessolmu syntyikään, pohtivat kiltalaiset Thor Guss ja Timo Koukku Pohjanlahden laivastokillan ja miinalaiva Pohjanmaan miehistön välisessä leikkimielisessä kisassa. Lisää sivulla 104.

SUSANNE HILTUNEN

Satu Mustalahti ja Helge Jalava meripuolustuspäivän tilaisuudessa 28.10. Lisää tapahtumasta sivuilla 82-83.

Kolmas Katanpää-luokan alus kastettiin Italiassa

Kolmas Suomen merivoimille hankittava Katanpää-luokan miinantorjunta-alus (MITO) kastettiin Italiassa torstaina 3. marraskuuta. Alus sai nimekseen Vahterpää. Kastetilaisuus pidettiin Intermarinen telakalla Italian Sarzanassa.

Aluksen kummi on merivoimien komentajan puoliso, rouva Anja Pennala ja aluksen kummikaupunki on Kotkan kaupunki.

Uusien MITO-alusten tehtävänä tulee olemaan valtakunnallisesti tärkeiden meriyhteyksien turvaaminen miinauhkaa vastaan.

Alukset on hankittu ensisijaisesti kotimaan tehtäviä varten. Alusten järjestelmiä voidaan myös hyödyntää siviilitoimissa ja viranomaisyhteistyössä,

muun muassa merenpohjan kartoittamisessa, vedenalaisissa etsintä- ja tunnistustehtävissä sekä vedenalaisten räjähteiden vaarattomaksi tekemisessä.

Katanpää-luokan alukset parantavat myös Suomen mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin, koska ne ovat EU- ja Nato-yhteensopivia.

Italian Sarzanassa Intermarinen

telakalla rakennettavat alukset tullaan sijoittamaan Turun Pansioon Saaristomeren Meripuolustusalueelle.

Kastettu MITO-alus MHC (Mine Hunter Coastal) Vahterpää valmistuu ja luovutetaan merivoimille kesällä 2012, jonka jälkeen se saapuu Suomeen.

Operatiivisen valmiuden Katanpää-luokan alukset saavuttavat vuoden 2015 mennessä. ■

Komentaja Raimo Pyysalo työskentelee Merivoimien Esikunnassa merivoimien valmiuspäällikkönä.

Hyökkäyksellisyys korostuu merisodassa

Kaikille ovat tuttuja maavoimien taistelulajit hyökkäys, puolustus ja viivytys. Merioperaatiot ovat terminä tulleet enenevässä määrin esille operatiivisen suunnittelun työkalun (FINGOP) käyttöönoton myötä. Tämä kirjoitus valottaa, mitä nämä merioperaatiot ovat ja miten joukkoja johdetaan.

Milan Vego jakaa kirjassaan Joint Operational Warfare nykyaikaiset merelliset operaatiot kahdeksaan kategoriaan. Näitä ovat:

- vastustajan merellisen voiman tuhoaminen merellä tai satamissa,
- maihinnousu puolustetulle rannikolle,
- vastustajan rannikkolinnoitteiden ja laitosten tuhoaminen,
- vastustajan meriyhteyksiin vaikuttaminen,
- oman meriliikenteen turvaaminen ja suojaaminen,
- vastustajan strategisten ydinasejärjestelmien tuhoaminen,
- omien strategisten ydinasejärjestelmien suojaaminen ja
- omien joukkojen suojaaminen rannikolla.

Jaottelu perustuu operaation tarkoitukseen. Perusolemukseltaan näistä viisi on hyökkäyksellistä operaatiotyyppiä ja kolme selkeää suojaamis- tai tukemistehtävää. Kun tarkastellaan Itä-

meren aluetta tai kotimaista toimintaympäristöä, niin ydinasejärjestelmien suojaaminen ja vastustajan vastaviin vaikuttaminen eivät kuulu tehtäväkenttään. Jäljelle jää näin neljä hyökkäyksellistä ja kaksi puolustuksellista operaatiota. Tämä tuo esille merisodan hyökkäyksellistä ja tulivoimaa korostavaa luonnetta.

Vielä tiivistetympin vastustajan mahdolliset operaatiot voidaan jakaa kolmeen kokonaisuuteen. Ensisijainen uhka käsittää merellisen voiman tuhoamisen. Tämä sisältää alusyksiköiden ja rannikkojoukkojen lisäksi johtamis- ja tukeutumisyjärjestelmän.

Toinen uhkakokonaisuus muodostuu maihinnoususta rannikolle eli erityyppiset mereltä maalle -operaatiot maahanlaskuista merikoukkauksiin ja maihinnousuihin asti. Kolmantena uhkatekijänä ovat meriyhteyksiin vaikuttaminen, operatiivisina tehtävinä ovat käytettävissä meriliikenteen häirintä ja merisaarto. Näiden operaatioiden valossa pitää tarkastella omia toimintamahdollisuuksia ja suorituskykyjen kehittämistä.

Päämääränä aseellisen voiman lamauttaminen

Vegon operaatioissa selkeä ensisijainen päämäärä on vastustajan aseellisen voiman lamauttaminen. Aseellinen voima on nähtävä kokonaisuutena, jonka muodostavat johtamisjärjestelmä ja tulenkäyttökyky. Näiden tuhoamisen tai lamauttamisen jälkeen vastustajan kyky jatkaa operatiivista toimintaansa voidaan tulkita lamautetuksi.

Merisodan liittyessä aina joko ilma- tai maataisteluihin on maihinnousu yksi keskeinen operaatiotyyppi. Merellä käytävät sodat eivät johda ratkaisuun, vaan strategisella ja operatiivisella tasolla ratkaisu tapahtuu maalla. Maihinnousu eri muodoissaan antaa mahdollisuuden projisoida merellä olevaa voimaa maataisteluluihin sellaisille alueille, joilla puolustaja ei odota hyökkääjän toimivan tai joissa voidaan saavuttaa menestystä muun rintaman taistelujen pysähtyttyä.

Tarvittaessa vaikutetaan vastustajan meriyhteyksiin. Meriyhteyksien suojaaminen Itämeren kokoisella alu-

eella on haastava tehtävä rajallisten liikenteenohjausmahdollisuuksien vuoksi. Yhtä lailla vastustajan meriyhteyksiin vaikuttaminen on haasteellista, sillä meriliikenteen volyymit ovat suuria ja yksittäisiin aluksiin tai saattueisiin vaikuttaminen ei yleensä aiheuta suurta vaikutusta kuljetettuun kokonaisuutena. Vego on koonnut eri asiantuntijoiden näkemyksiä ja päätyttyä tulokseen, jossa meriyhteyksiä on häiritty, kun kokonaisvolyyymi laskee 20 – 25 prosenttia, ja meriyhteydet on katkaistu, kun volyyymi laskee 40 – 50 prosenttia.

Näitä operaatioita on tarkasteltava sekä omalta että vastustajan näkökannalta. Vaikka hyökkäykselliset operaatiot nähdään useimmiten vahvemman osapuolen toimintana, niin myös heikomman osapuolen pitää käyttää hyökkäystä välineenä.

Merellisen voiman tuhoaminen kattaa alueena satamat ja merialueen, eli alusyksiköt eivät voi missään tilanteessa laskea omaa torjuntakykyään, elleivät ole jonkun muun yksikön suojaamina. Omasuojajärjestelmien merkitys on suuri.

Vegon mielestä vastustajan laivastovoiman tuhoaminen saattaa olla välttämätöntä, mikäli hyökkääjän tehtävänä on tukea omien joukkojen sivustaa tai itse joudutaan toimimaan tietyllä alueella. Tyypillisesti pienillä merialueilla, kuten Itämerellä, alusyksiköiden tuhoaminen pyritään tekemään voimakkailla alusten, sukellusveneidien ja lentokoneiden sekä rannikolta ammuttavien ohjusten iskuilla.

Nopein tapa hankkia meren hallintaa on tuhota vastustajan laivastoyksiköt. Samalla se on myös vaikein tapa, sillä se asettaa myös omat yksiköt vastustajan tulenkäytön kohteeksi. Menestyminen taistelussa edellyttää, että ase- ja johtamisjärjestelmät ovat teknisesti

vähintään samalla tasolla vastustajan asejärjestelmien kanssa. Viime kädessä nopeampi toiminta johtaa menestykseen. Se edellyttää korkeaa koulutus- ja osaamistasoa koko organisaatiolta sekä hyviä toimintatapamalleja.

Itämerta ei voida rajata erillisiksi operaatioalueiksi. Kriisiin puhjetessa koko Itämeri muuttuu sotatoimialueeksi, jossa operaatioita toteutetaan rannikolla, ilmassa, merellä ja pinnan alla. Pienellä merialueella operaatioihin osallistuu kaikkien puolustushaarojen yksiköitä. Toiminnan salaaminen ja yllätykseen pääsy on lähes mahdotonta. Asevaikutus

Itämerta ei voida rajata erillisiksi operaatioalueiksi.

kyetään ulottamaan pistemaaliin koko operaatioalueelle nykyaikaisilla kauaskantoisilla asejärjestelmillä. Nykyaikaisen asejärjestelmien käyttö johtaa siihen, että taistelut ovat lyhyitä ja tiiviitä ja johtavat suuriin tappioihin.

Merioperaatiot koostuvat useista taktisista toimenpiteistä rannikolla, saaristossa ja avomerellä. Operatiivisiin tavoitteisiin pääsy edellyttää pitkäjänteistä toimintaa, jonka aikana toteutetaan koordinoituja toimenpiteitä päämäärän saavuttamiseksi. Operaatioiden aikana on vältettävä tilanteita, joissa menestys riippuu pääasiassa tai yksinomaan yksiköiden välisestä taistelusta.

Päätökset keskitetysti, toiminta hajautetusti

Kunnollisesti toimivan organisaation peruseriaatteena on keskitetty päätök-

senteko ja hajautettu toimeenpano. Keskitetty päätöksenteko varmistaa johtamisen eheyden. Sama peruseriaate toimii niin strategisella, operatiivisella ja taktisella tasolla. Organisaation toimintaa tukevat tiivis puolustushaarojen välinen yhteistoimintakyky ja hyvä kyky toimia muiden viranomaisten kanssa sekä kansainvälisessä ympäristössä.

Yleensä toimiva johtamisrakenne edellyttää välijohtoporrasta, jotta tehtäväjohtaminen onnistuu. Välijohtoporras varmistaa, että hajautettu toimeenpano toteutuu ja antaa operaation komentajalle mahdollisuuden tarvittavan voimankäytön delegointiin. Merioperaatioissa toiminnan nopeus saattaa olla ratkaiseva tekijä, ja tällöin taktisella johtajalla pitää olla riittävät oikeudet käytössään.

Välijohtoportaat voivat olla joko samanlaisia tai erikoistuneita. Jos käytössä olevien joukkojen lukumäärä on suuri, niistä voidaan muodostaa useita samanlaisia alusyksiköitä, joiden tehtävät eriytyvät alueellisesti. Jos yksiköiden lukumäärä on pieni, tehokkain ratkaisu on järjestää alajohtoportaat niiden käyttötarkoituksen tai erityisominaisuuksien mukaisesti.

Hajautettu toimeenpano liittyy keskitettyyn päätöksentekoon. Hajautetulla toimeenpanolla tarkoitetaan sitä, että antaessaan käskyjä operaation komentaja käskee vain tavoitteet tai tehtävät, jotka pitää toteuttaa. Ainakin teoriassa operaation komentaja antaa alaisilleen komentajille mahdollisimman suuren vapauden toimeenpanon suhteen. Tällöin alajohtoportaat voivat hyödyntää mahdollisimman laajasti olosuhteiden ja taktisen tilanteen antamia mahdollisuuksia.

Hajautetun toimeenpanon etu on siinä, että yksikään komentaja ei kykene hallitsemaan kaikkia toimintaan liitty-

viä lukemattomia yksityiskohtia. Mahdollisimman suuren toimintavapauden saavuttaminen edellyttää vastuun delegointia alaisille komentajille mahdollisimman laajasti. Tällöin operaation komentajan ei kuitenkaan pidä vaarantaa omien tehtävien täyttymistä.

Tehtävajohtaminen varmistaa

Merellisen voiman johtamisen perustena on käytettävä hajautettua toimeenpanoa. Tällöin tehtävajohtamisella varmistetaan tehtävien toteutuminen, vaikka yhteydet johtoportaiden välillä olisivat heikot tai katkenneet.

Tehtävajohtamisen periaatteet ovat syvällä merivoimien johtamiskulttuurissa, vaikka tekniikan kehittyminen onkin tuonut komentajille alati parempia mahdollisuuksia kontrolloida alajohtoportaiden ja yksiköiden toimintaa.

Sodassa operaatiosuunnitelman toteuttaminen sellaisenaan ei ole mahdollista, vaan taistelujen muodostamassa kaaoksessa hajautetulla toimeenpanolla varmistetaan menestyksen saavuttaminen. Nopeasti muuttuvissa tilanteissa oikeus päätöksentekoon ja nopea toimeenpano tuovat ratkaisevan edun vastustajaan nähden. Samalla operaation komentaja vapautuu mikrojohtamisesta koko operaation johtamiseen.

Hajautetulla toimeenpanolla tai tehtävajohtamisella on omat vaatimuksensa. Perusajatuksena on saavuttaa aloitteellisuus ja toiminnan joustavuus. Tämä edellyttää ensi kädessä hyvin koulutettua ja osaavaa komentajaporraa. Komentajiston ykseys on myös tärkeää: heidän on jaettava samat peri-

aatteet taktiikasta, jotta tehtävajohtaminen onnistuu. Rauhan aikana harjoitustoiminnalla on luotava edellytykset sille, että operaation komentaja ja joukkojen komentajat ymmärtävät käytettävät toimintaperiaatteet ja annetut käskyt samalla tavoin.

Operaation komentajan ja alaisten komentajien suhteet ovat tärkeitä. Johtamiskulttuurin pitää tukea riippumattomuutta ja tuomitsemisen sijaan kannustaa luovuuteen. Kaiken perustana on luottamus. Operaation komentajan on luotettava alaiensa kykyyn toteuttaa tehtävänsä operaation päämäärän saa-

Pienten merivoimien vahvuus on keskinäinen vuorovaikutus ja toisten tunteminen.

vuttamiseksi. Tärkeää on tuntea toisen ja tietää miten toinen toimii ja aikoo tehtävänsä toteuttaa.

Yhteiset harjoitukset tärkeitä

Hyökkäyksellisillä operaatioilla voidaan hakea sotatoimelle ratkaisua lyhyellä aikavälillä näännytyssodan sijaan. Tällöin vastustajan työkalupalettiin kuuluu käytännössä kolme operaatiomallia. Näillä joko tuhotaan puolustajan merellinen taistelukyky, vaikutaan puolustajan toimintakykyyn häiritsemällä tai katkaisemalla meriyhteydet tai vaikutetaan maa-alueelle mairinnosulla.

Suomen merivoimille jää esitetyistä operaatiomalleista käytettäväksi vain vastustajan merelliseen voimaan vaikuttaminen ja meriyhteyksiin vaikuttaminen.

Näiden operaatiomallien ja suojaamistehtävien kokonaisuus muodostaa lähtökohdat merivoimien suorituskykyvaatimuksille. Omasuoja, kyky suojata muita ja asevaikutus ilmaan, pintaan ja pinnan alle luovat perustan oman toiminnan kehittämiselle. Operaatioissa ja taktiikassa hyödynnetään Suomen rannikon erityispiirteitä.

Joukkojen organisoinnin peruslähtökohdaksi on eri tasojen työskentelyn eriyttäminen. Operatiivinen, taktinen ja taistelutekninen johtaminen samasta paikasta aiheuttaa erittäin suuret vaatimukset johtoportaille. Käytettäessä välijohtoportaita operatiivinen johtaja voi keskittyä päämäärien saavuttamiseen ja taktinen sekä taistelutekninen johtaja toteuttavat tehtäviään sitä tarkemmalla ohjauksella mitä alemmas organisaatiossa mennään.

Pienten merivoimien vahvuus on keskinäinen vuorovaikutus ja toisten tunteminen. Harjoitustoiminnassa pitää vatedeskin kehittää suorituskykyä järjestämällä koko puolustushaaraa käsitteleviä harjoituksia. Näissä komentajien ajatusmaailma taktisen toiminnan johtamisesta ja toimeenpanosta hioutuu yhtenäiseksi ymmärrykseksi meriopeeraatioiden suoritustavoista ja mahdollisuuksista. ■

*Kirjoitus perustuu Milan Vagon teokseen *Joint Operational Warfare* ja Marco Siggin kirjoitukseen *"Auftragstaktik – Is It Relevant?" MS&T-lehdessä.**

Meripuolustuksen operatiivinen

Tuore Strategian laitoksen tutkimus todistaa Itämeren alueen laivastopotentiaalin kasvavan samalla kun oman suorituskykymme ennakoidaan laskevan. Tämä pakottaa joukkomme entistä joustavampaan toimintaan, saariston tyhjiyden hallintaan ja asevaikutuksen ulottamiseen entistä kauemmas. Tilannekuvan ja ennakoivan päätöksenteon merkitys korostuu ja meripuolustuksen kynnysasejärjestelmät, miina ja ohjus, säilyttävät asemansa meripuolustuksen perustana myös tulevaisuudessa.

Merivoimien komentajan maaliskuussa 2011 hyväksymä operatiivinen konsepti kuvaa miten meripuolustuksen suorituskykyä käytetään merellisessä taistelutilassa. Konsepti kuvaa miten meripuolustus toteutetaan, ja konsepti luo perustan merivoimien joukkojen ja niiden käytön kehittämiseksi.

Meripuolustuksen ensimmäinen tehtävä on taata oman meren käytön vapaus ja täten mahdollistaa yhteiskunnalle elintärkeiden materiaalivirtojen liike. Suomi on täydellisen riippuvainen merikuljetuksista eikä niitä voida millään muulla menetelmällä korvata. Merikuljetusten onnistumiset ovat riippuvaisia niiden suojaamisesta. Suojaaminen toteutetaan parhaiten puolustusvoimien yhteisoperaationa, jonka merellisen osuuden toteuttamisesta vastaa merivoimat.

Meripuolustuksen tehtävät toteutetaan merioperaatioilla, joiden tavoitteena on merenhallinta. Merenhallinnan tasot puolestaan määrittävät, kuka merta voi käyttää ja millaisiin reunaehdoin. Merioperaatiot toimeenpannaan rannikkojoukkojen ja laivastojoukkojen joustavilla suorituskyvyillä.

Kuva 1: Tavoitetilasta konseptien kautta kehittämiseen

Rannikkojoukkojen päätehtävänä on täydentää tilannekuvaa saaristossa ja rannikkoalueilla, turvata merivoimien joukkojen toimintavapaus saaristossa, rajoittaa vastustajan erikoisjoukkojen toimintaa, pitää käsketyt kohteet sekä kuluttaa vastustajan merellistä voimaa. Laivastojoukkoja käytetään muiden viranomaisten tukemiseen sekä kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin. Kansallisissa tehtävissä niiden toiminta-alue on rannikko- ja saaristoalueet.

Laivastojoukkojen päätehtävänä on meritilannekuvan täydentäminen, alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, meriliikenteen suojaaminen sekä merellisten hyökkäysten torjunta.

Laivastojoukkoja käytetään muiden viranomaisten tukemiseen sekä kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin. Kansallisissa tehtävissä niiden toiminta-alue ulottuu saaristoalueelta kansainvälisille vesille.

Operatiivinen konsepti

Meripuolustuksen operatiivisessa konseptissa kuvataan laivastojoukkojen ja rannikkojoukkojen pelkistetyt käyttöperiaatteet ja suorituskyvyvaatimukset. Konseptuaalinen toiminta jakaantuu neljään vyöhykkeeseen.

Meripuolustus luo vyöhykkeistä koostuvan kerroksellisen puolustuksen, jota voi periaatetasolla noudattaa

konsepti

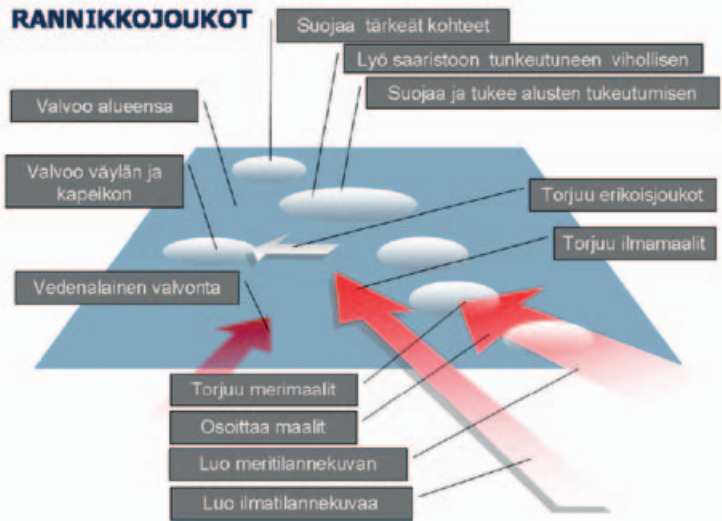
Komentaja Veli-Pekka Heinonen työskentelee apulaisosastopäällikkönä suunnitteluosastolla Merivoimien Esikunnassa.

Suomen sotilaallisen puolustuksen lisäksi myös kriisinhallintaoperaatioissa.

Meripuolustuksen toimintaperiaatteet ovat: uloimmalla vyöhykkeellä kiistetään hyökkääjän toimintavapaus, kolmannella rikotaan hyökkääjän taistelujärjestystä, toisella torjutaan ja sisimmällä suojataan.

Hyökkääjän toimintavapauden kiistämisen päämääränä on estää vastustajalta vapaus toteuttaa merioperaatioita, ylläpitää pelotetta ja sitoa vastustajan joukkoja. Toimintavapauden kiistämiseksi ylläpidetään ennakkovaroituksen ja vaikuttamisen mahdollistava tilannekuva koko merialueelta, pinnalta ja merialueen ilmatilasta sekä keskeisiltä alueilta veden alta. Hyökkääjän tärkeimmät alusyksiköt tai sotilaalliset kohteet valmistaudutaan lamauttamaan

Kuva 2: Rannikkojoukot

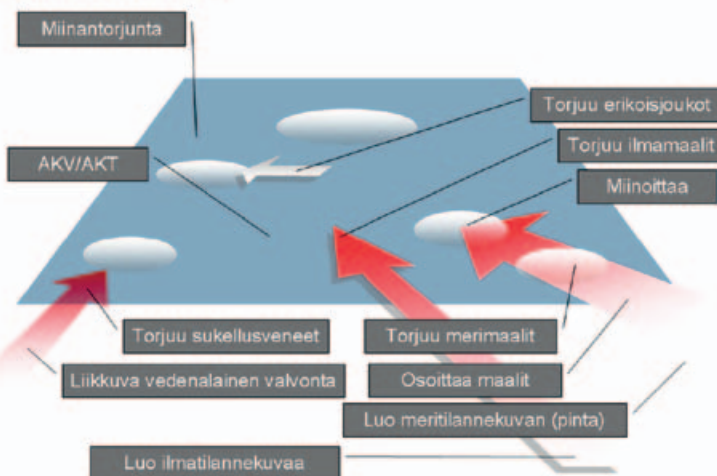
nopeasti merellisellä kaukovaikuttamisella, johon käytetään puolustusvoimi-

en yhteisiä suorituskykyjä sekä merivoimien ohjustulta.

Hyökkääjän taistelujärjestelmän rikkomisen päämääränä on kiistää merialueen käyttö viholliselta tuottamalla sille merkittäviä tappioita iskemällä sen keskeisiin kohteisiin ja siten estää vastustajalta kyky synkronoituihin operaatioihin. Vyöhyke kattaa ne merialueet, joita vastustaja joutuu käyttämään kyetäkseen toimeenpanemaan operaationsa, ja missä meidän ei ole tarvetta tai kykyä itse toimia.

Saavutettua menestystä käytetään hyväksi muissa meri-, maa- ja ilmaoperaatioissa. Omien tehtävien kannalta vyöhykkeen hallinta on erittäin tärkeää. Tämän johdosta vyöhykkeelle tunkeutuvalla vastustajalla tulee tuottaa merkittäviä tappioita.

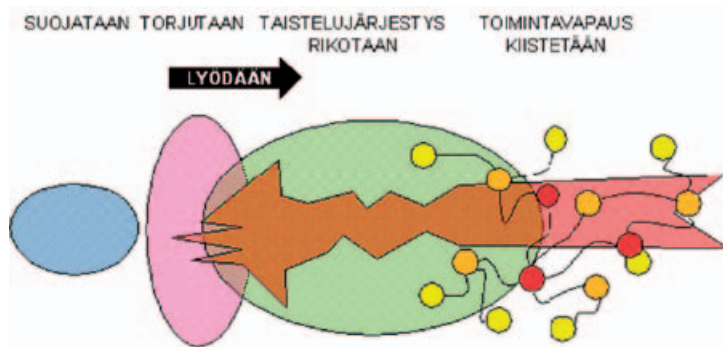
LAIVASTOJOUKOT

Kuva 3: Laivastojoukot

Merelliset hyökkäykset torjutaan vyöhykkeellä, joka ranniko-olosuhteissa ulottuu kiintomerkkialueelta tutkahorisontin päähän ja avomeriolo-suhteissa vastaavan suuruisella suojauskehällä. Päämääränä on estää hyökkääjää suuntaamasta vaikutusta tai joukkojaan suojausvyöhykkeelle. Torjunta toteutetaan verkostopuolustuksen periaatteiden mukaisesti keskitetyillä iskuilla. Tulenkäytöllä eristetään valitut alueet merialueella, suojataan merisivusta, estetään merikoukkaukset ja estetään hyökkääjän lisäjoukkojen siirtäminen meritse taisteluun.

Yhteiskunnan ja puolustusjärjestelmän toiminnan edellyttämiä kriittisiä toimintoja ja kohteita suojataan hyökkäyksiltä valvomalla alueita, suojaamalla kohteita sekä torjumalla kohteisiin suuntautuvat hyökkäykset. Meripuolustus suojaaa meriyhteydet, muut yh-

Kuva 4: Operatiiviset periaatteet.

teiskunnan toiminnan kannalta kriittiset toiminnot ja kohteet sekä tehtävänsä mukaiset alueet ja kohteet. Päämääränä on estää vihollista vaikuttamasta suojattaviin kohteisiin.

Meripuolustuksen operatiivinen konsepti kuvaa antaa kehiksen merivoimien kehittämisen tavoitetilalle. Konseptin toimivuus riippuu meripuolus-

tuksen kehitysohjelmien toteutumisesta. Myös tulevaisuuden merivoimat nojaa kahteen tukijalkaan: iskukykyisiin laivastoyksiköihin ja saaristossa taisteleviin joukkoihin. Mikäli kehitysohjelmien resurssipaineet muuttavat joukkojen suorituskykyvaatimuksia, myös operatiivista konseptia on tarkistettava. ■

Puolustusvoimien strateginen kumppani Millog Oy vastaa maavoimien ajoneuvo- ja panssarikaluston, ase- ja elektroniikkajärjestelmien ja -laitteiden asennuksista, modifikaatioista ja kunnossapidosta sekä osallistuu maavoimien materiaalihankkeisiin.

Millog

www.millog.fi

Millog Oy
Hatanpään valtatie 30
33100 TAMPERE
Puh. 020 469 7000

Komentajakapteeni Johan Tillander työskentelee osastoiesiupseerina Merivoimien Esikunnassa.

Rannikkojoukot Merivoimien operatiivisessa konseptissa

Merivoimien operatiivinen konsepti rakentuu kahden kokonaisuuden varaan: laivasto- ja rannikkojoukot. Kokonaisuudet eivät kykene itsenäiseen toimintaan vaan täydentävät toisiaan. Operatiivinen konsepti pyrkii vaikuttamaan vihollisen neljällä eri vyöhykkeellä ja aloittamaan taistelun rikkomalla vastustajan taistelujärjestyksen taistelutilan syvyydessä.

Aktiivinen taistelutapa ei ole kuitenkaan mahdollista kaikissa suunnissa samanaikaisesti. Voiman keskittäminen jättää alueita kevyemmälle valvonnalle ja edellyttää riskin ottamista sekä kykyä reagoida liikkuvuudella torjunta- ja suojausvyöhykkeillä. Rannikkojoukkojen rooli on määritelty konseptissa seuraavasti:

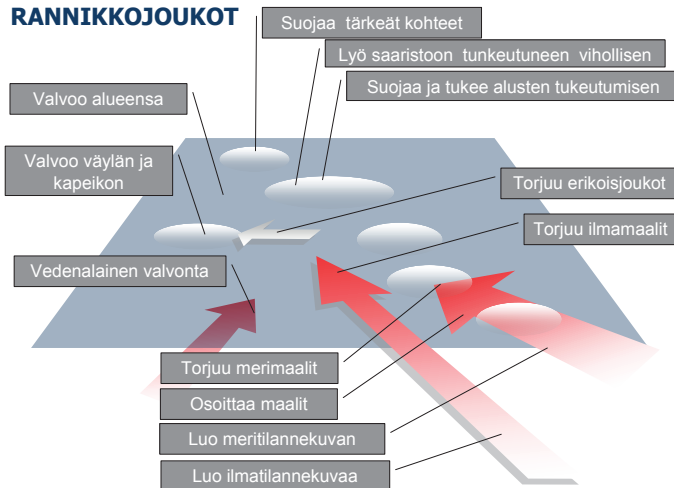
Rannikkojoukkojen päätehtävänä on täydentää tilannekuvaa saaristossa ja rannikkoalueilla, turvata merivoimien joukkojen toimintavapaus saaristossa, rajoittaa vastustajan erikoisjoukkojen toimintaa, pitää käsketyt kohteet sekä kuluttaa vastustajan merellistä voimaa. Rannikkojoukkoja käytetään muiden viranomaisten tukemiseen sekä kan-

sainvälisiin kriisinhallintatehtäviin. Kansallisissa tehtävissä niiden toiminta-alue on rannikko- ja saaristoalueet.

Rannikkojoukkojen taistelu lepäsi pitkään rannikkotyöstön kattavan valvonnan ja voimakkaan tulenkäytön varassa. Operatiivisesti liikkuvia joukkoja edustivat lähinnä meritorjuntaohjuspatrit. Tulevaisuudessa ei operatiivisten eikä alueellisten joukkojen määrä mahdollista läsnäoloa joka saarella ja niemennokassa eikä tulenkäyttöön ole käytettävissä kuin murto-osa aikaisemmista tuliyksiköistä.

Merivoimille jää myös alueellisia joukkoja, mutta rannikkojoukkojen toiminta on yhä kasvavammissa määrin liikkuvaa. Liikkuvien rannikkojoukkojen kehittämisen painopiste on ollut 2000-luvulla. Rannikkojäkäripataljoona, rannikko-ohjuskomppaniat sekä meritiedustelukomppaniat muodostavat jatkossa ytimen joukoille, joita voidaan käyttää entistä joustavammin koko rannikon alueella. Joukkojen määrän supistuessa pitää näiden yksiköiden käyttöä kehittää edelleen suorituskyvyn kaikki osatekijät huomioiden.

RANNIKKOJOUKOT

Rannikkojoukot operatiivisessa konseptissa.

Erikoisjoukkojen torjuntaa saaristossa.

Neljä eri vyöhykettä

Operatiivinen konsepti jakaantuu neljälle eri vyöhykkeelle. Rannikkojoukkojen käyttö keskittyy suojausvyöhykkeelle ja ulotetaan sieltä valvonta- ja vaikutuskykyä torjuntavyöhykkeelle. Suojausvyöhykkeen toiminta painottuu painostusvaiheen aikana kohteiden suojaamiseen sekä erikoisjoukkojen etsintään ja torjuntaan. Erikoisjoukkojen toiminnan paljastaminen on haastavaa ja edellyttää viranomaisyhteistoimintaa sekä rajallisten joukkojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Rannikkojoukkojen toiminnassa korostuu erityisesti yhteistoiminta merivartiokomppanioiden kanssa.

Suojaustoiminnalla varmistetaan yhteiskunnan ja puolustusjärjestelmän kannalta kriittiset toiminnot sekä turvataan meripuolustuksen toimintaedellytykset. Rannikkojoukkoja käytetään uhka-arvion mukaan tärkeiden merikuljetuksien suojaamiseen pääasiassa valvomalla keskeisiä alueita. Kohteiden merkitys on kyettävä arvioimaan ja priorisoimaan ajallisesti ja paikallisesti. Saariston syvyyden kattava valvonta

ei tulevaisuudessa ole mahdollista pelkällä joukkojen käytöllä. Tilannekuvan muodostamiseen syvyydestä on käytettävä entistä enemmän muita viranomaisia ja siviileiltä saatavaa tietoa.

Rannikkojoukkojen on kyettävä ottamaan kantaa myös Ahvenanmaan alueeseen. Ahvenanmaan alueen haltuunotto mahdollistaa valvonnan ulottamisen Ahvenanmaan alueelle ilman jatkuvaa alusten läsnäoloa sekä antaa edellytykset tärkeiden merikuljetuksien suojaamiselle. Ahvenanmaan haltuunotto sekä torjunta tällä alueella edellyttävät rannikkojoukkojen ja laivastoyksiköiden yhteistyötä - meren hallintaa. Ahvenanmaan alueen pitäminen edellyttää rannikkojoukoilta kykyä tulenkäyttöön sekä joukoilta maaliikkuvuutta.

Rannikkojoukkojen merkitys korostuu erityisesti valvonnan ja maalinosoituksen ulottamisella saaristosta torjuntavyöhykkeelle. Valvonta ja maalinosoitus joudutaan niin ikään keskitämään ajallisesti ja paikallisesti liittyvien merivoimien operaatioiden toteuttamiseen. Merellisen hyökkäyksen torjun-

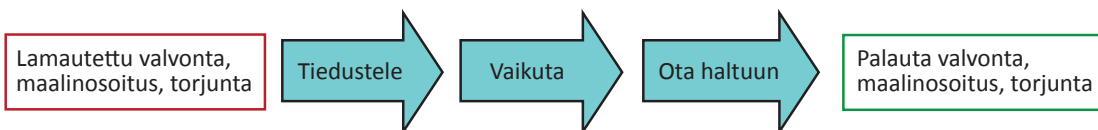
ta painottuu merisuluttamiseen sekä ohjustulen käyttöön. Alueellisesti käytetään tykistöä ja rannikko-ohjuksia.

Vastedes on otettava huomioon maavoimien tulyksiköt osana kokonaistulenkäytössä sekä mahdollinen ilmasta maahan -vaikuttaminen. Rannikkojoukkojen rooli tulevaisuuden pinta-atorjunnassa ulottuu myös vyöhykkeelle, jossa pyritään rikkomaan vastustajan taistelujärjestys. Pinta-atorjuntaohjusten käyttö ja siihen liittyvä maalinosoitus on meripuolustuksen eri osa-alueita poikkileikkaavaa toimintaa.

Operatiivisilla rannikkojoukoilla on tulevaisuudessa kyettävä täydentämään ja korvaamaan tappioita kärsinyt valvonta- ja vaikutuskyky. Näissä tilanteissa vihollinen on joko lamauttanut valvonnan tietyllä alueella tai päässyt pureutumaan suojausvyöhykkeen sisälle tai jopa sen lävitse. Operatiivisten joukkojen on kyettävä lyömään vihollinen saaristossa sekä palautettava vaikuttamiskyky ja torjunnan edellytykset esimerkiksi rannikko-ohjuksilla. Edellytyksenä tälle on liikkuvien ja alueellisten rannikkojoukkojen suorituskykyjen koordinoitu käyttö.

Haasteena tykistön väheneminen

Suurimpia haasteita toimintamallissa on oman tykistön merkittävä väheneminen. Rannikkotykistöllä kyettiin estämään tulenkäytöllä mihin noususotatoimen eri suoritusvaiheet ja tukemaan rannikkojoukkojen taistelua saaristossa. Lisäksi tykistö muodosti uskottavan

Lamautetun valvonnan palauttaminen.

Siirtyminen.

rannikkopuolustuksen rungon.

Rannikkotyökistön korvaaminen edellyttää liikkuvan tulivoiman keskittämistä sekä muiden puolustushaarojen tukea. Toisin sanoen operaatioiden suunnittelussa on kyettävä tunnistamaan tulenkäytön tarpeet aikaisempaa tarkemmin ajallisesti ja paikallisesti sekä luotava edellytykset taistelevalle joukolle kunkin tehtävän suorittamiseen.

Liikkuvien rannikkojoukkojen paikallistuntemus ei ole samalla tasolla kuin alueellisten joukkojen. Rannikkopuolustuksen perinteinen vahvuus - paikallistuntemus - on ylläpidettävä aikaisempaa aktiivisemmalla harjoittelulla jo rauhan aikana keskeisimmillä toiminta-alueilla. Harjoitustoiminta on ulotettava varusmieskoulutuksen ja reservin harjoitusten kautta myös vapaaehtoiseen toimintaan. Vähenevä paikallistuntemus vaikuttaa kuitenkin esimerkiksi tiedusteluun käytettävään aikaan, joka on otettava huomioon niin organisaatioissa kuin joukon käyttöperiaatteita laadittaessa.

Operatiivisen rannikkojoukon siirtyminen operaatioalueelta toiselle edel-

lyttää toimintoja merivoimien muilta suorituskyvyiltä; siirtyminen on kyettävä suojaamaan ilma- ja pintaaukkaa vastaan. Siirtyminen edellyttääkin ajallista ja paikallista merenhallintaa tai sen kiistämistä vastustajalta. Liikkuvien rannikkojoukkojen on myös entistä paremmin tunnettava sähkömagneettisen spektrin aiheuttama uhka ja opittava toimimaan uhkan edellyttämällä tavalla.

Vähenevien joukkojen suorituskykyä on kyettävä johtamaan tehokkaasti. Johtamisen pohjalla pitää olla syvä tuntemus joukkojen suorituskyvystä sekä kyvystä priorisoida voimavarat oikeaan aikaan oikeaan paikkaan. Samalla on tunnistettava millä alueilla olemme valmiit ottamaan riskejä onnistuaksemme toisaalla. Rannikkojoukkojen tehokkaaseen käyttöön liittyy yhteensovittaminen meripuolustuksen osatekijöiden sekä muiden puolustushaarojen suorituskykyjen kanssa. Taiseluteknisellä tasolla toimiville komentajille on luotava edellytykset tiedustelun, tulenkäytön ja huollon osalta, jotta haluttuun vaikuttavuuteen päästään.

Samalla on luotava tehtävän edellyttämä toiminnan vapaus alajohtoportaille, jotta joukon todellinen suorituskyky pystytään hyödyntämään tehokkaasti.

Rannikkopuolustuksella on runsaasti haasteita erityisesti materiaalin kehittämisen alueella: rannikkojoukot on varustettava kalustolla, joka mahdollistaa johtamisen, tiedustelun, tulenkäytön ja siirtymiset liikkuvan toimintatavan vaatimusten mukaan. Joukkojen määrän väheneminen vaikuttaa suoraan henkilöstöltä vaadittavaan osaamistasoon. Monipuoliset ja vaativat tehtävät edellyttävät henkilökunnalta ja reserviläisiltä tarkkaan laadittua osaamisen kehittämisen suunnitelmaa. Varusmiesten koulutusaika ja reservin harjoitukset on luotava toisiaan täydentäviksi kokonaisuuksiksi. Materiaalisen valmiuden ja henkilöstön osaamisen pohjalle on luotava selkeät mallinnetut käyttö- ja toimintaperiaatteet, joilla tulevaisuudessa jaetut kortit pystytään parhaiten pelaamaan. ■

Naton standardointiorganisaatio ja tärkeimmät merivoimaohjesäännöt laivastoupseerin näkökulmasta

Merivoimissa on viime vuosina käytetty alusyksiköiden harjoitustoiminnassa Nato-ohjesääntöjä rinnan merivoimamme virallisen ja osittain jo vanhentuneen ohjesääntökirjallisuuden kanssa. Nato-menettelyjen ja Naton merivoimaohjesääntöjen käyttö on lisääntynyt kansainvälisen toiminnan kautta myös kotimaisessa harjoitustoiminnassa.

Tässä artikkelissa tarkastellaan Nato-ohjesääntöjen laatimiseen liittyvää järjestelmää eli NSA:n (NATO Standardization Agency) roolia Naton ohjesääntöjen tuotannossa ja kuvaillaan laivastojoukkojen yksikkötasolla (unit level) eli kotimaisessa tarkastelussa ”taisteluteknisellä tasolla” keskeisimpiä Naton merivoimaohjesäännöistä. Jot-

ta Nato-ohjeiden käytön ”kannattajien” (joihin kirjoittaja täysin avoimesti tunnustaa kuuluvansa!) ja toisaalta ”vastustajien” kesken voidaan käydä merivoimissa informoitua debattia, kannattaa ohjeisiin ehdottomasti vähintään tutustua.

Naton taktisten merivoimaohjesääntöjen on tarkoitus olla käyttäjäsytävällisiä ja yhtenäisiä julkaisuja, jot-

ka muodostavat yhteisen doktriinin Naton jäsenvaltioille, rauhankumppanuusmaille ja muille yhdessä toimiville valtioille. Yhteisen doktriinin avulla mahdollistetaan monikansallinen harjoitustoiminta ja operaatiot.¹

Koska Nato-joukkojen on kyettävä toimimaan myös liittouman ulkopuolisten toimijoiden kanssa, on pääosa Naton

Kapteeniluutnantti Ville Suominen palvelee Saaristomeren Meripuolustusalueella. Artikkelin perustuu osittain kirjoittajan esiupeeerikurssin tutkielmaan "Use of NATO Maritime Tactical Publications by the Finnish Navy". Artikkelin kirjoitettu keuhällä 2011, jonka jälkeen osa käsiteltävistä NATO-ohjeista on jo päivitetty uudelleen.

ohjesäännöistä julkaistu myös kaikille rauhankumppanuusmaille.²

Naton rauhankumppanuusmaana myös Suomella on mahdollisuus käyttää Naton standardeja ja ohjesääntöjä Nato-yhteensopivuuden lisäämiseen.³

Nato-yhteensopivuuden saavuttamisen, kehittämisen ja ylläpitämisen avain operaatioissa on standardisointi.⁴

Naton operatiivisen toiminnan, hallinnollisten käytäntöjen ja sotamateriaalin standardisoinnin tarkoituksena on liittokunnan sotilaallisen tehokkuuden parantaminen.⁵ Tätä standardointia toteuttaa Naton standardointivirasto eli NSA (NATO Standardization Agency).

NSA vastaa kaikkien standardisoinnin osa-alueiden koordinoimisesta. NSA:n henkilöstöön kuuluu sotilas- ja siviilihenkilöstöä. NSA suunnittelee ja toteuttaa standardointiin liittyvät toiminnot ja toimintatavat koko liittoumassa. Muiden tehtäviensä lisäksi se on vastuussa kaikista Naton standardointisopimuksista (STANAG, Standardization Agreement) ja liittouman ohjesäännöistä (AP, Allied Publications).

NSA vähintään tarkistaa ja yleensä myös päivittää kaikki STANAG:it ja AP:t vähintään joka kolmas vuosi. Osa ohjesäännöistä päivitetään jopa useita kertoja vuodessa. STANAG:ejä ja AP:eita on yhteensä jo yli 2000 kappaletta.⁶

Yksityiskohtaisempi Nato-ohjesääntöjen laatimis- ja päivittämisen kuvaus on esitetty Nato-ohjesäännössä AAP-3(J) - Production, Maintenance and Management of NATO Standardiza-

tion Documents <https://nsa.nato.int/protected/unclass/ap/AAP-03%28J%29E.pdf>, joka on päivitetty viimeksi marraskuussa 2010. AAP-3 on saatavilla NSA:n internet-sivuilta.⁷

Päämenetelmän portaali

NSA:n päämenetelmä standardointiin liittyvien UNCLASSIFIED-luokiteltujen asiakirjojen jakelussa liittoumalle ja kumppanuusvaltioille on internet-portaali, joka toimii osoitteessa <http://nsa.nato.int>. Portaalin kautta on pääsy Naton standardointitietokantaan (NATO Standardization Documents Database), johon käyttöoikeutta voivat anoa myös rauhankumppanuusmaiden puolustushallinnon työntekijät.⁸

NSA:n alla on viisi erillistä standardointilautakuntaa, jotka toimivat maameri- ja ilmasodankäynnin sekä puolustushaarojen yhteisten (joint) ja lääkinnällisen kysymysten parissa. Standardointilautakunnat toimivat Naton sotilaskomitean delegoimien valtuuksien operatiivisen standardoinnin ohjeistavina ja toteuttavina pysyvinä toimieliminä. Ne ovat vastuussa toimintatapojen ja operatiivisen standardoinnin kehittämisestä Nato-jäsenvaltioiden kesken.

Tehtävä toteutetaan laatimalla, hyväksymällä ja päivittämällä STANAG:ejä ja AP:eita yhdessä jäsenvaltioiden ja Naton johtoportaiden (Military Commands) kanssa. NSA:n standardointilautakunnat kokoontuvat virallisesti kerran kuukaudessa. Lautakuntaan kuuluu yksi jäsen jokais-

ta Naton jäsenmaasta. Edustajat ovat yleensä sotilasarvoiltaan alkaen komentajakapteeni/majuri-tasosta kommodoreihin/eversteihin. myös rauhankumppanuusmaille on mahdollisuus osallistua kokouksiin.

Päätöksenteko perustuu pääsääntöisesti jäsenvaltioiden yksimielisyyteen. Myös enemmistöpäätöksillä voidaan edetä, sillä standardointi on Naton vapaaehtoinen prosessi, eli jäsenvaltiot voivat valita mitä standardeja otavat käyttöönsä.⁹

Meriupseerille kiinnostavin lautakunnista on merisodankäyntiin keskittyvä Maritime Standardization Board (MSB), joka vastaa Naton operatiivisen standardisoinnin kehittämisestä merialueilla ja merellisissä toiminnoissa. Lautakunnan tavoite on saavuttaa optimoitu yhteensopivuus liittouman ja kumppanimaiden, mukaan lukien rauhankumppanuusmaiden laivastojen ja merivoimien välillä. Lautakunta tuottaa Naton merellisen taktisen doktriinin. MSB-lautakunnan työkaluina tässä ovat eri ohjeita käsittelevät työryhmät (Working Groups), joita ovat:

- Maritime Operations (MAROPSWG)
- Amphibious Operations
- Helicopter Operations from Ships other than Aircraft Carriers (HOSTAC)
- Mine Warfare
- Maritime Logistics
- NATO Shipping
- Radio and Radar Radiations

Hazard

- Replenishment at Sea (RAS)
- Submarine Escape and Rescue
- Underwater Diving
- Maritime Information Exchange Requirements.¹⁰

Keskeisimpänä ja suurimpana näistä MAROPSWG kehittää Naton standardointia doktriinin, taktiikan ja taktisten ohjeiden ja toimintatapamallien kautta ja sen tavoitteena on kehittää merellisten ilma-, pinta- ja vedenalaisten joukkojen tehokkuutta merellisissä operaatioissa. MAROPSWG jakautuu edelleen komiteoihin, joissa käsitellään erikseen ilma- ja pintasodankäyntiä (Above Water Warfare), vedenalaista sodankäyntiä, viestitoimintaa ja tiedonvaihtoa sekä elektronista ja akustista sodankäyntiä. Kaikkien komiteoiden työn painopiste on Naton merivoimien operaatioiden standardoiminen standardoimisopimusten valmistelulla ja ohjesääntötyöllä.¹¹

MAROPSWG on vastuussa lukuisista ohjesäännöistä, joihin kuuluu myös pääosa jäljempänä käsitellyistä Naton merivoimaohjesäännöistä.

Turvaluokiteltua tietoa

Koska Naton merivoimaohjesääntöjen lukumäärä on erittäin suuri, käsitellään seuraavassa muutamia harjoitustoiminnassamme käytettyjä ja kirjoittajan oman näkemyksen mukaan merivoimillemme oleellisimpia ohjesääntö-

jä. Kaikkien käsiteltyjen ohjeiden turvaluokitus on TLL IV, joten ohjesääntöjä käsitellään vain yleisellä tasolla.

AJP-3.1 - Allied Joint Maritime Operations - kuvaa olosuhteita, organisaatioita, rooleja ja tehtäviä, joissa merivoimayksiköt toimivat. Ohjeessa on myös ohjeistettu periaatteet, joilla merellisiä operaatioita suunnitellaan ja toteutetaan. AJP-3.1 toimii Naton merellisten joukkojen doktriinin yleiskuvauksena ja antaa perusteet taisteluteknisen tasan ohjeille ja toiminnalle.¹²

AJP-3.1 keskittyy merellisen voiman käyttöön merellä ja mereltä. Ohjeessa kuvataan yhteisoperaatioiden merellisen komponentin erityispiirteitä ja seikkoja, jotka on otettava huomioon merivoimaa käytettäessä.¹³

Ohje sisältää myös oman osionsa toiminnasta saaristo- ja rannikkoalueilla - joka voi olla jopa pieni yllätys niille, joiden mielestä Nato-ohjesäännöt toimivat vain avomeritoiminnassa valtamerillä. Ohjeessa on kuvattu myös merellisille joukoille relevantteja johtamiseen, logistiikkaan ja informaatio-sodankäyntiin liittyviä operaatioita.

AJP-3.1 on kirjoitettu siten, että sitä voidaan Naton oman toiminnan lisäksi käyttää myös Nato- ja kumppanivaltioiden muodostaman CJTF:n (Combined Joint Task Force) viitekehyksessä. Ohje on viimeksi päivitetty tammikuussa 2008.¹⁴

MTP-1 volume I - Multinational Maritime Tactical Instructions and Procedures - on Naton rauhankumppanuusmaiden käyttöön tehty taktisen ja taisteluteknisen tason ohjesääntö. MTP-1 volume I pohjautuu Nato-valtioiden käytössä olevaan, tiukemmin turvaluokiteltuun ohjesääntöön ATP-1 volume I, jonka mukaisia toimintamalleja ja konsepteja sen käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden edellytetään käyttävän.

Ohjesääntö on Naton merivoimien ohjesääntökirjallisuuden kulmakivi. Ohjesääntöön onkin kirjattu, että sitä pitäisi käyttää ensisijaisena taktisena ohjesääntönä. MTP-1 volume I on ensisijaisesti noudatettava ohje mahdollisissa epäselvyyss- tai jopa ristiriitaisuustilanteissa muissa ohjeissa olevien toimintamallien kanssa. Se antaa rauhan ja sodan ajan merivoimatoiminnalle doktrinääriset perusteet, taktiikat ja toimintamallit, joilla johdetaan kaikkia merellisiä yksiköitä.

MTP-1 vol I:een kirjatut taktiset periaatteet, toimintatavat ja ohjeet ovat muodostuneet Nato- ja kumppanuusvaltioiden kokemuksista ja harjoitustoiminnasta. Ohjeen mukaan siinä on ”annettu ohjeistus, jota komentajat tarvitsevat antaakseen käskyjä tehtäviensä täyttämiseksi ja jonka avulla alaiset ymmärtävät ja voivat toteuttaa nämä käskyt, sekä erilaisiin taktisiin tehtäviin liittyviin vastuisiin liittyvä ohjeistus”.¹⁵

MTP-1 volume I sisältää oleellisen organisaatioihin, suunnitteluun ja toimintatapoihin liittyvän tiedon, joka mahdollistaa tehokkaat merelliset operaatiot. Ohjeessa on myös selvitetty merisodan eri osa-alueiden (warfare areas) eli ilma-, pinta- ja vedenalaisen sodankäynnin toimintatapoja, joita tarvitaan tehtävien toteuttamiseen moniulotteisessa uhkaympäristössä. MTP-1 volume I:ssä kuvattuja komentorakenteita, asel-

aji- ja johtovastuuta (duties) ja toimintatapoja on käytetty laajalti merivoimimme harjoituksissa. MTP-1 volume I on päivitetty laajemmin huhtikuussa 2010, ja tätä kirjoitettaessa ohjeesta on juuri tullut jakeluun aivan uunituore päivitysversio.

Aiemmin vain Nato-valtioiden käytössä olleen ohjeen **ATP-1 volume II - Allied Maritime Tactical Signal and Maneuvering Book** turvaluokitusta laskettiin vuonna 2009 siten, että se saatiin käyttöön myös rauhankumppanuusvaltioille.¹⁶

Ohjeeseen on kirjattu vakioidut merenkulkuun, taistelutoimintaan ja alusosaston hallinnolliseen toimintaan liittyvät koodit, jotka on tarkoitettu käyttöön alusyksiköiden ja muiden merivoimayksiköiden välillä.

ATP-1 volume II antaa merenkululiset perusteet toimintaan alusosastoissa ja muodostelmissa. Ohjeessa on myös koodit, joilla ohjeistetaan MTP-1 volume I:ssä kuvatut toimintamallit. ATP-1 volume II:n tarkoitus on helpottaa käsitystä ja tiedon välittämistä merellisissä operaatioissa ja ohjetta voidaan käyttää kaikkien merivoimayksiköiden välillä millä tahansa viestitysmenetelmällä.

ATP-1 volume II:ssa olevat vakioidut, määrämuotoiset ja lyhyet koodit on tarkoitettu lyhentämään ja yksinkertaistamaan viestiliikennettä eikä niiden käytöllä saavuteta minkäänlaista tietoturva-hyötyä. Yksinkertaisen ja muuttumattoman koodin käyttö ei lisää minkäänlaista suojaa viestiliikenteeseen, joka onkin selvästi kerrottu ohjeessa.¹⁷

Ohjetta on päivitetty viimeksi kesäkuussa 2009.

MPP-1 - Multinational Maritime Voice Reporting Procedures - antaa yhteiset ohjeet puheliikenteeseen merellisissä operaatioissa kaikkiin puheradioverkkoihin. Ohjeen käyttö lyhentää ja selki-

yttää puheliikennettä ja mahdollistaa lähes reaaliaikaisen tilannetietoisuuden ja johtamisen radioverkkojen käytöllä myös kehittyneempien teknisten menetelmien (esim LINK-järjestelmät) puuttuessa.

MPP-1 sisältää useimmat yleisesti käytetyt puheliikenteen menettelyt. Vaikka ohjeessa ei voidakaan antaa soveltamisohteja aivan kaikkiin tilanteisiin, sisältö kuvaa hyvin Natossa yleisesti hyväksytyjä toimintatapoja. MPP-1:tä käytetään yhdessä seuraavaksi kuvattavan APP-7:n kanssa, MPP-1:ssä käytetty vakioitu sanasto tulee suoraan APP-7:stä.¹⁸ MPP-1:tä käytettäessä voidaan toimia ACP-sarjan (Allied Communications Publications) viestiohjeiden mukaisesti - osa näistä ohjeista on saatavissa internetistä osoitteesta <http://jcs.dtic.mil/j6/cceb/acps/>. MPP-1 on päivitetty viimeksi marraskuussa 2008.

APP-7 - Joint Brevity Words Publication - sisältää Naton vakioidun sanaston (NATO brevity words), joka lyhentää puheliikennettä ja raportointia. Vakioidut sanat eivät toimi koodeina, mutta niiden käyttö tekee viestiliikenteestä täsmällistä ja lyhyttä ”vapaaseen puheeseen” (ns. ”plain english”) verrattuna. Ohje on tarkoitettu kaikkien puolustushaarojen käyttöön ja vakiosanasto onkin jaoteltu meri-, ilma- ja maajoukkojen tarpeiden mukaisesti.¹⁹

Ohjeen täysipainoinen käyttäminen edellyttäisi merivoimien puheradioliikenteen vaihtamista täysin englanninkieliseksi - josta on jo ilmavoimissamme kokemuksia. APP-7 on päivitetty viimeksi huhtikuussa 2010.

APP-11 - NATO Message Catalogue - on ohje, jossa annetaan käyttäjille ”kirjasto” sanomaformaatteja ja ohjeet näiden formaattien käyttöön. Ohjeessa määritellään vakioidut sanomarungot

kaikkien puolustushaarojen käyttöön. Sanomaformaattien käyttö on pakollista kaikille Nato-joukoille. Sanomaformaattien käyttö mahdollistaa Naton ja kumppanuusmaiden välisen yhteistoiminnan määrittelemällä sekä tekniset että käytännön ohjeet, joiden avulla tietoa voidaan vaihtaa joko automatisoidusti järjestelmien välillä tai manuaalisesti.

APP-11:ssä olevien vakioitujen sanomaformaattien käyttö vähentää väärinymmärryksen riskiä. Ohjeen avulla voidaan myös varmistaa, että sanomissa on hyväksytyt Nato-doktriinin mukainen, tarpeellinen ja muuttumaton informaation sisältö, joka sisältää yksityiskohtaisempien taktiikoiden ja toimintamallien vaatimat asiat. Vakioitujen viestien käyttö myös vähentää viestien laatimiseen, lukemiseen ja prosessointiin vaadittavaa aikaa ja vaivaa.²⁰

APP-11 on päivitetty viimeksi elokuussa 2010.

MXP-1 - Multi-National Submarine and Anti-Submarine Exercise Manual - sisältää vakioidut harjoitusohjeet sukellusveneentorjuntaharjoituksiin. Ohjeessa on esitetty vakioidut sukellusveneentorjuntaharjoitukset ja kuvattu periaatteet, joiden mukaisesti näitä suunnitellaan ja toteutetaan. Ohjeen käytöllä varmistetaan, että harjoituksissa otetaan huomioon pakolliset turvallisuus- ja muut tarvittavat seikat. Ohjeessa on listattu ja kuvailtu harjoituksissa käytettävät varomääräykset, sekä mekanismit, joilla sukellusveneiden toimintaa johtava upseeri (SUBOPAATH, Submarine Operating Authority) voi niitä muuttaa määrättyjen ehtojen täyttyessä mikäli siihen on tarvetta.²¹

MXP-1 on päivitetty viimeksi elokuussa 2009.

MXP-2 - Multinational Maritime Above Water Warfare Exercise Manual - sisältää vastaavat vakioidut harjoitukset muiden merisodankäynnin osa-alueiden osalta (poislukien edellä kuvatussa ohjeessa oleva sukellusveneetorjunta ja ohjeessa AXP-3 kuvatut viestiharjoitukset). Vakioitujen harjoitusten käyttäminen yksinkertaistaa harjoitusten suunnittelua ja toteutusta huomattavasti. Oleellinen osa MXP-2:ta on vakioitu harjoituskäsä (standardized exercise Order Table, TABORD), joka mahdollistaa strukturoidun ja helppolukuisen tavan käskeä osaharjoituksia.²²

MXP-2 on viimeksi päivitetty kesäkuussa 2009.

Jatkokeskustelua herätellen

Tässä artikkelissa on raotettu hieman Naton standardointiorganisaatiota ja

tärkeimpiä Naton merivoimaohjesääntöjä. Niitä käyttämällä saavutetaan useita hyötyjä, joista muutama keskeisimmistä voidaan mainita mahdollisen jatkokeskustelun kirvoittamiseksi.

Ohjeita evaluoidaan ja päivitetään kymmenien tai jopa satojen ihmisten työpanoksella Natossa jatkuvasti harjoituksissa ja sodissa; aivan vastaavaan ei kotimaisessa ohjesääntötyössämme ole päästy muun muassa hieman pienemmistä resurssistamme johtuen.

Naton toimintamallit opettelemla parannetaan operatiivista interoperabiliteettia Naton merellisten joukkojen kanssa. Samalla luodaan myös yhteensopivuutta muidenkin länsimaisten toimijoiden, esimerkiksi Ruotsin merivoimien kanssa. Käyttämällä Naton ohjesääntöjä kansainvälisten harjoitusten lisäksi myös kotimaisessa harjoitu-

stoinnassamme parannetaan huomattavasti merivoimien kykyä toimia kansainvälisissä harjoituksissa ja operatioissa - jos Nato-ohjeita käytetään vain kansainvälisessä toiminnassa, joudumme käytännössä pärjätäksemme opettelemaan ”kahdet ohjesäännöt”, joka on osittain resursien tuhlaamista.

Nato-ohjeiden käyttö ei suinkaan ole täysin ongelmatonta eikä virallisempaan käyttöönottamiseen liittyvää keskustelua ole käyty ainakaan kovin näkyvästi. Nato-ohjeiden käyttämisessä tarvitaan merivoimissa ylhäältä tapahtuvaa ohjausta, esimerkiksi siten, että Naton merivoima-ohjesääntöjä otettaisiin lähivuosina virallisestikin käyttöön merivoimissamme. Tätä ennen on kuitenkin tehtävä tutkimustyötä, käytävä keskustelua ja tuotettava tietoa tulevan päätöksenteon tueksi. ■

- 1 kts esim MTP-1(E) volume I - *Multinational Maritime Tactical Instructions And Procedures*, NATO, syyskuu 2009, s. 3.
- 2 AAP-3(J) - *Production, Maintenance and Management of Nato Standardization Documents*, NATO, marraskuu 2010 ja *Clearing the way to Interoperability* - NATO Standardization Agency, 2nd Edition, NATO, 2010, s. 17. <http://nsa.nato.int/nsa/> viitattu 14.9.2010
- 3 *Standardisointi Puolustusvoimissa*, PVOHJE Standardisointi 001, Pääesikunta
- 4 *Nato Standardization Agency (NSA) Orientation Course 2010 information*, NSA Policy and Coordination Branch, Brussels 26.5.2010. <https://nsa.nato.int/protected/> viitattu 28.12.2010
- 5 <http://nsa.nato.int/nsa/> viitattu on 14.9.2010
- 6 *Clearing the way to Interoperability* (2010), s. 17. <http://nsa.nato.int/nsa/> viitattu 14.9.2010
- 7 <http://nsa.nato.int>
- 8 AAP-3(J) (2010) ja *Clearing the way to Interoperability* (2010), s. 17. <http://nsa.nato.int/nsa/> viitattu 14.9.2010
- 9 <https://nsa.nato.int/protected/> viitattu 14.9.2010
- 10 <https://nsa.nato.int/protected/> viitattu 14.9.2010
- 11 <https://nsa.nato.int/protected/> viitattu 14.9.2010
- 12 AJP-3.1 on tavallaan ”silta”, joka yhdistää Naton joint-ohjeen AJP-3 - *Allied Joint Operations* ja alemman tason ”perusohjesäännön” ATP-1 - *Allied Maritime Tactical Instructions and Procedures*.
- 13 AJP-3.1 change 1 - *Allied Joint Maritime Operations*, NATO, tammikuu 2010
- 14 AJP-3.1 change 1 - *Allied Joint Maritime Operations*, NATO, tammikuu 2010
- 15 MTP-1(E) volume I - *Multinational Maritime Tactical Instructions and Procedures*, NATO, maaliskuu 2010
- 16 STANAG 1174 MAROPS edition 19 - *Allied Maritime Tactical Signal And Maneuvering Book* (ATP-1 volume II), NATO.
- 17 ATP-1(E) volume II - *Allied Maritime Tactical Signal and Maneuvering Book*, NATO, lokakuu 2008, s. 1-2.
- 18 MPP-1(C) - *Multinational Maritime Voice Reporting Procedures*, NATO, marraskuu 2008
- 19 APP-7(E) - *Joint Brevity Words*, NATO, huhtikuu 2010
- 20 APP-11(C) - *NATO Message Catalogue*, NATO, joulukuu 2009
- 21 MXP-1(D) - *Multi-National Submarine and Anti-Submarine Exercise Manual*, NATO, maaliskuu 2002
- 22 MXP-2(C) - *Multinational Maritime Above Water Warfare Exercise Manual*, NATO, kesäkuu 2009

Yhteinen tulenkäyttö vaikutusperusteisen sodankäynnin ensiaskeleena

Kapteenihuutnantti Jussi Riihivuori palvelee Merivoimien Esikunnan operatiivisella osastolla.

PUOLUSTUSVOIMAT

Raskas raketinheitin on tulivoimainen yksikkö.

Nykypäivän teknologia mahdollistaa vaikuttamisen, johtamisen ja liikkumisen tarkemmin, kauempaa ja nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Tämä kehityslinja jatkuu myös tulevaisuudessa. Teknologisen kehityksen myötä taistelulentät ovat jatkuvasti muuttuneet yhä tyhjemmiksi. Sama vaikutus saavutetaan nykyään entistä harvemmillä, teknologisesti edistyneillä yksiköillä.

Kehityksellä on aina hintansa, tässä tapauksessa konkreettisesti, joten taloudelliset resurssit tulevat rajoittamaan merkittävästi asevoimien yksiköiden laatua ja määrää. Tulevaisuuden taistelulentällä on siis entistä vähemmän, mutta arvokkaampia maa-

leja. Laajeneva toiminta-alue ja hupenevat resurssit pakottavat etsimään uusia tapoja ratkaista ongelmia. Onneksi teknologia tarjoaa myös ratkaisuja.

Yhteisen tulenkäytön suunnittelu sa sovelletaan vaikutusperusteista ajattelua, jolloin yhteisellä vaikutuskyvyllä

lä vaikutetaan vastustajan kokonaistoiminnan kannalta merkittäviin suorituskykyihin. Vastustajan kokonaistoiminnan kannalta merkittävä suorituskyky ei todennäköisesti ole yksikään etulinjassa möyrivistä panssarivaunuista, vaan mahdollisesti jokin aluevalvontaa suorittava

JSOW -liitopommien koelennot aloitettiin kesäkuussa 2010.

lentokone, tutka-asema, rintaman esikunta, voimakkaalla ilmatorjuntakivyllä varustettu alus, viestiverkko, polttoaineen jakeluketju tai yleinen mielipide.

Vastustajan toimintaa tarkastellaan siis kokonaisuutena ja etsitään siitä kriittisiä kohtia. Vaikuttamisen kohteeksi ei valita mitä tahansa kriittistä ja haavoittuvaa kohtaa, vaan juuri se kohta, johon vaikuttamalla todennäköisimmin saavutetaan mahdollisimman suuri halutun kaltainen vaikutus. Mitä paremmin vastustajan organisaatiot ja järjestelmät tunnetaan, sitä tarkemmin voidaan arvioida saavutettavia vaikutuksia ja sitä tarkemmin maalit voidaan valita.

Vaikuttamisen kohde ja vaikutustapa vaihtelevat operaatioiden eri vaiheissa. Esimerkiksi joukkojen perustamisjärjestelmää vastaan kannattaa vaikuttaa vain perustamisvaiheessa tai ennen sitä. Jos joukot on jo perustettu, ei vaikuttamisesta ole mitään hyötyä. Vaikuttamisavalla on myös merkitystä. Porvoon pos-

tin räjäyttäminen antaa erilaisen viestin kuin tietokoneviruksen uuttaminen Postin tietojärjestelmiin, mutta molemmilla vaikutetaan käskykorttien jakelua.

Kehittyvä vaikutuskyky - nopeammin, korkeammalle, voimakkaammin

Puolustusvoimien vaikuttamiskykyä kehitetään jatkuvasti. On hankittu kauaskantoinen raskas raketinheitinjärjestelmä, ilmasta maahan -aseistuksen hankinta etenee, on perustettu verkkosodankäynnin keskus ja kehitetty tilannekuva- ja johtamisjärjestelmiä. Osin tästä kehityksestä on kiittäminen sinänsä onnetonta päätöstä luopua henkilömiinoista. Aikaisemmin taistelulentäin tyhjyyttä pyrittiin hallitsemaan edullisilla miinoilla, nykyään sama työ on hoidettava moninkertaisesti kalliimmilla ja monimutkaisemmillä järjestelmillä. Tosin siinä missä miinat vain passiivisesti paikallaan odottivat vihollista, nykyiset järjestelmät mahdollis-

tavat aktiivisen toiminnan laajalla alueella, kyvyn hyökätä ja temmata aloitteen.

Vaikuttamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluu myös puolustusvoimien yhteisen tulenkäytön kehittäminen. Ensimmäisessä vaiheessa keskitytään luomaan yhteisen vaikuttamisen menettelytavat ja työkalut sekä luomaan kyky kineettiseen vaikuttamiseen eri järjestelmillä. Yhteinen tulenkäyttö on siis ensimmäinen askel kohti todellista vaikutusperusteista sodankäyntiä. Yhteisen tulenkäytön vaikutuksen suunnittelu ei ole yksinkertaista, sillä erilaisia vaihtoehtoja on runsaasti ja niiden priorisointi on haastavaa. Lisäksi kaikkien käytettävissä olevien eri järjestelmien yhteisvaikutus on optimoitava ajallisesti ja alueellisesti.

Maalittaminen yhdistää maalit ja suorituskyvyt

Vaikuttamisen suunnittelu toteutetaan operatiivisessa suunnittelussa määritettyjen perusteiden mukaisesti. Vaikutta-

misen toimeenpano suunnitellaan ja johdetaan maalittamisprosessin avulla.

Maalittamisprosessi yhdistää maalit ja erilaiset suorituskyvyt määrittämällä kohteet, niissä toivotut vaikutukset ja antamalla suorituskyvyille näihin kohteisiin ja tavoitteisiin liittyviä tehtäviä.

Operatiivisella suunnittelu- ja toimeenpanoprosessilla ohjataan operaatioiden ja vaikuttamisen tavoitteita pidemmällä aikavälillä ja sidotaan vuorokausittain toteutettavien operaatioiden suunnittelu koko sotatoimen läpivientä ohjaviin operatiivisiin suunnitelmiin. Operatiivinen toimeenpanoprosessi kytkeytyy maalittamisprosessiin sen alkuvaiheessa ja sen tuotteena syntyy kerran vuorokaudessa operatiivisen tason ohjaus maalittamiselle ja operaatioiden muodostamiselle.

Ohjauksen perustuen maalittamisprosessissa maalit ja halutut vaikutustavoitteet yhdistetään kaikkien puolustushaarojen suorituskykyä käyttäviksi operaatioiksi. Suunnitellut operaatiot konkretisoidaan taktisiksi tehtäviksi, jotka käsketään kerran vuorokaudessa julkaistavassa toimeenpanokäskyssä. Operaatiot toimeenpannaan keskenään verkottuneiden ja tiiviissä yhteistoiminnassa olevien puolustushaarojen operaatiokeskusten johtamina. Vaikuttamisen onnistuminen todennetaan välittömällä arvioinnilla kaikkea saatavilla olevaa sensori- ja muuta tietoa käyttäen, ja arvioinnin perusteella pyritään ratkaisemaan ovatko halutut vaikutukset ja tavoitteet kohteessa saavutettu. Välittömän arvion perusteella tehdään päätös mahdollisesta uudelleen hyökkäämisestä.

Tietojärjestelmä tukee, ihminen päättää

Suunnittelu- ja toimeenpanoprosessin perusedellytyksinä ovat tarkka operatiivinen ja taktinen tilannekuva sekä jatkuvasti tarkentuva ja kattava tiedustelun tilan-

Taktisen ATACMS tykistöohjuksen kantama on yli 300 km. Puolustusvoimat suunnittelee hankintaa.

nekuva. Tarkoituksenmukaiset ja yhteensopivat tietojärjestelmät ovat olennainen osa maalittamista ja yhteisen tulenkäytön toteutusta. Tiedustelun tuottama tieto ja analyysit sekä valvonnan tilannekuva on pystyttävä yhdistämään ja siirtämään kaikille tarvitsijoille viiveettä ilman fyysistä koneen vaihtoa tai mekaanista kirjoittamista. Myös kaikista potentiaalisista maaleista ylläpidettävän tietokannan tietojen on oltava niitä tarvitsevien operaatioiden suunnittelijoiden saatavilla.

Nykyinen teknologinen kehitys mahdollistaa automaattisten analyysien ja arvioiden tekemisen, ja niitä hyödynnetään päätöksenteossa, mutta lopullisen analyysin ja päätöksen tekee aina ihminen. Kehittyvät tietojärjestelmät kuitenkin vapauttavat ihmisiä ja heidän osaamistaan tietojärjestelmien käyttämisestä suunnitteluun, analysointiin ja johtamiseen.

Merivoimilla on sekä annettava että saatavaa yhteisen tulenkäytön suorituskykypoolista. Yhteiseen käyttöön annettavana Merivoimilla on hyvä kyky aluevalvontaan ja maalinsoitukseen merialueille sekä kyky kohdeil-

matorjuntaan. Nykyinen meritorjuntaohjus on tarkoitettu vain merimaaleja vastaan, mutta ehkä tulevaisuuden ohjus on monikäyttöisempi. Saamapuolella on ilmavoimien ja maavoimien lentävien sensorien maalinsoituskyykyjä, joiden avulla kyetään vaikuttamaan oman maalinsoituskyykyyn ulottumattomissa oleviin kohteisiin. Maavoimat voivat tukea rannikkojoukkojen taistelua raskaan raketinheitinpatterin tulella tai ilmavoimat käyttäen liitopommia poistaakseen pelistä alusten liikkumista vaikeuttavan vastustajan valvonta-aseman.

Yhteinen tulenkäyttö ja maalittamisprosessi ovat tuttuja kansainvälisistä operaatioista, mutta uutta Puolustusvoimissa. Toimintatapamallia ja työkaluja vasta kehitellään, ja kestäne vuosia ennen kuin yhteistä tulenkäyttöä opitaan hyödyntämään tehokkaasti. Yhteinen tulenkäyttö vaikuttamisen osana on kuitenkin se tekijä, jolla kyetään vastaamaan alati vähenevien resurssien luomaan paineeseen. Keskittämällä voimat vastustajan heikkouksiin voidaan taktisella toiminnalla saada aikaan strategisen tason vaikutus. ■

Laivastotaktiikka murrok

Capt(N) Wayne Hughes kuvaa mainiossa teoksessaan "Fleet tactics and coastal combat" hyvän taktiikan ominaisuuksia muun muassa seuraavasti: ... "se on yksinkertaista, erittäin yksinkertaista. Sen oppii helposti ja muistaa hyvin".

Kylmän sodan aikana suomalainen meritaktiikka oli juuri kuvattuna kaltaista. Meripuolustus perustui miina-, ohjus- ja rannikkotykistöasejärjestelmien ympärille rakennettuihin taktiikoihin ja menetelmiin. Toiminta-ajatus oli pelkistään seuraavan kaltainen: miinoilla muokataan taistelutila puolustajalle edulliseksi ja nostetaan hyökkäyskynnys korkealle. Vastustajan maihinnousun alkaessa ammutaan massamaisesti ohjuksia, joilla kulutetaan hyökkääjää merellä. Kiintomerkkialueen tuntumassa torjuntavastuu siirtyy rannikkotykistölle, joka kuluttaa maihinnousua saaristossa ja rantaviivalla kunnes maavoimat ehtii vastahyökkäyksellä nujertamaan hyökkääjän rippeet.

Miinoittajien oli selvittävä tehtävästään yksin, sillä suojaamiskykyisiä ohjusvenettä ei voitu vaarantaa avomerioperaatioissa. Niiden oli selvittävä toimintakuntoisena ampumahetken saakka, mikä merkitsi piiloutumista saaristolabyrinttiin hajautettuun valvontaryhmitykseen. Tällä taktiikalla ylläpidettiin uhkaa, väistettiin vihollisen valvontaa ja vältettiin joutumista maalinosoituksen kohteeksi.

Taktiikka oli yksinkertaista ja jokainen tunsi oman roolinsa selkeässä kokonaisuudessa. Tätä hierottiin ja hiottiin täydellisyyteen asti vielä 2000-lu-

vulla, vaikka välitön maihinnousu-uhka väistyikin jo 20 vuotta sitten. Vastustajan murskaavan määrällisen ja teknisen ylivoiman takia aloitteellista toimintatapaa ei nähty realistisena vaihtoehtona. Aloite oli selkeästi hyökkääjällä.

Kuten niin monesti on alivoimainen saanut huomata: on hyökättävä väkevästi saavuttaakseen menestystä.

Muutostarpeita

Merivoimien tehtävien painotusten muuttuessa maihinnousun torjunnasta meriyhteyksien turvaamiseen lisääntyi tarve joukkojen integroidulle käytölle. Meriyhteyksien suojaamistehtävä toi taktiseen pohdiskeluun myös perinteiset merenhallinnan tasot.

Vanhat painotukset eivät enää päde, kun on ulotettava vaikutus kauas merelle, jossa tulevaisuuden potentiaalinen vastustaja operoi. On nähtävä horisontin taakse joko omilla tai lainatuilla resursseilla. Piiloutuminen saaristoon ei tuo menestystä, koska hyökkääjän ei enää tarvitse tulla alumeren tuntumaan kiinteiden sensoreiden kan-

tamaan. Kuten niin monesti on alivoimainen saanut huomata: on hyökättävä väkevästi saavuttaakseen menestystä.

Samalla kun tehtäväkenttä muuttui, tapahtui myös nopea kansainvälistyminen. Alusyksiköt tutustuivat Naton toimintatapoihin ja doktriiniin kansainvälisissä harjoituksissa. Saatuja kokemuksia ja käytäntöjä on varovaisesti kokeiltu myös kansallisessa toiminnassa. Vasta nyt nuo opit ovat löytämässä tiensä kansallisiin oppaisiin. Aika on nyt otollinen taktiikan remontille, sillä joukkojen määrän alati supistuessa on meripuolustuksen mukauduttava yhä dynaamisempaan operaatiotaitoa korostavaan malliin, jossa määrällinen alivoima korvataan joukkojen saumattomalla yhteistoiminnalla.

Kansainvälisesti yhteensopiva taisteluoppi

Laivastojoukkojen toimintaa ohjaava taktisen tasan ohje "Taisteluosastotaktiikka" vuodelta 1994 on saamassa seuraajan nimeltä Laivastotaktiikka 1 (LT-1). LT-1 on tarkoitettu laivastojoukkojen taktisen tason taisteluopiksi eli doktriiniksi, jolla ohjataan laivasto-operaatioiden suunnittelua ja käytännön toteutusta sekä yhtenäistetään eri alustyyppien toimintaa. Ohje sijoittuu ohjesääntöhierarkiassa Merisotaoh-

sessä

jeen ja jatkossa kenttäohjesäännön KO 3.2 (Merioperaatiot) alle.

Uusi taktisen tason laivastojoukkojen taisteluoppi tuo uusia elementtejä taktiikkaan ja siihen liittyvään käsitteistöön. Koska tarpeettomia eroavaisuuksia pitää kansallisen ja kansainvälisen toiminnan välillä välttää, on yhtenä päämääränä ollut yhdenmukaistaa taktiikkaamme kansainvälisesti (länsimaisesti) yhteensopivaksi. Huolimatta siitä, että kieleemme on rikas ja ulkomainen sotilasterminologia kuuluu monen korvissa kiroiluna, osa fraseologiasta on otettu käyttöön selaisenaan.

Kansainvälisesti yhteensopivaan johtamistoimintaan sisältyy lukuisia käsitteitä, jotka ovat useimmille jossain määrin tuttuja, mutta eivät kuitenkaan ole kuuluneet perinteiseen kansalliseen johtamiskulttuuriimme. Tällaisia ovat esimerkiksi alistuksiin liittyvät hienoudet kuten TACON, OPCON ja niin edelleen. Näiden kääntäminen vaikiintuneisiin - esimerkiksi ”tehtävällä alistus” -termiin - aiheuttaisi vain sekaannusta.

LT-I on muokattu monikansallisesta ohjesäännöstä Multinational Maritime Tactical Instructions and Procedures (MTP-I vol I) kansalliseen käyttöön soveltuvaksi. Ohjeessa on säilytetty rakenteellinen ja käsitteellinen yhteensopivuus MTP-I vol I:n kanssa, mutta lähtökohdana on pidetty kansallisia resursseja, olosuhteita ja taktiikkamme erityispiirteitä. Käyttämällä pohjana

MTP-I vol II:sta on muun muassa varmistettu, että voimme hyödyntää Naton koodikirjaa ATP-I vol II:sta (Allied Maritime Tactical Signal and Maneuvering Book). ATP I vol II tulee korvaamaan Merivoimien koodin vuodelta -63. Tässä ei sinänsä ole mitään uutta ja ihmeellistä, sillä myös MEK-63:n juuret juontavat Atlantin taakse.

Joustavuuden vaatimus on länsimaisessa laivastodoktriinissa ratkaistu tehtävajohtamisella ja tehtäväorganisaatiolla.

Tehtävätaktiikkaa ja asetietä

Koska seuraavan sodan kulkua on mahdoton ennustaa, tarvitaan meritaktiikassa uudenlaisia ratkaisuja. Yksi yksinkertainen toimintamalli ei enää riitä. Myöskään kaikkiin kuviteltavissa oleviin tilanteisiin ei ole mahdollista rakentaa ja harjoitella räätälöityjä toimintamalleja. Miten siis säilyttää taktiikassa ja toimintatavoissa tuo Wayne Hughesin peräänkuuluttama yksinkertaisuus, kun toimintaympäristö ja tehtävät jatkuvasti monimutkaistuvat? Vastausta on pyritty hakemaan joustavuudesta ja asetiestä. Olipa laivastojoukon operatiivinen tai taktinen tehtävä mikä tahansa, perimmiltään on aina kui-

tenkin kyse ilma-, pinta- tai sukellusveeneentorjunnasta tai näiden kombinaatiosta. Kun nuo kolme aselajia hallitaan yhtä hyvin kuin ennen miina-, ohjus- ja rannikkotykistöjärjestelmät, kyetään luovalla suunnittelulla ja ammattimaisella johtamisella selviytymään monimutkaisistakin tehtävästä.

Joustavuuden vaatimus on länsimaisessa laivastodoktriinissa ratkaistu tehtävajohtamisella ja tehtäväorganisaatiolla. Tehtäväorganisaatiolla (Task Organisation) tarkoitetaan operatiivisen tehtävän mukaan muodostettua organisaatiota, jossa säilytetään muutuvien operatiivisten vaatimusten edellyttämä joustavuus ja samalla ylläpidetään selkeä komentoketju. Alukset organisoidaan tehtävän vaatimusten mukaisiksi taisteluryhmiksi (Task Group) ja taisteluosastoiksi (Task Unit). Taisteluajotusta muutetaan joustavasti vaatimusten muuttuessa.

Taisteluryhmän/-osaston komentorakenteeseen sisällytetään aselajijorganisaatio. Aselajijorganisaatio (Warfare Organization) on matriisi, joka ulottaa lonkeronsa läpi linjaorganisaation. Riippumatta siitä onko taisteluajotus laadittu tehtäväorganisaation tai tyypijorganisaation periaatteella, on asetie rakennettava organisaation sisään.

Jos näin ei tehdä, hukkuu joukon komentaja koordinoitavien yksityiskohdien massaan tai taistelualukset ajautuvat tilanteeseen, jossa jokainen vastaa vain itsestään ja synergia menetetään. Poiketen maavoimien aselajijorganisa-

Komentaja Jan-Erik Aitos työskentelee sektorinjohtajana valmius- ja harjoitussektorilla Merivoimien Esikunnassa.

tiosta, jossa asetie muodostuu aselajijoukoista ja niiden toimintaa ohjaavista aselajipäälliköistä, ei laivastojoukoilla ole aselajijoukkoja eikä myöskään esikunnissa istuvia aselajipäälliköitä. Aselajit löytyvät taistelualuksilta ja aselajipäälliköt ovat yleensä taistelualusten päälliköitä, joille on erikseen delegoitu vastuu tietyn aselajitoiminnon kokonaisvaltaisesta johtamisesta.

Toiminnan tehokkuus perustuu yksiselitteiseen delegointiin. Delegoitaessa vastuita tai toimintoja delegoidaan samalla automaattisesti myös toimivalta. Delegointi perustuu vakioituun tehtävätaulukoon (Duty Table), joka on painettu ohjesääntöön. Aselajipäällikön tärkeimpiä tehtäviä on laatia yksiselitteiset käskyt (OPTASK), joiden mukaan aselajitoiminnot järjestetään. Ensimmäisissä PfP-harjoituksissa näitä OPTASK-sanomia luettiin kummastuksella, sillä niissä annettu ohjeita oli lähes mahdotonta tulkita. Käskyt perustuivat ohjesääntöihin, joita ei ollut vapautettu PfP-maille. Myöhemmin PfP-mail-

le laadittiin riisutut versiot Naton ohjesäännöistä, mikä mahdollisti käskyjen sisällön ymmärtämisen. Vaikean luettavuuden takia näitä määrämuotoisia sanomia kutsutaan edelleenkin nuolenpääkirjoitukseksi. Luettavuuden kustannuksella pyritään käskyjen koko pitämään viestijärjestelmille sopivina.

Tulenkäyttö on järjestetty tehtä-

Toiminnan tehokkuus perustuu yksiselitteiseen delegointiin.

vätaktiikan ehdoilla. Lähtökohtaisesti tulen saa avata itsenäisesti kunhan aselajikäskyssä kuvatut tunnistus- ja laukauskriteerit täyttyvät (ja toimitaan esimiehen määräämissä rajoissa esimerkiksi ampumarivikelulutuksen osalta). Käskyt laaditaan yksityiskohtaisiksi ja yleensä ne tarkastutetaan vielä lakimiehillä ennen kuin komentaja ne

hyväksyy. Tällä varmistutaan, etteivät käskyt ole ristiriidassa voimankäyttö-säännöksen kanssa. Ampumapäätöksen tekijää ei näin ollen rasiteta voimankäytön sääntökokoelmalla.

Toiminnan aikana johtamisessa käytetään niin sanottua veto-periaatetta (command by veto). Tulenkäyttötilanteissa alainen pitää esimiehensä tietoisena oikeistaan, joka voi keskeyttää käynnissä olevan toiminnan, muttei muussa tapauksessa puutu toimeenpanoon. Tällä varmistetaan nopea toimeenpano ja välitön reagointi. Käskyihin laaditaan usein myös ohjeet välittömistä toimenpiteistä tietyissä tilanteissa. Nämä niin sanotut ”preplanned responses” ovat yksi komentajan apuvälineistä, joilla toimeenpanon nopeutta voidaan ylläpitää komentajan hengessä.

Kuvatun kaltainen toimintamalli ei sovi kaikille, sillä tehtävätaktiikka edellyttää kaikilla tasoilla hyvin koulutettuja aselajiosajia ja johtajia – meille tämän ei pitäisi muodostaa ongelmaa. ■

Telakkatoimintaa ja venekorjaukset

Alholmintie 72
68600 PIETARSAARI
www.norrfiber.fi

Torpedoaseella ulottuvuutta sukellusveneeseen torjuntaan

Komentajakapteeni Jussi Mattila työskentelee taistelujärjestelmäsektorin johtajana Merivoimien Esikunnassa.

ITALIANLARRY, [HTTP://COMMONS.WIKIMEDIA.ORG](http://commons.wikimedia.org)

Torpedo on maaliin hakeutuva vedenalainen ohjus. Torpedo toimitetaan tavalla tai toisella sukellusveneeseen läheisyyteen, jossa se hakee itse maalinsa. Sukellusveneitä metsästettäessä torpedo on ainoa kunnioitusta herättävä ase.

tsenäisen Suomen Merivoimilla on ollut torpedoase syntymästään asti. Laivaston aloittaessa toimintansa kalusto oli suurelta osin venäläisten Suomeen jättämää. Vanhat venäläiset torpedoveneet aseineen otettiin käyttöön ja torpedoasetta pyrittiin ylläpi-

tämään kaikin voimin. Koeammunnat mahdollistava torpedokoeasema valmistui Isosaareen 1936. Sodan aikana torpedot olivat käytössä torpedo- ja sukellusveneillä. Pariisin rauhansopimuksessa Suomelta kiellettiin molemmat alustyypit. Torpedoa ei kielletty aseena, mi-

kä mainittiinkin sopimuksessa siten, että sota-alusten tavanomaiseen aseistukseen kuuluvina torpedoja saa hankkia.

Sotien jälkeen torpedoaseen ylläpitoa jatkettiin käytössä olevin niukoin resurssein. Koe- ja harjoitusammuntoja tehtiin paljon. Torpedoveneet nimettiin

moottoritykkiveneiksi ja niihin viriteltiin torpedon kokoisten esineiden ammuntalaitteita, jotka säilytettiin aluksista irrallaan. Torpedoase oli 1960-luvulla tyydyttävässä tilassa. Aseita kantoi torpedoputkissaan kaksi saattajaa ja aseita olisi voinut kantaa laivueellinen Nuoli-luokan moottoritykkiveneitä noin viikon pituisten muutostöiden jälkeen. Oli kuitenkin selvää, että vaatimukset torpedolle kasvoivat. Torpedot olivat olleet suoraan kulkevia ja veden pinnalta havaittavissa kuplavanan perusteella. Maailmalta oli kuultu uutisia maaliin ohjautuvasta torpedosta, jonka vanavesi ei näy veden pinnalle.

Suomessa alettiin kehittää omaa ohjattavaa sähkötorpedoa. Kuulopuheiden perusteella voidaan arvioida, että Puolustusvoimien hankeauditointiprosessi on ollut silloin yksinkertaisempi. Kehitystyö oli pitkä ja teknologinen haaste liian suuri. Vuonna 1983 Merivoimien komentaja asetti hankkeen jatkolle ehdon: kymmenestä koelaukauksesta kuuden oli toimittava. Neljä toimi, joten torpedokehityshanke lopetettiin resurssien ja tulosten puutteessa. Merivoimien torpedohistoriaa leimaa kaluston monimuotoisuus ja tietysti rahan puute.

Raskaita ja keveitä torpedoja

Torpedot jaetaan nykyään karkeasti kahteen tyyppiin, raskaisiin ja keveisiin. Raskaita torpedoja laukovat pääasiassa sukellusveneet pinta-aluksia ja toisia sukellusveneitä kohti. Kevyttorpedot on tarkoitettu lähinnä sukellusveneen torjuntaan. Torpedot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta itsenäisesti maaliin hakeutuvia. Asejärjestelmänä torpedo nyky muodossaan on verrattavissa ohjuksiin. Ase sisältää monimuotoista teknologiaa tiiviiksi pakotuna. Torpedot ovat siis kalliita.

Torpedojen käyttöajatus on Suo-

nessa muuttunut sitten 70-luvun. Silloin haluttiin iskeä isoihin laivoihin nopeilla iskuilla. Nyt laivan upotusvirkaa hoitavat ohjukset, varsinkin kun sukellusveneitä raskaine torpedoineen ei Merivoimiin kuulu.

Torpedohaaveet perustuvatkin Suomessa ensisijaisesti sukellusvenien torjunnasta syntyviin vaatimuksiin. Sukellusvenien määrä on Itämerellä vähentynyt, mutta sukellusveneitä valmistetaan kuitenkin edelleen. Sukellusveneet varustetaan aina erittäin suorituskykyisiksi varsinkin tuhoamistehäviin. Kauppameriliikenteen häirintä ja liikennettä suojaavien sota-alusten tuhoaminen olisivat sukellusveneelle sopivia tehtäviä. Merivoimien päätehtävä on pitää meriliikenne kulkemassa, joten varautuminen vedenalaista uhkaa vastaan tuntuu loogiselta.

Kylmän sodan itsestäänselvän uhan asetteluun aikaan länsimaiset kevyttorpedot valmistettiin tuplarunkoisia syvälle sukeltavia nopeita neuvostoveneitä vastaan. Ajan kuluessa uhkakuvat muuttuvat. Nyt kaikilla valmistajilla on tarjota

uusiin uhiin sovitettu rannikkosodankäyntiin soveltuva torpedo. Tämä on Suomelle hyvä uutinen, koska Itämeri on vesialueena varsin erilainen kuin mihin torpedot oli yleensä suunniteltu. Maa-leiksi todetaan nyt kaikki sukellusveneet pienoissukellusveneestä ydinkäyttöiseen. Jopa torpedon tuhoamista torpedolla pidetään mahdollisena.

Etsittävä näkee, etsijä ei

Sukellusveneen torjunnassa perusajatuksena on toimittaa torpedo ilma-aluksella, useimmiten laivaston tehtäviin varustetulla helikopterilla, kohteen läheisyyteen ja antaa torpedon hakeutua maaliin. Taistelu sukellusveneitä vastaan ilman ilma-aluksia on huomattavan hankalaa. Aluksesta ammutaan tyypillisesti oman osaston itsepuolustukseksi.

Pinta-aluksen ja sukellusveneen keskinäistä asetelmaa voisi verrata tilanteeseen, jossa etsittävä ja etsijä ovat pimeässä tuhannen hehtaarin metsässä. Etsittävä on tullut alueelle joskus aikaisemmin ja etsijä saapuu tilanteeseen. Etsijä yrittää löytää kohdetta taskulampulla ja

CREWMAN ON A US NAVY ASW HELICOPTER, [HTTP://COMMONS.WIKIMEDIA.ORG](http://commons.wikimedia.org)

Periskoopin alapäässä tehdään ammuntapäätös. Ammuntaa edeltää maalin paikantaminen sukellusveneen omilla sensoreilla tai muualta saadulla maalitiedolla. Sukellusveneistä ammuttavien raskaiden torpedojen kantamat ovat kymmeniä kilometrejä. Maalin paikannus- tai ammuntatapahtuma ei vaadi periskooppisyvyyteen nousua.

tuskailee lamppunsa lyhyttä kantamaa. Etsittävä näkee lampun valon jo kaukaa. Tilanne tietysti muuttuu, jos etsijöitä on useita ja käytössä on hyvät välineet löytää ja tuhota kohde. Jossain vaiheessa sukellusvene ajetaan nurkkaan.

Helikoptereiden lisäksi on muitakin tapoja toimittaa torpedo nopeasti maalin päälle. Yleinen menetelmä on pudottaa torpedo merivalvontakoneesta. Koneilla on yleensä pitkä kantama ja toiminta-aika. Tilanne tulee sukellusvenelle todennäköisesti yllätyksenä. Sukellusvenien kehittyvä kyky on tällä hetkellä ilmatorjunta. Jotkin sukellusvenet kykenevät havaitsemaan matalalla lentävät helikopterit ja ampumaan niitä ilmatorjuntaohjuksilla. Lentokoneet lentävät helikoptereita korkeammalla ja nopeammin, mutta ainakin teoriassa myös niiden havaitseminen ja niihin vaikuttaminen veden alta on mahdollista.

Kolmas tapa on käyttää torpedo-ohjusyhdistelmää. Tarkoituksena on ampua sukellusvenettä kauempaa kuin se kykenisi ampumaan pinta-alusta ainakaan periskooppimaalinosituksella. Tämän kaltaisia järjestelmiä on käytetty jo 70-luvulta lähtien, mutta melko vähän. Syynä vähäiseen käyttöön on ilmeisesti ollut asejärjestelmän käyttöajatuksen liittyvä haaste. Jos sukellusveneen etsintään tarkoitettuja ilma-aluksia ei ole käytössä, ei maaliakaan havaita aluksen omien sensorien kantaman ulkopuolelta. Tarvetta ampua kauas ei muodostu, jos ei ole tietoa kaukana olevasta maalista.

Jos taas alusosastolla on ilma-aluksia, voidaan niillä toimittaa myös torpedo maalin päälle. Torpedo-ohjusyhdistelmä lienee kuitenkin aseena toimiva ja okelpo tapa toimittaa torpedo nopeasti kauas. Menetelmä on hyvä varsinkin silloin, kun alusosastoon kuuluu aluksia, joissa on hinattava passiivinen vesikuuntelujärjestelmä. Havaintoetäi-

Yhdysvaltalainen Lockheed Martin markkinoi pystyssä olevasta ohjussilosta laukaistavaa konseptiä; VLA (vertical launch anti-submarine missile) ja VLA-ER (extended range), joihin voitaneen integroida ainakin amerikkalainen Mk 46 kevyttorpedo.

syidet voivat olla pitkiäkin, mutta alusten liikehtiminen on rajoitettua hinattavan kuuntelukaapelin ollessa meressä.

Ammunnan kulku on kaikilla torpedoilla pääpiirteissään sama: määritetään torpedolle alkuasetukset maalin paikasta, halutusta reitistä ja hakumenetelmästä. Torpedo laukaistaan, se käynnistyy ja lähtee. Torpedo ajaa tarvittaessa matkavaiheen etäisyydestä riippuen. Maalin etsintä torpedon aktiivisella hakupäällä alkaa ja torpedo lukittuu maaliin. Jos maalia ei annetusta paikasta löydy, siirtyy torpedo hieman sivuun ja etsii uudelleen. Torpedo jatkaa uudelleen etsintöjä, kunnes ajoaine tai virta loppuu tai maali löytyy. Torpedon lukituttua maaliin se avaa kaasuhanat ja ajaa päin.

Tekniset ratkaisut kehittyvät

Kevyttorpedot ovat mitoiltaan keskenään hyvin samankaltaisia. Halkaisija on Nato-standardin mukainen 324 millimetriä, pituus kolmisen metriä ja pai-

no noin 300 kiloa. Kantamat lienevät kymmenen kilometrin luokkaa torpedolle asetetusta etsintäkuvioista ja nopeudesta riippuen. Nopeudet ovat 25–50 solmua. Kevyttorpedot laukaistaan laivalta veteen paineilamalla kansilla olevista tai aluksen rakenteisiin sijoitetuista torpedoputkista. Mikäli torpedot pudotetaan korkealta, liitetään niiden peräosaan pieni jarruvarjo veteen iskeytymisnopeuden hillitsemiseksi.

US Navy on lentokoneissa käytettävää ilmapudotusmenetelmää parantaakseen kehittänyt yhteistyössä yhdysvaltalaisen aseeteollisuuden kanssa torpedoon liitettäviä liittomoduuleja. Torpedo saa siivet ja kykenee liittämään useita kymmeniä kilometrejä pudotuskorkeudesta riippuen. Moduulissa on käytetty ilmasta maahan -ohjuksissa toimivaksi todettua tekniikkaa.

Italia otti pitkän kehityshankkeen päätteeksi vuonna 2002 käyttöön MILAS-järjestelmän. Yhdistelmä koostuu Otomat-ohjuksen peräosasta ja MU-90-kevyttorpedosta. Aseen kantama on noin 55 kilometriä. Hanke oli alkujaan italialais-ranskalainen, mutta Ranska vetäytyi lopulta hankkeesta, vaikka tämän oli tarkoitus korvata Ranskalla käytössä ollut vanhempi vastaava Malafon-asejärjestelmä.

Torpedojen hakupäissä ovat erittäin kehittyneet algoritmit pohja- ja harhautuskaikujen erottamiseksi maalista ja maaliin osuvuutta voidaan vielä parantaa esiohjelmoinnilla. Torpedon ammunnanhallintajärjestelmällä voidaan torpedolle määrittää hakualue, reittipisteitä ja kielletty alue esimerkiksi omien ampumisen tai saareen ajamisen estämiseksi.

Soveltuuko meille?

Torpedojen käyttöön Itämeren alueella ja varsinkin omilla lähivesillä liittyy haas-

teita. Vesi on matalaa ja pohja epätasainen. Torpedon hakupään kaikumittaimen lähettämät äänipulssit taipuvat milloin minnekin, mikä johtuu veden eri syvyyksien vuotuisista lämpötilavaihteluista. Ilma-aluksesta pudotettaessa torpedo vaatii yleensä 20–40 metrin syvyyden, jotta se pääsee kunnolla liikkeelle. Aluksesta ammuttaessa veden syvyysvaatimus on tyypillisesti pienempi kuin ilma-aluksesta ammuttaessa, mutta vapaata vettä tulee olla. Laukaisun jälkeen hieman matalampikin vesi riittää.

Ruotsi on ainoa, ainakin länsimainen, näihin olosuhteisiin torpedoa kehittänyt maa. Torpedo on muita kevyttorpedoita hieman paksumpi ja sitä voidaan ohjata myös lankaohjauksella. Torpedoa voidaan siis hallita ampuneesta yksiköstä aina osumaan asti. Lankaohjauksen eduiksi mainitaan mahdollisuus vaikuttaa hakupään maalin valintaan ja torpedon liikehdintään.

Muutkin torpedovalmistajat ovat tunnustaneet asiakkaiden muuttuneet vaatimukset eikä ole mitenkään itsestään selvää, että vain ruotsalaiset osaisivat tehdä Itämerelle soveltuvia torpedoja. Ammu ja uoehda -periaatteella toimivien torpedojen ominaisuuksia on teknisten edellytysten parantuessa kehitetty paremmin vastaamaan myös Itämeren vaatimuksia. Periaatteen kannattajat pitävät lankaohjauksen ohjausmahdollisuuksia jopa huonoina, koska hakupään automaattinen signaalinkäsittely ja esiohjelmoidut hakukuviot voidaan sotkea intuitioon perustuvilla häteisillä ohjauksenominoilla.

Torpedoase on pelote. Se on ainoa vakavasti otettava asejärjestelmä sukellusveneentorjunnassa, mutta ei sekään yksinään ratkaise kaikkia sukellusveneentorjuntaan liittyviä haasteita.

Laivastojen helikoptereiden yksi päätehtävä on sukellusveneentorjunta. Helikoptereilla etsitään maali tähyttämällä, kaikumittaimella tai pudottamalla kuuntelupoijuja. Paikannetun maalin lähelle pudotetaan maaliin hakeutuva torpedo. Kuvassa NH90 NFH, eli mm. sukellusveneentorjuntaan kykenevä meriversio samasta helikopterista, jota Suomeen on tilattu kuljetusversiona (NH90 TTH). Helikopterit ovat loistavia monessa tehtävässä.

Edelleen on välttämätöntä havaita ja ainakin likimääräisesti paikantaa sukellusvene ennen kuin sitä vastaan voidaan laukoa aseita.

Edelleen on aivan välttämätöntä, että sukellusveneeseen etsinnässä ja torjunnassa toimitaan osastona. Pinta-alus on yksinään aina altavastaajana. Torpedo on parhaimmillaan alueella, jossa sillä on tilaa liikkua ja käyttää hakupäätänsä. Lähellä saaristoa ja saaristossa syvyysolosuhteet ovat tyypillisesti matalat ja muuttuvat paikallisesti, joten aivan joka paikassa torpedon täysipainoinen käyttö ei ole mahdollista. Merivoimien käytössä torpedolta voisi toivoa ainakin pitkää kantamaa, koska meillä ei ole osoittaa ilma-aluksia tähän käyttöön.

Torpedot ammuttaisiin pinta-aluksilta.

Syvyyspommit, miinat ja syvyysraketit tai vastaavat puoltavat siis yhä paikkaansa sukellusveneentorjunta-arsenaalissa, mutta ainoana aseina ne ovat melko yksinkertaisia. Syvyyspommin pudotuksessa toivotaan, että sukellusvene ajaa puoli minuuttia aikaisemmin pinta-aluksen vanaveteen pudotettuun pommiin, vaikka tietääkin, mistä alus ajoi. Miinoilla voidaan estää jonkin rajatun alueen käyttö. Syvyysraketit ovat sukellusveneeseen näkökulmasta kertaluokkaa yllätyksellisempiä. Niitä voidaan ampua kantamansa etäisyydelle pienellä viiveellä ympäri sektorin. Torpedo ajaa maalin lähelle, sytyttää oman taskulamppunsa ja syöksyy päin. ■

Merivoimien alusten voimankäyttö ja itsepuolustus

Kapteeniluutnantti Mika Mäkilevo työskentelee valvontapäällikkönä operatiivisella osastolla Saaristomeren Meripuolustusalueella.

PUOLUSTUSVOIMAT

Tilanne on arvioitu ja päätös on tehty.

Merivoimien taistelualukset on suunniteltu pahimman mahdollisen vaihtoehdon, käytännössä poikkeusolojen ja sodan ajan tehtäviä varten. Tärkeistä rauhan ajan velvoitteista huolimatta taistelualusten suorituskyky perustuu edelleen asevoiman käyttöön valtakunnan koskemattomuuden turvaamiseksi.

Aseellinen voimankäyttö on aina ollut yleisesti hyväksyttyä silloin, kun kyse on itsepuolustuksesta. Periaate pätee edelleen, mutta mitä se oikein tarkoittaa? Voimankäytön perusteita pitää tarkastella kansainvälisen oikeuden valossa. Asevoiman käyttö korostuu erityisesti

sellaisessa tilanteessa, jossa Suomen valtio ei ole sodassa tai muussa aseellisessa selkkauksessa toisen valtion kanssa. Heikoin perustein tehty päätös asevoiman käytössä saattaa johtaa sotaan valtioiden välillä.

Voimankäytön oikeutus perustuu Yhdistyneiden Kansakuntien peruskir-

jan 51 artiklaan. Itse asiassa 51 artiklan lähtökohtana on, että valtioiden välinen voimankäyttö on kiellettyä, mutta kielolle on asetettu kaksi poikkeusta.

Ensimmäisenä poikkeuksena on YK:n turvallisuusneuvoston päätöksellä toteutettava aseellinen voimankäyttö kansainvälisen rauhan ylläpitämi-

seksi tai palauttamiseksi. Toisena poikkeuksena on jokaisen valtion oikeus itsepuolustukseen aseellista hyökkäystä vastaan. Ensimmäisenä aseellista voimaa käyttänyt osapuoli syyllistyy siis todennäköisesti kansainvälisen oikeuden vastaiseen tekoon ja tämän jälkeen vastapuoli on oikeutettu käyttämään voimaa itsepuolustukseksi YK:n peruskirjan periaatteen mukaisesti.

Vaikka YK:n peruskirjassa säädetään nimenomaan valtioiden välisestä voimankäytöstä, se vaikuttaa suoraan merivoimien alusten tehtäviin. Suomen valtion sota-alukset toteuttavat laissa säädettyjä tai valtiovallan käskemiä tehtäviä huolimatta siitä, millaisessa tilanteessa asevoiman käyttöön joudutaan turvautumaan.

YK:n peruskirjan periaatteen noudattaminen ei ole kuitenkaan näin yksinkertaista. Voidaan kysyä, milloin vastapuolen toiminta täyttää aseellisen hyökkäyksen tunnusmerkit, jota vastaan voidaan toimia itsepuolustukseksi. Minkälainen asevoiman käyttö voidaan katsoa itsepuolustukseksi ja mikä erottaa sen ylireagoinnista?

Kenelläkään ei ole näihin kysymyksiin yksiselitteistä vastausta eikä niitä ole YK:n peruskirjassakaan. YK:n peruskirja on aikanaan tarkoitettu tulkittavaksi tilanteen mukaisesti YK:n toimielimissä ja jäsenvaltioiden kesken. Jokaista itsepuolustus- tai voimankäytötapausta on käsiteltävä tapauskohtaisesti. Käytännössä kyse on siitä, miten valtiot ymmärtävät peruskirjan sisällön tiettyssä tilanteessa.

Valtioiden väliset voimankäyttöön liittyvät ristiriitatilanteet voidaan käsitellä YK:n alaisessa Kansainvälisessä tuomioistuimessa, joka käsittelee ainoastaan valtioiden välisiä ristiriitoja. Kansainvälinen tuomioistuin on historiansa aikana käsitellyt useita voimankäyttöön

liittyviä riitaisuuksia, mutta vain osa tapauksista on johtanut ratkaisuun.

Merisodan kannalta ratkaisuun johtaneita tapauksia on vain kolme: Korfun salmen tapaus vuonna 1946 (Iso-Britannia vs Albania), Nicaragua 1982 (Nicaragua vs USA) ja Oil Platform -tapaus Persianlahdella 1987-88 (Iran vs USA). Kansainvälistä oikeusjärjestelmää voidaan moittia tehotomuudesta, mutta tälle asialle emme voi mitään. Asia on vain hyväksyttävä. Kansainvälispoliittinen tilanne vaikuttaa tuomioistuimen toimintaan ja YK:n turvallisuusneuvoston pysyväisjäsenten kannanotoilla ja veto-oikeudella on omat vaikutuksensa riitojen ratkaisuihin tai ratkaisemattomuuteen.

Mikäli Kansainvälinen tuomioistuin pääsee ratkaisuun, tapaukseen osallisten valtioiden on tyydyttävä tuomioistuimen ratkaisuihin. Tuomioistuimen ratkaisu sitoo kuitenkin ainoastaan riidan osapuolia kyseisen tapauksen osalta. Ratkaisulla ei ole ennakkotapausvaikutusta, mutta tuomioistuin ottaa huomioon aikaisemmat ratkaisunsa. Näin ollen ratkaisuilla voi olla kansainvälistä oikeuskäytäntöä ohjaava vaikutus.

Tuomioistuimen ratkaisuihin käy ilmi, mikä on vallitseva käsitys YK:n peruskirjan sekä muiden kansainvälisten oikeuslähteiden, kuten valtiosopimusten ja kansainvälisen tapaoikeuden sisällöstä kuhunkin tapaukseen liittyen. Tämä kuvastaa hyvin voimankäyttöönkin liittyvien ristiriitojen tapauskohtaisuutta. Se mikä oli eilen sallittua, ei välttämättä ole oikeutettua huomenna. Tästä syystä asevoiman käytöstä ei voida antaa ”kiiven hakattuja” kriteerejä, jotka täyttämällä kyse olisi varmuudella itsepuolustuksesta. Kriteerien sijaan voimankäytölle voidaan kuitenkin asettaa tiettyjä vaatimuksia, jotta sitä voitaisiin pitää itsepuolustuksena.

Voimankäytön viisi vaadetta

Aseellinen voimankäyttö saa aina aikaan reaktioita valtioiden välillä. Siitä huolimatta lopullinen vastaus siihen, kuka toimi oikein voi jäädä ratkaisematta. Seuraavassa kuitenkin viisi vaatimusta voimankäytölle, joihin kannattaa kiinnittää huomiota.

Aseellisen hyökkäyksen tai vihamielisen toiminnan todentaminen

Itsepuolustus on oikeutettua aseellista hyökkäystä vastaan, joten hyökkäys pitää pystyä jotenkin todentamaan. Kuulostaa yksinkertaiselta, mutta sitä se ei ole. Kansainvälisen oikeuden kannalta asevoiman käyttö esimerkiksi merivoimien alusta vastaan ei välttämättä muodosta aseellista hyökkäystä. Valti-

Onko tämä välttämätöntä ja suhteellista, osutaanko sotilaskohteeseen?

oiden mielipiteet jakautuvat helposti kansainvälisen politiikan ja ”etupiiriin” mukaan.

Useimmiten teko on jollakin tavalla ”tuomittava”, mutta asevoiman käyttö tai vihamielinen toiminta ei automaattisesti muodosta aseellista hyökkäystä. Tämä on voimankäytön kannalta ongelmallista, koska yksiselitteistä määritelmää ei ole olemassa. Yleensä on kuitenkin niin, että ensimmäisenä aseellista voimaa käyttänyt osapuoli saa vähemmän myötätuntoa osakseen, oli sitten lopulta kyse aseellisesta hyökkäyksestä tai ei. Näin ollen voidaan kansainvälisen oikeuden kannalta todeta, että asevoimaa ei kannata käyttää ensimmäisenä.

Välttämättömyys

Kansainvälinen tuomioistuin arvioi voimankäyttöä aina välttämättömyys- ja suhteellisuusperiaatteiden avulla. Mikäli tuomioistuin on estynyt käsittelemään tapausta, muut valtiot arvioivat toimintaa samojen periaatteiden avulla. Välttämättömyyttä voidaan arvioida vihamielisen teon tai vihamielisen aikomuksen kautta.

Suomen aluevalvontalaki soveltuu vihamielisen teon arviointiin, koska vihamielinen teko on laissa määritelty. Luettelo ei ole tyhjentävä, mutta se on käyttökelpoinen. Vihamielistä aikomusta voidaan arvioida vastustajan kyvyn ja aikomusten kautta. Käytännössä tämä tarkoittaa normaalia tilanteen arviointiin liittyvää pohdintaa. On selvää, että

aluksella on todellisuudessa useimmiten vähän aikaa arvioida vastustajan lopullisia aikomuksia. Olennaista on kuitenkin tiedostaa, että välttämättömyysperiaate on keskeisessä asemassa itsepuolustuksen oikeutusta arvioitaessa.

Aseellisen voimankäytön välttämättömyyttä voidaan arvioida myös erilaisten työkalujen avulla. Tällaisia työkaluja ovat muun muassa erilaiset turvallisuusvyöhykkeet erialueilla (engl. security zone). Tällaisia vyöhykkeitä voidaan eri valtioiden merivoimissa perustaa kohteiden, alusten tai alusosastojen ympärille. Vyöhykkeiden tarkoituksena on yleensä valvoa merialuetta tai ilmatilaa ja varmistaa oman joukon turvallisuus. Vyöhykkeet voivat kuitenkin auttaa määrittämään, onko kyseessä vihamielinen aikomus, vi-

hamielinen teko tai jopa aseellinen hyökkäys. Vyöhykkeiden avulla voidaan vähentää alukseen kohdistuvaa uhkaa, ehkäistä uhkan syntymistä ja mahdollisesti välttää itsepuolustustilanne kokonaan.

Aluevalvontalaki mahdollistaa liikenteen rajoittamisen ja myös estämisen Suomen omilla aluevesillä. Periaatteessa kysymys on samasta asiasta, liikenteen rajoittamisesta, mutta eri mittakaavassa. Aluevalvontalain mukainen liikenteen rajoittaminen on tarkoitettu laajempaan alueelliseen käyttöön.

Alusten ympärille perustettavat vyöhykkeet ovat toimintatavasta riippuen joustavia ja tilanteenmukaisia mekanismeja, joita käytetään myös kansainvälisellä merialueella. Rauhan aikana vyöhykkeiden perustamisesta päätetään aluksella tai alusosastossa. Vyöhykkeiden oikeudelliset ongelmat liittyvät vyöhykkeiden käyttötapaan ja luonteeseen, eli siihen loukkaavatko ne toisten osapuolten oikeuksia vapaaseen merenkulkuun tai ilmailuun. Tästä huolimatta erilaisten vyöhykkeiden käyttöä kannattaisi harkita myös Suomen merivoimissa.

Välttämättömyyden arviointiin voidaan käyttää omilla aluevesillä myös yksinkertaisempia toimenpiteitä. Aluksen pitää varoittaa vastustajaa mahdollisuuksien mukaan mahdollisesta asevoiman käytöstä. Aluksella tämä tarkoittaa muuan muassa suullisia kysymyksiä ja varoituksia tai varoituslaukausten ampumista. Nämä toimenpiteet ovat merivoimien aluksilla tavanomaista toimintaa alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi, mutta tärkeitä myös mahdollisen itsepuolustuksen arvioinnin kannalta.

Kohteen tunnistaminen

Huolelliset ennakoivat toimetkaan eivät välttämättä estä voimankäyttötilanteen syntymistä. Hyökkääjä tai vihamielisesti käyttäytyvä kohde on pystyttävä tun-

nistamaan. Tunnistaminen on olennaista nimenomaan erotteluperiaatteen vuoksi. Kansainvälisen oikeuden mukaan asevoimaa voi käyttää vain vastustajan sotilallisen voiman heikentämiseen. Siviilikohdet on pyrittävä aina erottamaan sotilaskohteista ja siviilihenkilöt sotilaista. Tunnistamiseen on käytettävä kaikkia mahdollisia keinoja ja välineitä.

Tämä saattaa olla haaste esimerkiksi meritorjuntaohjusten osalta, etenkin jos ohjustulta käytetään itsepuolustukseksi koko kantama hyödyntäen. On olennaista pystyä jälkepäin todentamaan, miten tunnistaminen on tehty. Tämä ei tarkoita sitä, että siviilikohdetta vastaan, joka hyökkää tai toimii vihamielisesti, ei voitaisi käyttää asevoimaa itsepuolustukseksi. Siviilikohde muuttuu sotilaskohteeksi sillä hetkellä, kun se ottaa osaa vihollisuuksiin.

Päätöksenteko

Päätös asevoiman käytöstä on luonnollisesti vaikein ja merkittävin vaihe. Päätöksentekoa ei voida ajallisesti sitoa tiettyyn vaiheeseen. On selvää, että aluksella päätöksen asevoiman käytöstä tekee aluksen päällikkö tai hänen valtuuttamansa henkilö tilanteen, tehtävän ja parhaan kykynsä mukaan. Päätöksenteon kannalta olennaista on se, että tilannetta on arvioitu kaikin käytössä olevin tiedoin ja keinoin. Vastustajan osalta olennaisempaa on arvioida sen toimintaa ja vasta tämän jälkeen sen sijaintia. Päätös on aina kyettävä perustelemaan. Päätöstä on helpompi perustella, kun omista ja vastustajan toimista on tehty huolelliset taltioinnit.

Suhteellisuus

Suhteellisuusperiaate on välttämättömyyden lisäksi toinen keskeinen itsepuolustukseen ja voimankäyttöön liittyvä arviointiperiaate. Mikäli alus joutuu käyttämään asevoimaa, on käytettävä vain

sellaista voimaa, jonka voimakkuus riittää hyökkäyksen torjumiseen. Olosuhteiden sallimissa voimankäytön pitäisi olla myös asteittain lisääntyvää. Järeämmät keinot pitäisi aina jättää viimeiseksi.

Suhteellisuus ei tarkoita sitä, että aluksen pitää käyttää samankaltaista asetta tai asejärjestelmää, mitä vastustaja käytti hyökätessään alusta kohti. Vastatoimien suhteellisuutta pitää arvioida voimakkuuden ja ajan suhteen. Sellaista vastatoimenpidettä, jossa kootaan yhteen lisää asevoimaa ja reagoidaan kootusti myöhemmin, ei voida yleensä pitää itsepuolustuksena. Itsepuolustuksellisen voimankäytön tehtävänä on torjua olemassa oleva hyökkäys. Suhteellisuus tarkoittaa myös sitä, että asevoimaa ei voida käyttää kustotoimenpiteenä.

Tunnustettu oikeus

Edellä esitetyillä vaatimuksilla ei haluta vaikeuttaa tilanteenmukaista toimintaa ja estää maalaisjärjen käyttöä. Itsepuolustusoikeus on yleisesti tunnustettu oikeus ja tätä oikeutta pitää käyttää silloin, kun se koetaan välttämättömäksi. Olennaista on tunnistaa itsepuolustukselle asetettavat vaatimukset, jotta voimankäyttöä voitaisiin myöhemmin, myös muiden valtioiden tai osapuolten silmin, pitää itsepuolustuksena.

Itsepuolustustilanne tulee todennäköisesti eteen nopeasti. Päätöksenteon saattaa jäädä aikaa vain muutamia sekunteja. Voimankäyttöön liittyviä oikeudellisia näkökohtia pitääkin miettiä etukäteen ja ne tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Haasteet eivät saa jäädä pelkästään alusyksiköiden ongelmaksi, vaikka siellä päätös asevoiman käytöstä viime kädessä tehdään. Aseelliseen voimankäyttöön liittyviä oikeudellisia ongelmia tulee pohtia merivoimissa organisaation jokaisella tasolla. ■

Merivoimien rooli yhteisoperaatioissa

Komentajakapteeni Ville Vänskä palvelee Merisotakoulussa taktiikan pääopettajana.

PUOLUSTUSVOIMAT

Kylmän sodan päättyminen aiheutti länsimaisissa asevoimissa rakenteellisia muutoksia ja siirtymistä massasta laatuun. Nykyisin myös kasvavat toimintamenot ja kallistuva teknologia pakottavat toimintojen päällekkäisyyksien karsimiseen. Toisaalta teknologian nopea kehitys on mahdollistanut reaaliaikaisen tilannekuvan ja johtamisen sekä verkottumisen.

Kolmas sodankäynnin muutokseen liittyvä piirre länsimaisessa sotataidollisessa ajattelussa on korostunut vaikutuskeskeisyys. Haluttuun vaikutukseen taistelukentällä pyritään taloudellisesti ja tehokkaasti. Maailmalla yleisiä kehitystrendejä ovat asevoimien ammattimaistuminen, yhteisten järjestelmien kehittäminen (puolustushaarattomat järjestelmät) ja verkostopohjainen arkkitehtuuri.

Muuttuvassa maailmassa myös Suomen puolustusvoimat on joutunut suurien rakenteellisten muutosten eteen. Muutoksen syitä ovat puolustusmateriaalin massavanheneminen, uuden materiaalin hinnannousu, kasvavat henkilöstökustannukset, materiaalin käyttökustannukset, kriisinhallintakyvyn vaatimustason kasvu, ikäluokkien pieneminen ja poistumat, infrastruktuuri sekä taloudelliset seikat.

Vastatakseen edelleen tehtäviinsä puolustusvoimat kehittää puolustusjärjestelmän käyttöperiaatteita, joukkoja ja materiaalia entistä paremmin soveltuviksi monimuotoiseen toimintaan. Puolustusvoimissa pyritään pois puolustushaarakeskeisestä toiminnasta. Tavoitteena on puolustusjärjestelmä, joka on mahdollisimman kustannustehokas, yhtenäinen ja yhteisoperointikykyinen ja joka kykenee vastaamaan puolustusvoimien strategiaan tehtäviin.

Yhtenä mahdollisena vastauksena tulevaisuuden haasteisiin on tarkasteltu yhteisoperaatiota. Yleistäen yhteisoperaatioilla tarkoitetaan operaatioita, joissa vähintään kahden puolustushaaran suorituskykyä käytetään koordinoitusti samassa operaatiossa tai sota-toimessa sekä ajallisesti synkronoidusti. Yhteisoperaatio tuo taistelukentälle epäsymmetriaa, optimoi suorituskykyjen käytön, ottaa huomioon taistelukentän kaikki ulottuvuudet ja on taistelutapa, jolla heikompi osapuoli voi iskeä tuntuvasti.

Yhteisoperaatit Yhdysvaltojen ja Ison- Britannian merivoimissa

Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian merivoimilla on meristrategioiden, yhteisoperaation doktriinien ja käytännön toiminnan kautta muodostuneet roo-

linsa yhteisoperaatiossa. Yhdysvaltojen merivoimien luonne on aina toisen maailmansodan päättymisestä lähtien ollut ensisijaisesti olla politiikan jatke. Suurten valtameritaisteluiden ja vieraiden laivastojen jahtaamisen rinnalla Yhdysvaltain laivasto on keskittynyt poliittiseen pelotteeseen. Kylmän sodan päättymisen aloittama asevoimien organisaatioiden ja toimintatapojen muutos koski myös Yhdysvaltojen merivoimia. Avomerioperaatioista siirryttiin ajatuksellisesti rannikon läheisyydessä käytävään ja mereltä johdettavaan yhteisoperaatioon.

Maihinnousut mielletään aina yhteisoperaatioiksi, joihin kuuluvat erottamattomasti maavoima (merijalkaväki), laivasto ja ilmavoimat. Yhdysvalloissa laivaston roolit maihinnousussa ovat voiman projisointi nopeasti ja kauas (strategiset merikuljetukset), merellisen tukialueen muodostaminen, johtopaikkana toimiminen, merenherruuden hankkiminen, joukkojen huoltaminen, evakuoiminen ja tulituki mereltä mantereelle.

Isossa-Britanniassa imperiumin luominen ja siirtomaisten ottaminen Britannian kruunun hallintaan ei olisi onnistunut pelkästään laivaston avulla. Maihinnousuoperaatioista tuli yksi päätaistelutapa, jossa kuninkaallisilla merivoimilla oli muitakin rooleja kuin pelkkä jalkaväen kuljettaminen. Maihinnousevaa maavoimaa valmistauduttiin tukemaan laivatykistöllä. Yhteydenpitoa laivaston ja maihinnousevan osan kanssa pidettiin sovittavien signaalien ja viestiliputuksella.

Nykyään Ison-Britannian merivoimien rooleiksi yhteisoperaatioissa voidaan katsoa strategiset merikuljetukset, joukkojen huoltaminen, liikkuvana johtopaikkana toimiminen, elektroninen tiedustelu ja vaikuttaminen sekä tulituki mereltä mantereelle.

Merivoimien roolien muodostuminen

Suomen merivoimilla ei ole kirjoitettua roolitusta yhteisoperaatioon. On

PUOLUSTUSVOIMAT

Meriliikenteen suojaaminen on valvonta- ja torjuntakykyä.

Merimiinoittaminen on suorituskyvyn mukanaan tuoma rooli merivoimille yhteisoperaatiossa.

kuitenkin oletettavaa, että merivoimille on tehtävien ja oman suorituskyvyn kautta muodostunut rooli tai roolit yhteisoperaatiossa. Roolitus on vielä kirjoittamatta auki, ja se perustuu siten epäviralliseen normistoon. Roolilla ymmärretään tässä artikkelissa merivoimille yhteisoperaatiossa käskettävät tehtävät, toiminnan kautta muodostuvat tehtävät ja puolustushaarojen keskinäinen työnjako.

Erilaisia merivoimien rooleja yhteisoperaatiossa ja roolien muodostumiseen johtaneita syitä on selvitetty kyseyllä. Merivoimien sisältä katsoen Suomen merivoimien roolit (tehtävä tai toiminnallisuus) yhteisoperaatiossa ovat maavoimien sivustan suojaaminen, me-

rivoimien tuottama tilannekuva omalta vastuualueeltaan ja sen välittäminen, meriliikenteen suojaaminen, merivoimien osallistuminen valtakunnalliseen ilmapuolustukseen, maihinnousun torjunta sekä merimiinoittaminen. Roolien muodostumiseen ovat vaikuttaneet merivoimien tehtävät, suunnitellut tehtävät operatiivisissa suunnitelmissa ja harjoituksissa muodostuneet roolit.

Kaikki tunnistetut roolit sopivat hyvin sekä laivasto- että rannikkojoukoille. Tosin rannikkojoukkojen kyky ilmapuolustukseen on melko vaatimaton ja merimiinoittamisessa sillä on varsinaista miinoitustoimintaa suojaava rooli. Huomattavaa on, että merikuljetukset, rannikkojäkäripataljoonan

vastahyökkäykset, merivoimien maammunnat ja liikkuvana johtopaikkana toimiminen eivät tulleet valituiksi merivoimien rooleiksi. Tässä on selkeä ero yhdysvaltalaiseen ja brittiläiseen käsitykseen merivoimien roolista yhteisoperaatiossa. Yhdysvaltalainen ja brittiläinen yhteisoperaatio on luonteeltaan voiman projisoimista kauas omalta tukialueelta, jolloin strategiset merikuljetukset, merivoimien tulituki mantereelle ja liikkuvana johtopaikkana toimiminen ovat keskeisiä merivoimien rooleja.

Merivoimat yhteisoperaatiossa 2030

Sodankäynnin muutos, taistelulentäen teknistyminen ja mekanisointi, taiste-

Maavoimien merellisen sivustan suoja.

lutila, taktiikan evoluutio ja sotatekniikan voimakas kehitys ovat tekijöitä, jotka pakottavat asevoimia jatkuvaan kehittymiseen. Suuntaus kehittää taitoa yhteisoperaatioihin on varmasti tärkeä osa uskottavien asevoimien toimintaa.

Tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa. Tämän ovat osoittaneet viimeaikaiset maailmantaloudelliset ongelmat ja niiden johdannaisvaikutukset muun muassa puolustusvoimille. Mutta jos annamme mielikuvitukselle valan niin millainen voisi olla merivoimien suorituskyky osana yhteisoperaatiota 2030-luvulla?

Merivoimat on ainakin henkilö- ja yksikkömäärältään nykyistä pienempi puolustushaara. Merivoimien rannikkojoukkojen rungon muodostavat lä-

hi- ja kaukotorjuntaan kykenevät liikkuvat ohjusyksiköt, valvontayksiköt ja ketterästi saaristossa liikkuvat rannikkojäkäriyksiköt. Laivastoyksiköiden pääasejärjestelmät ovat edelleen miina- ja ohjusase. Ohjusaseella on liki 300 kilometrin kantama ja sitä voidaan käyttää myös maamaaleja vastaan. Sukellusveneuhkaa vastaan, lähinnä meriliikenteen suojaamiseksi, merivoimille on kehitetty tehokas vedenalaisen valvonnan järjestelmä sekä torpedoase. Valvontaja maalinsoituskykyä on lisätty merivoimien omalla lennokkijärjestelmällä ja elektronisen tiedustelun välineillä. Elektronisen tiedustelun järjestelmiä voidaan käyttää myös paikalliseen elektroniseen vaikuttamiseen. Merivoimien ilmapuolustus rakentuu moder-

neille alussijoitteisille ilmatorjuntaohjuksille. Ilmatorjuntaohjustekniikka on kehittynyt ja ohjuksen hakupää tunnistaa omat koneet viholliskoneista.

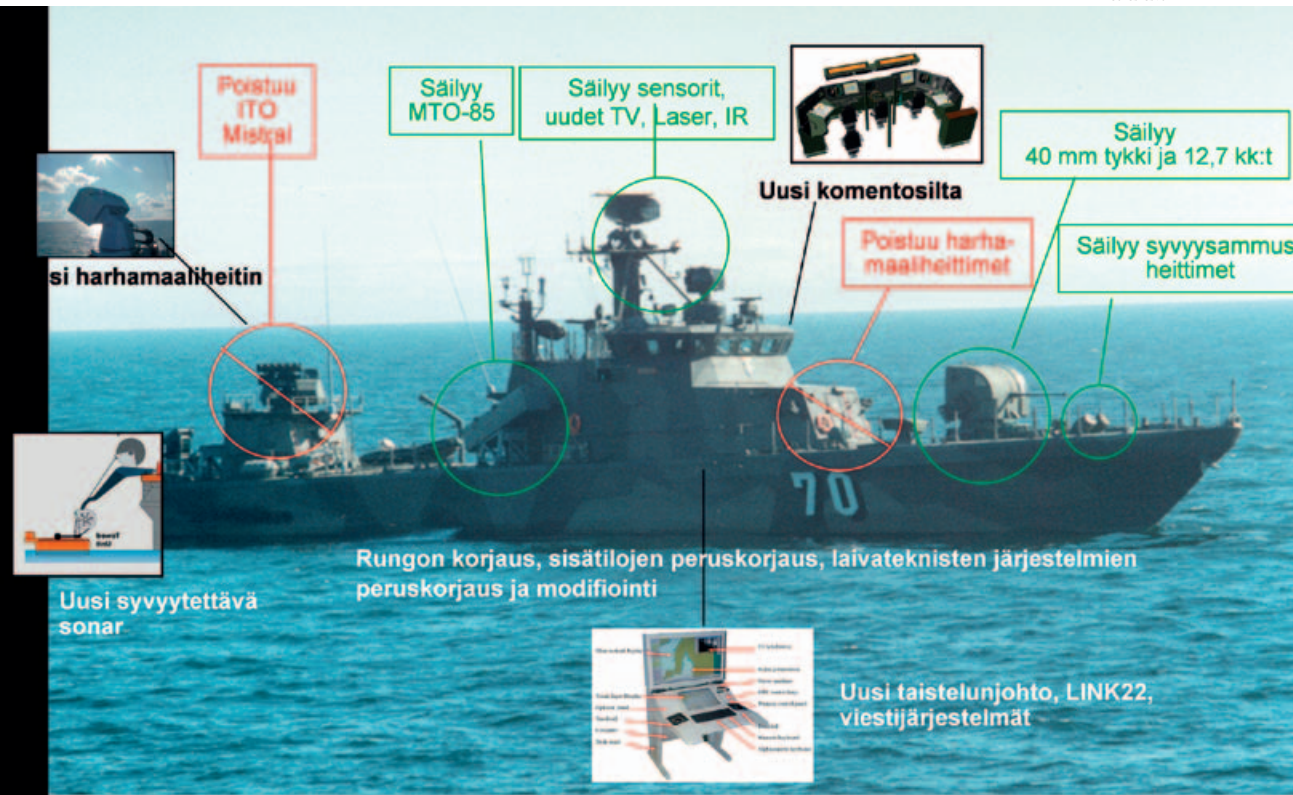
Yhteisoperaatio ja yhteisoperointi ovat harjoitusten myötä muodostuneet erottamattomaksi osaksi puolustusvoimien taistelua. Yhteisoperaatio on niin sanotusti yksi perustaistelumenetelmä. Operaation johtoesikunta on puolustushaarojen yhteisesikunta ja sillä on käytössään reaaliaikainen tilannekuva operaatioalueelta. Johtamis- ja tilannekuvajärjestelmät ovat koko puolustusvoimien mittakaavassa yhteensopivat sekä mahdollistavat yhteisoperoinnin tarvittaessa taktisella tasolla. Johtamisen varamenetelmänä käytetään edelleen operaation aikautusta. ■

Rauma-luokan ohjusveneet uuteen iskuun

Osastoiesiupseeri, komentajakapteeni Sami Rauhanummi työskentelee hankepäällikkönä Merivoimien Esikunnassa materiaalioston taistelujärjestelmäsektorilla.

POULISTUSVOIMAT

Rauma-luokan ohjusveneiden peruskorjaus etenee hyvää vauhtia Teijon telakalla ja Pansiossa, alusten kotitukikohdassa. Ensimmäinen alus saadaan käyttöön vuoden 2012 lopussa ja loput vuoden 2013 kuluessa. Merivoimien täytyi ryhtyä urakkaan tässä vaiheessa, koska vanhaksi käyvä laivatekniikka ja useat tiensä päässä olevat alkupe-
räiset järjestelmät edellyttivät koko alusluokan peruskorjausta. Rauma-luokan ohjusveneiden peruskorjauksella taataan alusluokalle elinikää 2020-luvulle ja päivitetään tekniikka vastaamaan nykyisiä suorituskykyvaatimuksia. Peruskorjauksesta vastaa Patria, jonka merkittävimmät alihankkijat ovat Saab, Western Shipyard, Kongsberg Maritime, Furuno ja AB-Marinel.

Rauha-luokan ohjusveneet rakennettiin Finnyardsin telakalla Raumalla 1990 - 1992. Alukset suunniteltiin lyhytkestoisiin, noin vuorokauden kestäviin tehtäviin ja toimimaan pääsääntöisesti saaristossa suojapaikkoja hyödyntäen.

Alusten päätehtäväksi määritettiin pintatorjunta meritorjuntaohjuksilla. Lisäksi aluksilla on ollut kyky vedenalaiseen valvontaan ja sukellusveneen torjuntaan. Aluksiin asennettiin oma-suojaksi 40 millimetrin yleistykki, 12,7 millimetrin konekiväärit, ilmatorjuntaohjusjärjestelmä, tutka- ja laservaroitimet sekä harhamaaliheittimet. Taistelunjohto- ja tulenjohtojärjestelmäksi valittiin silloisen Nobel Technin, nykyisen Saabin 9LV225Mk3 -taistelunjohtojärjestelmä. 2000-luvun alussa aluksilla uudistettiin meritorjuntaohjusten ammunnanhallintajärjestelmä ohjusammunnan parantamiseksi. Lisäksi asennettiin elektronisen mittaustiedustelun laitteita.

Ohjaamossa oli perinteinen merenkulkujärjestelmä, jossa oli ruuri-ohjaus, kaksi merenkulikutkan näyttöä ja Syledis-radiopaikannusjärjestelmä. Sitten merenkulkujärjestelmää on parannettu satelliittipaikannusjärjestelmillä ja erillisillä elektronisilla

karttajärjestelmillä sekä automaattiohjaimella. Viime vuodet ennen peruskorjausta aluksia onkin ajettu automaattiohjaimella sen sijaan että ruorimies olisi ohjannut alusta. Automaattiohjaus havaittiin pian tarkemmaksi kuin ruuri-ohjaus, koska alus on melko vaikea pitää suunnassa rungon tasaisen pohjamuodon ja vesisuihkupropulsion vuoksi.

Hanke liikkeelle ideoinnista ja tarjouskilpailusta

Peruskorjauksen ideointi aloitettiin Merivoimien Esikunnassa vuonna 2006. Virallisesti hanke perustettiin vuonna 2007. Ensitöiksi suorituskyyvaatimukset laadittiin uudestaan. Niissä painotettiin entisen suorituskyyvyn ylläpitoa ja aluksien eliniän jatkamista. Peruskorjattuun alukseen tulee silti useita parannuksia verrattuna entiseen.

Peruskorjauksesta lähetettiin tarjouspyynnöt toimittajaehdokkaille vuoden 2009 alussa. Merkittävimmiksi reunaehdoiksi asetettiin, että telakan pitää olla kotimainen ja taistelujärjestelmän joko Saabin tai Atlas Elektronikin toimittama. Taistelujärjestelmän valinnan reunaehdot johtuivat siitä, että Saabin järjestelmä on ennestään aluksessa ja Atlaksen järjestelmiä on käytössä Me-

rivoimissa muilla alusluokilla. Näiden ehtojen mukaan Merivoimille ei syntyisi järjestelmistä merkittäviä uusia ylläpitokustannuksia.

Vuonna 2009 tarjouskilpailussa olivat mukana saksalainen Atlas Elektronik ja suomalainen Patria. Tarjoukset vaadittiin kokonaistoimituksena, joka tarkoittaa niin sanottua avaimet käteen -toimitusta. Tällöin päätoimittaja vastaa kaikista hankkeeseen liittyvistä osa-alueista. Tilaaja tekee vain yhden sopimuksen. Päätoimittaja hankkii alihankkijat eri osa-alueisiin, kuten taistelujärjestelmään, merenkulkujärjestelmään, telakatoihin ja sähkötoihin.

Patria voitti tarjouskilpailun niukasti. Työt alkoivat Teijon telakalla syksyllä 2010. Sopimuksen mukaan Patria toimii päätoimittajana ja johtaa alihankkijoita. Teijon telakalla telakatyön alihankkijana on Western Shipyard, sähkötyöt tekee AB-Marinel, merenkulkujärjestelmän toimittaa Furu-no, taistelujärjestelmän ruotsalainen Saab ja syvyytettävän kaikumittaimen norjalainen Kongsberg Maritime. Merivoimat päätti hankkia itse jo muissa Merivoimien alusluokissa käytössä olevan harhamaaliheittimen. Merivoimat hankkii myös linkkijärjestelmän, joka toimitetaan hankkeen aikana myös Rauma-luokan aluksiin. Laitteiden asentamisesta alukseen vastaa kuitenkin päätoimittaja.

Entiset aseet ja sensorit integroidaan uuteen taistelunjohtojärjestelmään

Taistelujärjestelmän peruskorjauksen lähtökohta on elinkaarensa päässä olevien laitteiden korvaaminen ja ohjelmiston uusiminen sekä olemassa olevien aseiden ja sensoreiden integroiminen uuteen järjestelmään. Toinen suorituskyyvyn kannalta merkittävä asia on sy-

vyytettävän kaikumittaimen suorituskyvyn parantaminen. Lisäksi vanhentuneen ilmatorjuntaohjusjärjestelmän poistumista paikataan entisiä harhamaaliheittämiä kehittyneemmällä uudella harhamaalijärjestelmällä. Tällä pidetään yllä aluksen omasuojakykyä.

Uuden taistelujärjestelmän ydin on taistelunjohtojärjestelmä 9LV225Mk4. Järjestelmään kuuluu neljä uutta monikäyttökonsolia ja uusi ohjelmisto. Monikäyttökonsoleilta käytetään ohjusammunnanhallintajärjestelmää ja syvytettävää kaikumittainta, jotka olivat ennen erillisiä järjestelmiä. Etsintätutka säilyy entisellään ja se integroidaan osaksi taistelunjohtojärjestelmää. Myös tulenjohtoseurain integroidaan, mutta siinä olevat tv- ja lämpökamera uusitaan. Taistelukeskuksen toiminnallisuus paranee huomattavasti monikäyttökonsolien myötä, mutta elektronisen mittaustiedustelun operaattorin työpiste jätetään ennalleen.

Syvytettävä kaikumittain uusitaan kokonaan. Se on entisestä Kongsbergin Simrad ST240:stä parannettu versio Simrad 2400. Samassa yhteydessä uusitaan kannelle tuleva vinssi. Kaikumittainta käytetään Saabin monikäyttökonsolilta. Patria toimittaa aluksiin uudet syvyytlämpötilan- ja vedensuolaisuudenmittauslaitteet.

Aluksella säilyvät kaikki aseet: meritorjuntaohjukset, tulenjohtojärjestelmään integroitu 40 mm:n Bofors yleistykki, viestisillan konekiväärit, syvyyssammushetit ja syvyysspommit sekä vielä miinakiskot, jotka mahdollistavat miinoittamisen. Käytöstä poistettujen Mistral- ilmatorjuntaohjusten paikalle peräkorokkeelle sijoitetaan uusi MASS-harhamaaliheitin, joka korvaa myös vanhentuneet Philax-harhamaaliheittimet.

Rauma-luokan peruskorjaushank-

keen kanssa samaan aikaan on käynnissä myös Multilink- ja iNCCP-hankkeet. Rauma-luokalle tullaan ottamaan käyttöön Linkki-järjestelmä, joka mahdollistaa uudella tavalla eri alusten ja maasemien tilannekuvan ja käskyjen välittämisen radioteitse. INCCP (Integrated Naval Command, Control and Planning) eli Merivoimien operatiivisen johtamisen tietojärjestelmä, integroidaan käytettäväksi Saabin monikäyttökonsolilta.

Alusten elinkaari pitenee

Alusteknisen peruskorjauksen lähtökohta on aluksen eliniän jatkaminen 2020-luvulle. Eliniän jatkaminen edellyttää laivateknisten järjestelmien peruskorjausta.

Alusten rungossa on vuosien saatossa ilmennyt syöpyimiä pohjalevyissä niissä kohdin, joissa runko on maanut telakointipukkien päällä vuositelakoinnissa. Peruskorjauksessa tarkas-

tetaan syöpyneet kohdat ja pohjalevyjä vaihdetaan joitakin neliöitä tarpeen mukaan. Alusten runko ja kansirakenteet hiekkapuhalletaan ja maalataan täydellisesti uudestaan.

Pääkoneet kulkevat Merivoimien omaa huoltokiertoa Patrian Linnavuorella ja niiden mittavin huolto on sovittu kunkin aluksen peruskorjauksen telakointiaikaan. Apukoneet vaihdetaan uusiin peruskorjattuihin koneisiin ja samalla modifioidaan niiden polttoaineensyöttöjärjestelmä toimintavarmemmaksi. Alennusvaihteet ja vesisuihkupropulsiot huolletaan perusteellisesti. Rivan vesisuihkujen ohjausjärjestelmä muutetaan toimintavarmemmaksi ja vastuu niiden ylläpitämisestä siirretään Rolls Roycelta Patrialle.

Toiminnallisuudet paranevat

Peruskorjauksessa parannetaan sitä, että alus pystyy olemaan merellä aikai-

sempaa pitempään ilman ulkopuolista huoltoa, esimerkiksi juomavesitäydennystä tai mustavesityhjennystä. Lisäksi parannetaan useita aluksessa olevia ominaisuuksia, muun muassa ilmastoinnin kapasiteettia, työturvallisuuseikkoja ja vähennetään ympäristövaikutuksia. Aluksen henkilöstömäärä säilyy ennallaan.

Koneistovalvontajärjestelmä uusitaan, minkä jälkeen valvontainformaatio paranee entiseen verrattuna. Järjestelmän toimittaa Valmarine. Konehuoneiden automaattinen halon-palonsammutusjärjestelmä vaihdetaan kansainväliset merenkulun turvallisuusmääräykset täyttäväksi Noveccaasammutusjärjestelmäksi. Konehuoneisiin ja kansille sijoitettavat valvontakamerat parantavat konehuoneiden valvontaa ja henkilöstön työturvallisuutta. Valvontakameroita on mahdollista käyttää koneistovalvomosta, taistelukeskuksesta ja ohjaamosta.

Alusten sisätilojen peruskorjaukseen kuuluvat muun muassa tilojen maalaus, hyttien kalusteiden korjauksia sekä lukitusten uusiminen tarpeellisine sähköluokkoineen ja valvontasensoreineen. Keittiön kaikki laitteet ja kalusteet uusitaan sekä muonavarastoja muunnetaan aluksen tehtävien keston edellyttämään tarpeeseen.

Alusten tankkeihin tehdään muutoksia toiminta-aika- ja ympäristövaatimusten vuoksi. Makeavesikapasiteettia lisätään ja käänteisosmoosilaitte korvataan tehokkaammalla laitteella. Myös mustavesitankkia suurennetaan pidemmän toiminta-ajan mahdollistamiseksi. Peruskorjauksen jälkeen Rauma-luokan ohjusveneet voivat myös kantaa oman

kortensa kekon Itämeren puhtauden puolesta, koska aluksen harmaavesi otetaan jatkossa talteen aluksen omiin tankkeihin.

Lisääntyvän radiokaluston ja nykypäivän tietoturvamääräysten vuoksi radiohytti uudistuu täydellisesti. Vanhat konsolit vaihtuvat nykysuuntauksen mukaisiin radioräkkikapaapeihin, mutta radistin työpiste säilyy radiohytyssä. Aluksen sisäinen taistelupuhelinverkko pidetään ennallaan muutamia toimilait-

Peruskorjauksen jälkeen Rauma-luokan ohjusveneet voivat myös kantaa oman kortensa kekon Itämeren puhtauden puolesta.

teiden sijoitusten muutoksia lukuunottamatta. Sen sijaan normaali puhelinjärjestelmä keskuksineen ja puhelinlokoineen vaihtuu nykyaikaiseksi ja aluksiin rakennetaan sisäinen tiedonsiirtoverkko.

Ohjaamo on taistelukeskuksen ohella yksi alusten näkyvimmistä muutoksista. Koko navigointijärjestelmä uusitaan Furunon integroiduksi komentosillaksi. Ohjaamon ja taistelukeskuksen yhteistyö merellä tehostuu huomattavasti, kun taistelunjohtajärjestelmän tilannekuva ja tulenjohtoseuraimen näytöt nähdään myös ohjaamossa. Vastaavasti merenkulikutkan tuottamat maalitiedot siirtyvät automaattisesti taistelunjohtajärjestelmään. Uusi ”bryga” harppaakin selvästi uudelle vuosituhannele loppukäyttäjän ja Fu-

runon kanssa tiiviissä yhteistyössä tehdyn suunnittelun myötä.

Tiivis aikataulu siivittää peruskorjausta

Ensimmäinen alus siirrettiin Teijon telakalta laivateknisten töiden valmistuttua Pansioon tänä syksynä. Taistelujärjestelmän asennukset alkavat ensi talvena. Toisen aluksen laivatekniikkaa korjataan jo Teijon telakalla ja alus siirretään Pansioon taistelujärjestelmän asennuksiin syksyllä 2012. Kun edellinen alus vapautuu telakalta, sinne on tilaa tuoda ja siellä on resursseja aloittaa seuraavien alusten korjaus. Kolmas ja neljäs alus pidetään kahdesta ensimmäisestä poiketen Teijon telakalla koko peruskorjauksen ajan. Ensimmäinen alus luovutetaan Merivoimille operatiiviseen käyttöön vuoden 2012 lopulla ja kuukin alus vuorollaan vuoden 2013 loppuun mennessä.

Peruskorjauksen tavoitteisiin kuuluu ylläpitää Rauma-luokan toimintakyky kaikkiin sille jo ennestäänkin oleviin tehtäviin ja pitää alusluokan käytössä 2020-luvulle. Uusituissa suorituskykyvaatimuksissa on asetettu alusluokalle kaikki alkuperäiset tehtävät. Peruskorjauksen jälkeen alukset ovat entistä iskukykyisempiä vastamaan myös useisiin muihin nykypäivän haasteisiin. Ohjusvenemiehet ja -naiset ovat tottuneet hoitamaan tehtävän kuin tehtävän. Entistä suorituskykyisemmällä aluksella kelpaa kohdata uusia haasteita. ■

Tekniikkakuvat:

*tst-johtajärjestelmän konsoli:
Saab Defence and Security
VDS:Kongsberg Maritime
Ohjaamo: Furuno Finland*

Suomalaisen sukellusveneentorjunnan haasteet

Mikko Lehto on palvelut Rauma- ja Haminaluokkien ohjusveneillä eri tehtävissä yhteensä 11 vuotta. Hän on suorittanut räiväajasukeltajan peruskurssin.

MIKKO LEHTO

Talvella sukellusveneentorjunta-alusten ja niiden järjestelmien toimintaa rajoittaa voimakas jäätäminen.

Sukellusveneitä voidaan käyttää lähes kaikkiin merisodankäynnin tehtäviin suuria joukkojenkuljetuksia lukuun ottamatta. Ne kykenevät sukellusveneentorjuntaan, tiedusteluun ja maalinosoitukseen, miinoitukseen, hyökäykseen merikuljetuksia ja pinta-aluksia vastaan sekä erikoisjoukkojen kuljetuksiin. Kyky toimia salassa antaa sukellusveneille ylivoimaisen edun pinta-aluksiin nähden.¹

Sukellusveneentorjunta on keskeinen osa Merivoimien tehtäväkenttää, ja se liittyy kaikkiin eri valmiustiloihin.

Sukellusveneentorjunta sisältää toimet, jotka toteutetaan sukellusvene havaitsemiseksi, paikantamiseksi sekä siihen vaikuttamiseksi. Sukellusveneentorjunnan päämääränä on estää alueellisen koskemattomuuden loukkaukset ja sukellusveneiden toiminta omalle toiminnallemme tärkeillä alueilla sekä suojata meriliikenne, tärkeät merikuljetukset ja oma toiminta. Paras ase sukellusvenettä vastaan on toinen sukellusvene².

Oman sukellusveneeseen puuttuminen sekä toimintaympäristön ainutlaatuisuus ja vaihtelevuus asettavat merkittävät haasteet suomalaiselle sukellusveneentorjunnalle.

Syvyys ja suolaisuus vaihtelevat

Itämeren pinta-ala on noin 392 000 neliökilometriä ja keskisyyvyys 55 metriä. Perämeren syvin kohta on 146 metriä ja Selkämeren 293 metriä. Nämä syvänteet sijaitsevat lähempänä Ruotsia kuin Suomea. Ahvenanmaan ja Ruotsin välisessä salmessa, Märketin majakan läheisyydessä, on 301-metrinen syvänte. Tämä on ainoa alue Itämerellä, jossa päästään suuriin syvyyskenttiin lähellä maa-alueita. Läntisen Suomenlahden maksimisyyvyys on 123 metriä.³

Pohjois-Itämeren ja erityisesti sen rannikkoalueen ja saariston merenpohja on rikkonaista ja pirstaleista. Suomen rannikko- ja saaristoalueilla merenpohjan kallioperä koostuu pääasiassa kiteisestä kallioperästä. Rikkonaisuus ja heikkousvyöhykkeet jakavat kallioperän pienempiin osiin, lohkoihin. Selkämeren ja Perämeren keskiosissa sekä Suomenlahden etelärannikolla kiteistä kallioperää peittävät nuoremmat sedimenttikivet, jotka tasoittavat meren-

pohjan topografiaa ja syvyyseroja.⁴

Salpausselkien jatkeiden muodostama kynnys varsinaisen Itämeren ja Pohjanlahden välillä päästää Pohjanlahdelle pääasiassa vain heikkosuolaista pintavettä. Selkämeren veden suolapitoisuus on siis vähäisempää kuin varsinaisen Itämeren.

Merenkurkun mataluus edelleen estää suolapitoisen veden virtausta Perämerelle. Varsinaisen Itämeren ja Suomenlahden välillä ei kynnystä ole.⁵

Varsinaisella Itämerellä, osassa Suomenlahtea ja vähäisemmässä määrin Pohjanlahdella veden suolaisuus muuttuu syvyyden kasvaessa siten, että suolainen raskaampi vesi laskeutuu pohjalle ja muodostaa syväveden. Syväveden päälle kerääntyy pintavesi, jonka suolaisuutta alentaa jokien virtaamana ja sateena tuleva makea vesi. Myös pintavesi on murtovettä.

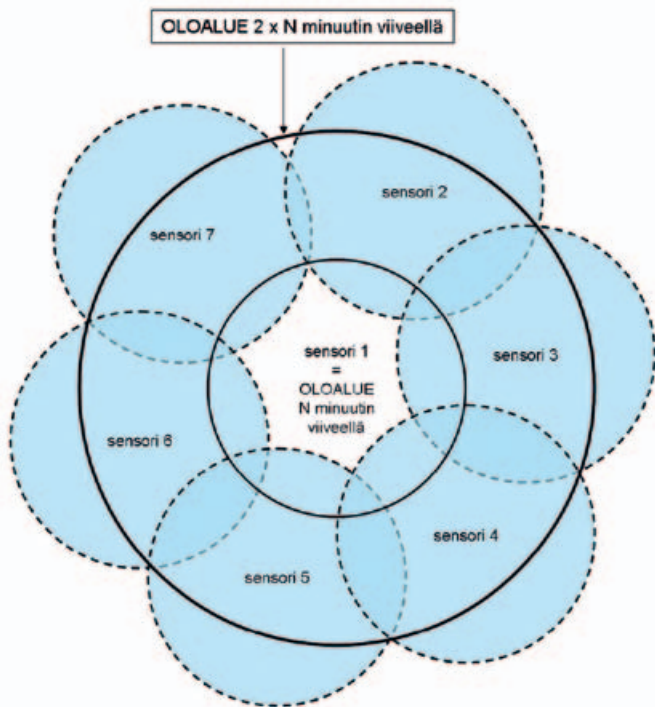
Pintaveden ja syväveden rajapinnalle, noin 50–70 metrin syvyydelle, muodostuu halokliini eli suolaisuuden

muutosvyöhyke, jossa suolaisuus kasvaa voimakkaasti lyhyellä matkalla syvemmälle mentäessä. Tässä kerroksessa suolaisuus kasvaa tyypillisesti 2–3 promillea. Suolaisuuskerrostuneisuus on pysyvä eikä se riipu vuodenaajoista.

Suomenlahdella pintasuolaisuus vaihtelee länsiosien kuudesta promilista Pietarin edustan lähes makeaan veteen (1–3 promillea). Pohjanlahden pintasuolaisuus on 2–5 promillea ja se pienentyy pohjoiseen mennessä.⁶

Itämeren veden lämpötilan muutokset johtuvat pääosin auringonsäteilyn vuodenaikaisesta vaihtelusta.

Tyypillisesti 15–20 metrin syvyydelle muodostuu alkukesän aikana lämpötilan muutosvyöhyke eli termokliini. Termokliinin alueella vesi voi kylmentyä kymmenen astetta muutamien metrien matkalla syvyysuunnassa. Termokliini sijaitsee aina pintavedessä ja erottaa siitä erillisen, pinnanläheisen sekoittuvan kerroksen, joka on lähes tasaläm-

Saaristo tarjoaa pinta-aluksille suojaa.

pöinen. Termokliinin alapuolelle (ja halokliinin yläpuolelle) jäävää kerrosta nimitetään talvivedeksi. Talviveden tyyppillinen paksuus on 30–40 metriä ja sen vesi on kesäaikana kaikkein kylmintä. Syvemmälle mentäessä vesi lämpenee.

Termokliini esiintyy ainoastaan kesäaikana. Loppukesällä meriveden jäähtyessä pintakerroksen vesi tulee alapuolista vettä raskaammaksi ja aikaansaa syvyysuuntaisen sekoittumisen. Syysmyrskyjen vaikutus sekoittaa vettä yhä syvemmälle termokliinin hävitessä lopulta kokonaan.

Lämpimimmillään pintavesi voi olla yli 20-asteista kaikkialla Suomen rannikkoalueilla. Pohjanläheisten vesien lämpötila on varsinkin syvillä alueille vuoden mittaan melko vakio, noin

2–5 astetta.

Suomenlahden voimakas kerrostuneisuus voi purkautua myös kumpuamisen seurauksena.⁷ Kumpuaminen tarkoittaa ilmiötä, jossa tuulen aikaansaamien virtausten myötä poistuva pintavesi korvautuu syvempien vesikerrosten viileällä vedellä. Kumpuamisen seurauksena rannan läheinen pintavesi saattaa kylmetä yhden yön aikana jopa yli kymmenen astetta.⁸

Lämpötila- ja suolaisuuskerrostuneisuus antavat Itämerelle hyvin ainutlaatuisen leiman ja erottavat Itämeren sekä järvistä että valtameristä.⁹

Jää luo haasteita

Itämerellä esiintyy jäätä tavallisesti loka-marraskuun vaihteesta touko-ke-

säkuun vaihteeseen. Jäätyminen alkaa Perämeren pohjoisosista ja Suomenlahden pohjukasta. Keskimääräisinä talvina jäätyvät lisäksi Merenkurkku, Perämeri, Selkämeri, Saaristomeri, Suomenlahti ja osa pohjoista Itämerästä. Ankarina talvina jäätyminen etenee Tanskan salmiin ja varsinaiselle Itämerelle.

Laajimmillaan jääpeite on tavallisesti helmi-maaliskuun vaihteessa. Tällöin jäätä esiintyy keskimäärin noin puolella Itämeren pinta-alasta. Jään laajuus voi vaihdella hyvinkin voimakkaasti muutaman vuoden sisällä.

Keväällä jäiden lähtö etenee etelästä pohjoiseen. Tavallisesti pohjoinen Itämeri avautuu huhtikuun alussa ja touko-kuun alkuun mennessä jäätä on vain Perämerellä, josta loputkin jäät sulavat vii-

Sukellusveneen etsintää Rauma-luokan ohjusveneen syvyytettävällä kaikumittaimella.

meistään kesäkuun alkupuolella. Keskimäärin jäätalvi kestää pohjoisella Itämerellä alle 20 päivää ja Perämeren pohjoisosissa jopa yli puolen vuoden ajan.¹⁰

Jää esiintyy Itämerellä kiintojäänä ja ajojäänä. Kiintojää on saariin, kareihin tai matalikkoihin kiinnittynyttä, paikallaan pysyvää jäätä. Kiintojäättä on rannikoilla ja saaristossa. Kiintojää muodostuu jäätalven varhaisessa vaiheessa ja pysyy paikoillaan aina sulamiseensa saakka.

Ulapoilla merijää on tuulten ja virtausten voimasta liikkuvaa ajojäättä. Ohut ajojääkenttä voi myrskyisenä päivänä liikkua helposti 20–30 kilometriä.

Jään liike hajottaa tasaisen jään lautoiksi, joiden halkaisija voi olla useita kilometrejä. Lisäksi jäiden liike synnyttää railoja, halkeamia ja sohjovöitä sekä aiheuttaa jäiden ajautumista päällekkäin ja niiden ahtautumista. Ahtojää on valkeiksi kasaantunutta ajojäättä.¹¹

Jäät rajoittavat pinta-aluksien liikehdintää ja vedenalaisen vaikuttamisen asejärjestelmien käyttöä. Lisäksi jääpeite lisää reverberaatiota, eli äänen jälkikaiuntaa. Ahtojää voi muodostaa syvällekin ulottuvia esteitä ja katveita sekä tuottaa harhamaaleja kaikumittaimelle. Lisäksi talviolosuhteet, kuten pakkanen ja erityisesti jäätäminen,

asettavat haasteita kaikille pinta-aluksiin asennettaville järjestelmille.

Pohjassa satoja hylkyjä

Suomen vesialueilla on satoja hylkyjä¹². Hylyt muodostavat maalin aktiivisille akustisille sekä magneettisille järjestelmille. Maalin voimakkuus riippuu hyllyn koosta, rakenteesta, kunnosta ja sijainnista. Hylkyjen sisällä voi olla erilaisia öljyjä, joiden vapautuminen hylkyyn vahingossa kohdistuneen ammunnan seurauksena saattaa johtaa virheelliseen tulkintaan ammunnan onnistumisesta.

Läheskään kaikkien hylkyjen sijaintia tai edes olemassaoloa ei tunneta.

Pohjaan laskeutuneen sukellusveneeneen ja hyllyn erottaminen toisistaan ei voi perustua ainoastaan tunnettujen hylkyjen sijaintien välttämiseen. Mainittu toimintatapa toisaalta jättää sadat hylty huomioimatta ja toisaalta tarjoaa sukellusveneelle turvallisen piilopaikan hyllyn välittömästä läheisyydestä.

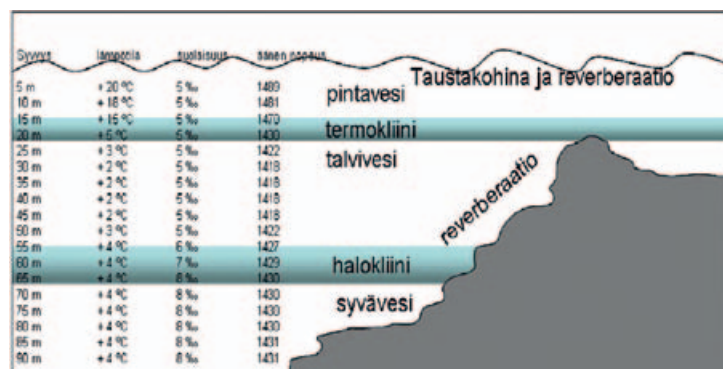
Luotettava hylkyjen ja pohjaan laskeutuneiden sukellusveneiden erottaminen edellyttää ongelman ratkaisua teknisesti eli sensorin tai hakupään ominaisuuksilla. Mahdollinen ratkaisu voisi olla esimerkiksi korkeataajuinen, hahmontunnistukseen kykenevä, kaikumittain.

Osa merivalvontaa

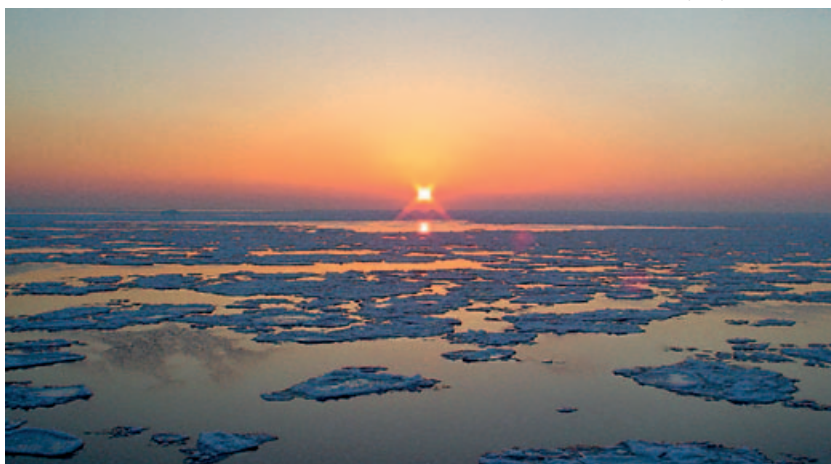
Vedenalainen valvonta on osa merivalvontaa ja sen tehtävänä on havaita ja paikantaa vedenalainen toiminta ja sukellusveneet.

Vedenalainen valvonta jaetaan käyttötavan mukaisesti kiinteään, siirrettävään ja liikkuvaan valvontaan. Kiinteä valvonta toteutetaan merenpohjaan asennetuilla järjestelmillä ja liikkuva valvonta alusten, sukellusveneiden, helikoptereiden ja lentokoneiden vedenalaisen valvonnan järjestelmillä.

Siirrettävää valvontaa voidaan toteuttaa ajalehtivilla, ankkuroidulla tai tilapäisesti asennettavilla järjestelmillä.¹³

Esimerkki vesinäiolosuhteista Läntisellä Suomenlahdella heinäkuussa

Vesinäiolosuhteet vaihtelevat Suomen rannikolla voimakkaasti sekä alueittain että vuodenaikojen mukaan.

Vedenalaisen valvonnan järjestelmien ongelmana on havaita sukellusveneiden pienet herätteet muun meriliikenteen seasta, mikä korostuu normaaliolojen aikana. Poikkeusoloissa meriliikenne vähenee ja sen aiheuttaman taustamelin osuus laskee. Myös etsintäalusten herätteet voivat häiritä järjestelmien toimintaa ja jopa estää järjestelmiä havaitsemasta sukellusvenettä.¹⁴

Tilannekuva on havainnollinen esitys tietyn alueen tapahtumista. Tilannekuvan käytettävyys riippuu sen tietojen kattavuudesta ja iästä. Mikäli sukellusvene nopeus on neljä solmua, on sen oloympyrän säde 15 minuutin ku-

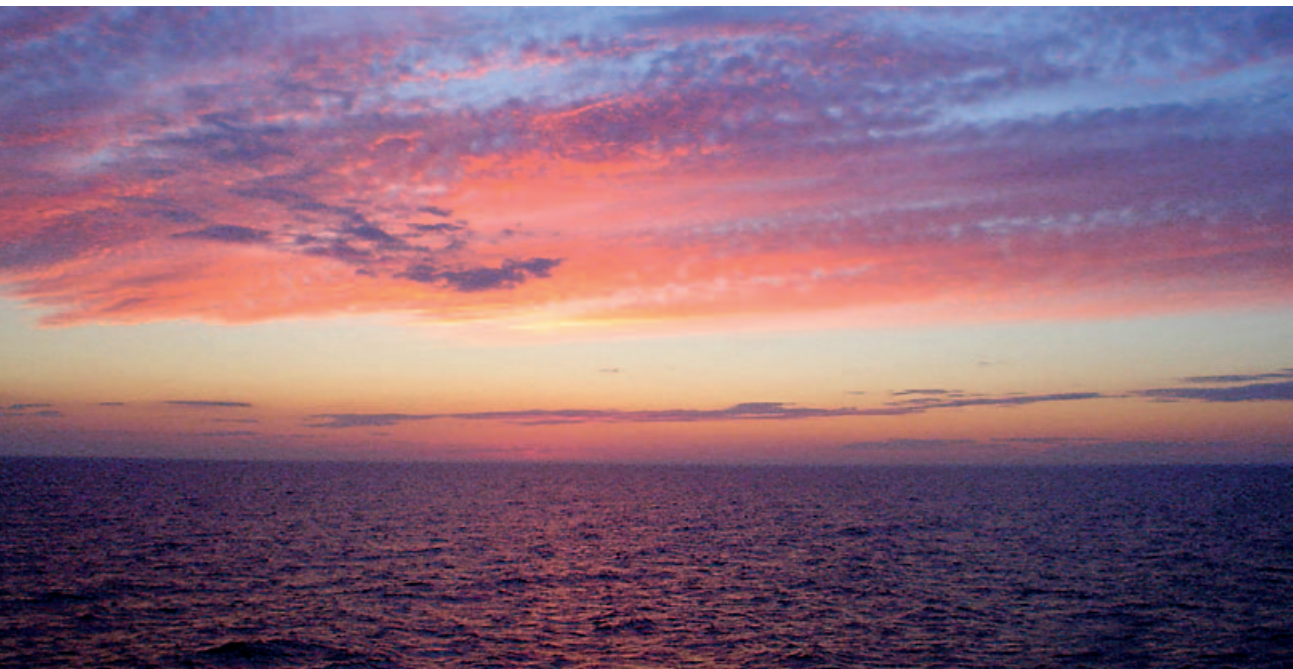
luttua havainnosta yksi meripenkulma ja oloalue πr^2 eli $\pi \times 1.8522$ eli 10,8 neliökilometriä. Vastaavasti 30 minuutin kuluttua havainnosta oloympyrän säde on kaksi meripenkulmaa ja oloalue 43,1 neliökilometriä.¹⁵

Sukellusveneetsinnän onnistumisen edellyttää yllätyksellisyyttä. Mikäli mittaavan sensorin suurin havaintoetäisyys on yhtä suuri kuin oloympyrän säde, voidaan koko oloalue kattaa yhdellä keskipisteestä toteutettavalla mittauksella. Oloympyrän säteen eli viiveen kaksinkertaistuksessa oloalueen yhdenaikainen kattaminen edellyttää seitsemää vastaavaa samanaikaisesti mittaavaa sensoria.

Miinoitus uhkana ja osana hyökkäystä

Merimiinoitus on osa Merivoimien konnaistulenkäyttöä. Merimiinoituksen päämääränä on merialueiden luvottoman käytön estäminen sekä hyökkäjän pääsyn estäminen oman toiminnan kannalta tärkeille alueille.

Miinoitteilla on sukellusveneiden toimintavapautta rajoittava vaikutus. Toiminta miinavaarallisella alueella edellyttää aina herätteiden minimoimista

Sukellusveneen löytyminen avomereltä edellyttää tehokkaita valvontajärjestelmiä.

ta. Käytännössä se rajoittaa nopeutta, liikehtimistä sekä herätteitä tuottavien järjestelmien käyttöä.¹⁶

Sukellusveneet varustetaan miinauhkaa vastaan tarkoitetuilla järjestelmillä. Rakenteilla oleviin espanjalaisiin S-80 -luokan sukellusveneisiin tuleva ”Mine and Obstacle Detection Sonar” (MODS) -järjestelmä on kaksitaajuuksinen etäisyyden ja erottelukyvyn maksimoimiseksi.¹⁶

Kiinteiden järjestelmien tarkoituksena on estää sukellusvenettä joutumasta miinoitteeseen. Kiinteiden järjestelmien lisäksi sukellusveneet voivat käyttää torpedoputkista laukaistavissa olevia uivia järjestelmiä. Ruotsalainen ”The AUV 62 System” on miinanetsintään kykenevä modulaarinen järjestelmä. Se voidaan laukaista 533 millimetrin torpedoputkesta. Järjestelmä kykenee viistokaikumittaimella etsimään miinavaarallista alueelta turvallisen reitin ja tehtävän jälkeen se kyetään palauttamaan torpe-

doputkeen sukellusveneen oman kauko-ohjattavan ajoneuvon (Remote Operated Vehicle, ROV) avulla.¹⁷

Miinoite voi mahdollistaa sukellusveneen suojautumisen sen taakse, mikäli pinta-aluksella ei ole kaukovaikutuskykyä. Tällöin puolustajan miinoite estää pinta-aluksen siirtymisen vaikutusetaisyydelle ja hyökkääjän sukellusvene kykenee toteuttamaan oman tehtävänsä miinoitteen toiselta puolelta esimerkiksi ampumalla torpedon puolustajan suojaamaa pinta-alusta vastaan.

Sukellusveneitä käytetään myös hyökkäykselliseen miinoitukseen. Sukellusvenehavaintoon voi siten liittyä miinavaara. Sukellusveneentorjuntataktiikkaan yleisesti liittyvät toimenpiteet kuten siirtymiset ja syvyshyökkäykset suurilla nopeuksilla sekä aktiivisten lähetteen käyttö kasvattavat alusten herätteitä ja lisäävät riskiä.¹⁸

Huonoimmassa tilanteessa sukellusveneentorjunta-alus tuhoutuu sukellus-

lusveneen laskemaan miinoitteeseen juuri sukellusveneentorjuntatehtävän vuoksi.

Moderni sukellusvene

Sukellusveneen havaittavuus on yleisesti ottaen aina pienempi kuin sen valvontakyky. Nykyisten sukellusveneidän sensoreiden valvontakyky rajoittuu optiseen ja tutkahorisonttiin sekä erityisesti Itämeren oloissa haasteellisiin vesiääniolosuhteisiin.

Sukellusveneidän tärkeimmät sensorit ovat niiden hydroakustiset järjestelmät eli sonarit. Esimerkiksi S-80 -tyypin sukellusvenessä on keulasonar (Cylindrical Array Sonar, CAS), kylkisonarit (Flank Array Sonar, FAS), passiivinen etäisyydenmäärittäysonar (Passive Ranging Sonar, PRS), sonarvaroitin (Acoustic Intercept Sonar, AIS), vedettävä sonarkaapeli (towed Array Sonar, TAS) sekä kaksitaajuuksinen miinanväistösonar (MODS). Veneen suunnittelussa on kiinnitetty huomiota pieneen havaittavuu-

teen akustisesti, magneettisesti, tutkalalla, lämpöähystyksellä ja optisesti. S-80-veneessä on ilmasta riippumaton koneisto (Air Independent Propulsion, AIP).¹⁹

AIP-järjestelmän etuina ovat akkujen ja sähkömoottoreiden käyttöön verrattuna pidempi toiminta-aika sekä periskooppisyvyydestä ilmanottoputken avulla tapahtuvaan dieselkoneiden käyttöön eli snorklaamiseen verrattuna pienempi heräte ja vapaampi liikkuvuus. Lisäksi AIP-järjestelmän käyttö ei häiritse sukellusveneen omien sensoreiden toimintaa eikä kuluta normaalin toiminnan aikana esimerkiksi nopeaan pakenemiseen tarvittavia akkuja. Pelkätään akuilla toimivan sukellusveneen kyky nopeisiin siirtymisiin heikenee sukellusajan funktiona.²⁰

AIP-järjestelmää voidaan pitää ratkaisuna useisiin tulevaisuuden sukellusveneille asetettuihin tavoitteisiin.

Sukellusvenneiden kykyä osastointintaan parannetaan kehittyneillä viestijärjestelmillä. Järjestelmät mahdollistavat esimerkiksi satelliittiyhteyden vaikeuttamatta sukellusveneen liikkemistään. Sukellusvene voi esimerkiksi laukaista poijun, joka on yhteydessä satelliittiin radioteitse ja sukellusveneeseen vedenalaisen puhelimen välityksellä. Tällöin sukellusvene voi vastaanottaa sanomia ja maalinsoitusta olematta suorassa yhteydessä pintaan eikä satelliittiin yhteydessä olevan poijun paikantaminen paljasta sukellusveneen tarkkaa sijaintia.²¹

Sukellusveneisiin kohdistuvana uhkana pidetään yleisesti ilma-aluksia. Lähes kaikkien konventionaalisten sukellusvenneiden kehitysprojektien yhteydessä mainitaan ilmatorjuntaohjukset joko optiona tai suunnitelmana, mikä tarkoittanee, että seuraavien sukupolven veneisiin pääsääntöisesti asennetaan

ilmatorjuntaohjukset.

Esimerkiksi Saksan merivoimien 212A-sukellusveneisiin on suunniteltu asennettavaksi IDAS-ohjusjärjestelmä, joka on sukelluksista laukaistavissa oleva, kaapeliohjattu monitoimiohjusmaa-, pinta- ja ilmakehiteitä vastaan. IDAS-ohjuksen kantama on 20 kilometriä ja se soveltuu esimerkiksi sukellusvenentorjuntahelikoptereiden, pienten maakohteiden sekä pienten ja nopeiden pinta-alusten tuhoamiseen.²²

Merkittävä kehityssaskel sukellusvenneiden ilmatorjuntakyvyssä olisi pitkän kantaman ohjusjärjestelmä, joka mahdollistaisi ohjuslaukaisun sukelluksista jopa ulkopuoliseen maalinsoitukseen. Sukelluksista laukaisu edellyttää ohjukselta kykyä lukittua maaliin lennon aikana. Kyseinen toimintatapa on nykyään käytössä esimerkiksi Suomen merivoimien ITO-04- ja ROHJ-järjestelmissä. ■

Viitteet:

- 1 Vedenalaisen valvonnan opas (VeVaOpas), Ykkös-Offset Oy, Vaasa, 1999, s. 15
- 2 Sama
- 3 Myrberg, Kai, Raateoja, Mika, Itämeren peruskuvaukset, http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvaukset/fi_FI/peruskuvaukset/ 14.10.2010
- 4 Kotilainen, Aarno, Lumiaro, Riku, Itämeren geologia, http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/geologia/fi_FI/geologia/ 14.10.2010
- 5 http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvaukset/fi_FI/muoto_ala_tilavuus/ 14.10.2010
- 6 Myrberg, Kai, Lumiaro, Riku, Itämeren kerrostuneisuus http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvaukset/kerrostuneisuus/fi_FI/kerrostuneisuus/ 14.10.2010
- 7 http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvaukset/fi_FI/muoto_ala_tilavuus/ 14.10.2010
- 8 Myrberg, Kai, Salonniemi, Aira, Kumpuaminen http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/veden_liikkeet/kumpuaminen/fi_FI/kumpuaminen/ 14.10.2010
- 9 Myrberg ja Lumiaro, Itämeren kerrostuneisuus
- 10 Vainio Jouni, Lumiaro Riku, Itämeren jäätalvi http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/jaa/fi_FI/jaatalvi/ 6.1.2011
- 11 Vainio, Jouni, Lumiaro, Riku, Millaista jäätä esiintyy Itämerellä? http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/jaa/fi_FI/millaista_jaata_esiintyy/ 6.1.2011
- 12 <http://www.hylt.net/> 4.12.2010 (sivustolla on listattu yli 560 paikannettua ja yli 510 kirjallisiin lähteisiin perustuvaa paikantamatonta hylkyä sekä yli 200 suullisiin lähteisiin perustuvaa paikantamatonta hylkyä)
- 13 Vedenalaisen valvonnan opas (1999), ss. 12–15
- 14 Sama, s. 12
- 15 Sukellusveneen oloalue on havainnon jälkeen laajeneva kehä, jonka säde kasvaa 1–5 solmun nopeudella.
- 16 Manseck, Hartmut, Navantia's Type S-80, Naval Forces, NO.III/2010 Vol.XXXI, Mönch Publishing Group, Bonn, Germany, 2010 ss. 20–25
- 17 Lindén, Thomas, Vice President, Saab Underwater Systems AB, TS45D System Presentation, FNHG Turku

- 29.6.2010, ss. 50–56
- 18 Miinantorjuntaopas (1999), ss. 13–17
- 19 Manseck (2010), ss. 20–25
- 20 Gotland-luokan sukellusveneen esittely, Karlskrona 12.4.2011
- 21 Shepherd, Ian, From Analogue to Digital, Naval Forces, NO.III/2010 Vol.XXXI, Mönch Publishing Group, Bonn, Germany, 2010, ss. 40–45
- 22 DIEHL BGT Defense Missile Systems, <http://www.diehl-bgt-defence.de/index.php?id=564&L=1> 2.3.2011

Lähteet:

1. Julkaisemattomat lähteet

Gotland-luokan sukellusveneen esittely, 12.4.2011, Karlskrona.
Lindén, Thomas, Vice President, Saab Underwater Systems AB, TWS45D System Presentation, FNHG Tur-

ku 29.6.2010
Shallow Water ASW Using Wire-Guided Lightweight Torpedoes, Saab Underwater Systems AB, DESCRIPTION 2.4.2009

2. Julkaistut lähteet

Julkiset ohjesäännöt ja oppaat

Miinantorjuntaopas (MiTorjO), Merivoimien ohjesääntötoimikunta yhteistyössä Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen kanssa, Ykkös-Offset Oy, Vaasa 1999

Vedenalaisen valvonnan opas (VeVaOpas), Merivoimien ohjesääntötoimikunta yhteistyössä Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen kanssa, Ykkös-Offset Oy, Vaasa 1999

Artikkelit

Kotilainen, Aarno, Lumiaro, Riku, Itämeren geologia, http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/geologia/fi_FI/geologia/ 14.10.2010

http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/veden_liikkeet/kumpuaminen/fi_FI/kumpuaminen/ 14.10.2010

Manseck, Hartmut, Navantia's Type S-80, Naval Forces NO.III/2010, Mönch Publishing Group, Bonn, Germany, 2010

Shepherd, Iain, From Analogue to Digital, Naval Forces NO.III/2010, Mönch Publishing Group, Bonn, Germany, 2010

Myrberg, Kai, Lumiaro, Riku, Itämeren kerrostuneisuus http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvas/kerrostuneisuus/fi_FI/kerrostuneisuus/ 14.10.2010

Vainio Jouni, Lumiaro Riku, Itämeren jäätalvi http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/jaa/fi_FI/jaatalvi/ 6.1.2011

Myrberg, Kai, Raateoja, Mika, Itämeren peruskuvas, http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvas/fi_FI/peruskuvas/ 14.10.2010

Vainio, Jouni, Lumiaro, Riku, Millaista jäätä esiintyy Itämerellä?

http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/jaa/fi_FI/millaista_jaata_esiintyy/ 6.1.2011

Myrberg, Kai, Saloniemi, Aira, Kumpuaminen,

Muut julkaistut lähteet

Diehl BGT Defence Missile Systems <http://www.diehl-bgt-defence.de/index.php?id=564&L=1> 2.3.2011

<http://www.hylyt.net/> 4.12.2010

Itämeren muoto, ala ja tilavuus,

http://www.itameriportaali.fi/fi/tietoa/yleiskuvas/peruskuvas/fi_FI/muoto_ala_tilavuus/ 14.10.2010

Revolutionäre Technik der neuen Uboot-Klasse 212 A, <http://www.marine.de/portal/a/marine/> 4.1.2011

Submarine S-80,

http://www.armada.mde.es/ArmadaPortal/page/Portal/ArmadaEspannola/conocenos_modernizacion/01_S80 7.12.2010

Reviiriajattelun aika on ohitse

Komentajakapteeni Matti Linteri työskentelee pataljoonapäällikönä Kotkan Rannikkopataljoonassa Suomenlahden Meripuolustusalueella.

JARNO RIPPINEN

Raskaan raketinheittäimen ammunnat Rovajärvellä.

Sotatoimet rannikolla liittävät luontevasti maa-, ilma- ja merivoimien taistelun yhteen. Maihinnousu ja sen torjunta ovat hyvä esimerkki operaatiosta, jossa yhdistyy kaikkien puolustushaarojen, erikoisjoukot mukaan lukien, taistelu saman loppuasetelman saavuttamiseksi.

MLRS-raketinheitinjärjestelmä, raskas raketinheitin.

Tulenkäytön jako taktiseen, operatiiviseen sekä yhteiseen tulenkäyttöön tuntuu usein hieman monimutkaiselta. Taktinen tulenkäyttö tarkoittaa yleensä taistelussa olevan joukon tilanteenmukaista tulenkäyttöä, jossa maalit ovat yleensä joukon itsensä tuottamia. Operatiivinen tulenkäyttö

on taas asejärjestelmien käyttöä vihollisen kriittisiin kohteisiin operaation päämäärän saavuttamiseksi. Tulenkäytöstä tekee operatiivista sen kohteiden merkitys kokonaisoperaatiolle sekä tulenkäytön tarkoitus. Operatiivinen tulenkäyttö on aktiivista, aloitteen tempaavaa toimintaa, jolla jo itsessään yritetään saa-

vuttaa jotakin. Operatiivisen tulenkäytön maalit tulevat pääasiassa maalittamisprosessin kautta.

Mikäli kyseessä on puolustusvoimien yhteisoperaatio, sen operatiivinen tulenkäyttö suunnitellaan ja johdetaan Pääesikunnassa ja siihen voidaan käyttää puolustusvoimien yhteisiä suoritus-

kykyjä. Mikäli taas kyseessä on esimerkiksi meripuolustusalueen tai rannikkoalueen operaatio, niin operatiivinen tulenkäyttö suunnitellaan kyseisen yhtymän esikunnassa.

Merivoimien näkökulmasta määritelmiä voidaan soveltaa niin, että operatiivista tulenkäyttöä on meritorjuntaohjusten tulenkäyttö, merimiinoittaminen, ilmatorjunnan tulenkäyttö sekä vahventamistehtävät. Taktista tulenkäyttöä on rannikko-ohjusten ja rannikkotyökistön tulenkäyttö sekä taktinen miinoittaminen.

Puolustusvoimien operatiivista tulenkäyttöä on puolustusvoimien johtaman operaation tavoitteiden saavuttamista tukeva tulenkäyttö, joka on yhteistä silloin, kun siihen osallistuu joukkoja useammasta kuin yhdestä puolustushaarasta.

Maalittamisprosessi työkaluna

Yhteinen tulenkäyttö suunnitellaan ja johdetaan maalittamisprosessilla. Prosessin yhtenä tuotteena on yhteinen priorisoitu maaliluettelo. Siinä valitaan ne maalit ja tappavat ja/tai ei-tappavat keino, joita käyttämällä saavutetaan haluttu vaikutus. Maalittamisprosessissa maali syntyy yleensä alhaalta ylös -periaatteella eli alempi johtoporras esittää maalia ylemmälle.

Maalittaminen jakautuu valmisteluun ja tilanteenmukaiseen maalittamiseen. Valmisteltu maalittaminen kohdistuu maaleihin, joiden tiedetään olevan toiminta-alueella ja joihin haluttu vaikutus on määritelty. Tilanteenmukainen maalittaminen taas kohdistuu maaleihin, jotka paikannetaan myöhässä tai joita ei ole otettu valmisteltuun maalittamiseen ajoissa.

Asejärjestelmän käytön jälkeen pyritään aina arvioimaan vaikutus, ja arvioinnin tekee useimmissa tapauksissa

vaikutuksen johtanut joukko tai sensori. Siinä selvitetään mikä oli aiheutettu vahinko ja saavutettiin haluttu tavoite. Vaikutuksen arviointiin sisältyy aina suositus mahdollisista jatkotoimista.

Maalittamista voidaan tehdä yhtymä- ja sitä korkeammilla johtamisen tasoilla. Yhtymän, esimerkiksi rannikkoalueen, alajohtoportaiden näkökulmasta maalittaminen merkitsee pääsääntöisesti aivan tavallisia tiedustelu- ja tulenkäyttötehtäviä.

Maalittamisessa on kysymys suorituskykyjen optimaalisesta käytöstä, mutta myös ajattelutavan muutoksesta. Tulenkäyttö ei ole pelkkää joukkojen tukemista tai omalla vastuualueella olevien maalien tulittamista. Esimerkiksi maihinnousun torjunnassa menestys voidaan saavuttaa vaikuttamalla suoraan vihollisen tukialueisiin, jolloin sen taistelujärjestys saadaan sekaisin ja oma tavoite voidaan saavuttaa nopeammin ja pienemmällä voiman käytöllä.

Yhteinen tulenkäyttö maihinnousun torjunnassa

F/A-18 Hornetin liitopommit sekä raskas raketinheitin (MLRS) sopivat pitkän kantamansa ansiosta hyvin käytettäväksi yli puolustushaararajojen. Niiden suorituskykyä voidaan hyödyntää myös maihinnousun torjunnassa.

Vaikuttaminen esimerkiksi maihinnousun lähtöalueelle on kuitenkin hyvin riskialtis operaatio, jonka eräänä reunaehtona on maaltiedustelun onnistuminen. Päätös tulenkäytöstä on tehtävä ajoissa, mikä edellyttää riskinottoa, koska kaikkea tarvittavaa tietoa ei ehkä ole saatavissa. Sotatekniikan kehitys ei ole muuttanut asetelmaa, jossa alivoimaisen komentajan on päätettävä nopeasti ja toimeenpantava päätökset nopeasti.

Yhteistä tulenkäyttöä voidaan hyödyntää myös maihinnousurannalla.

Raskaan raketinheittimen käyttö rannan kaukomiinoittamiseen on esimerkki puolustushaararajat ylittävästä tulenkäytöstä. Raketinheittimellä tapahtuva miinoittaminen ja siihen liittyvä jatkotulenkäyttö on nopea tapa pysäyttää rantautunut mekanisoitu vihollisosasto. Kaukomiinoittaminen tuo maihinnousun torjuntaan joustavuutta, koska miinoitteita voidaan suunnitella useisiin paikkoihin ja ne ovat nopeasti toimeenpantavissa.

Vihollisen tietoisuus puolustajan pitkän kantaman tulenkäytöstä aiheuttaa sille uhkan, jota se ei voi jättää ottamatta huomioon. Maihinnousun torjunnan kannalta onkin tärkeää, että merivoimat aktiivisesti esittää maaleja puolustusvoimien yhteiseen maaliluetteloon, joka on yhteisen tulenkäytön perusta.

Matkalla kohti yhteistä tulenkäyttöä

Tulevaisuudessa Suomessakin on asevoimilla saatava enemmän aikaan vähemmällä joukoilla ja välineillä. Erityisesti rannikolla toisten puolustushaarojen resurssit on pystyttävä käyttämään huomattavasti joustavammin kuin nyt tehdään.

Nykyisin Suomessa painotetaan yhteisoperaation ja yhteisen tulenkäytön teknistä puolta, jolloin sotataidollinen ajattelu on vaarassa jäädä paitsioon. Yhteisoperoinnin ja yhteisen tulenkäytön kehittämisessä ensimmäinen askel on reviiirijattelusta luopuminen.

Julkinen keskustelu veloo maanpuolustuksen rahoitusongelmien ympärillä. Harjoitteluun ja taktiikan kehittämiseen on kuitenkin panostettava taoudellisesti epätoivoisinakin aikoina. Ainoastaan puolustushaarojen yhteisellä harjoittelulla saadaan pienennettyä kitkaa vastuualueen rajat ylittävässä tulenkäytössä. ■

Johtamisrakenne tehostuu merivoimien rannikkojoukoissa

Tarve rannikko-operaatioille ei nähtävissä olevassa lähitulevaisuudessa ainakaan vähene. Operaatioiden on vastedes oltava entistä nopeampia, tehokkaampia ja joustavampia. Uhkakuvassa ei ole nähtävissä kehitystä, jonka perusteella valvonta ja torjunta rannikolla voidaan jättää huomiotta, päinvastoin. Puolustusvoimien poikkeusolojen vahvuuden supistuessa merivoimien rannikkojoukot ovat tulevaisuudessa lukumääräisesti nykyistä pienemmät. Tämä edellyttää rannikkojoukkojen alueellisuuden vähentämistä ja johtamisketjujen lyhentämistä.

Tutkimuksessa selvisi, että merivoimien taktisen tasan rannikkojoukkoja johtaa 2020-luvulla edelleen aluevastuussa olevat komentajat. Aluevastuun muodostumiseen vaikuttaa yhä enemmän tavoite yhteisen vaikuttamiseen - ”massan” vähetessä keskitetyn vaikuttamisen tarve korostuu yli puolustushaararajojen.

Rannikkojoukkojen taktisen johtamisen kehittämiseksi alueellisuutta on karsittava ja johtamisketjuja lyhennettävä ensisijaisesti päällekkäisten operatiivisten suunnittelutehtävien, tilanneymmärryksen muodostamisen, toimeenpanon ja päätöksenteon näkökulmista. Operatiivinen johtaminen ja operatiivinen suunnittelu sekä taktisen tasan toimeenpanon suunnittelu ja päätöksenteko keskitetään johtamisrakenteessa. Merivoimissa käynnissä oleva valvonnan keskittäminen tukee sekä operatiivisen että taktisen tasan suunnittelua ja johtamista.

Rannikkojoukkojen yhtymälle käsketty tehtävä määrittää 2020-luvulla yhtymän johtamisrakenteen nykyistä selkeämmin. Rannikkojoukkojen johtamisrakenne vaihtelee maantieteellisesti eri osissa merivoimien vastuualuetta. Johtamisrakenteen on mahdollistettava

rannikkojoukkojen suorituskyvyn keskittäminen operaatiosuuntien lisäksi rannikkojoukkojen yhtymän oman vastualueen sisällä. Tämä edellyttää reservin muodostamista. Vaatimus rannikkojoukkojen komentajan johdettavien määrän vähentämiselle 2020-luvulla edellyttää taktisten johtosuhteiden muutoksia. Yksiköitä johdetaan enemmän ”toimialaputkessa”. Komentajan tehtävänä on asettaa vaatimuksia esimerkiksi logistiikka- ja johtamisjärjestelmälle.

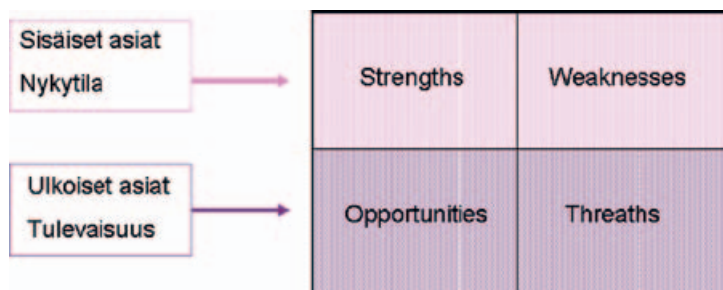
Tutkimuksessa käytetyt keskeisimmät käsitteet ymmärsin seuraavasti:

Poikkeusolot on turvallisuustilanne, joka sisältää valmiuslaissa ja puolustustilalaissa säädetty tilanteet, joiden

hallitseminen ei ole mahdollista viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin tai voimavaroin.

Puolustusvoimien johtamisrakenne on komentajakeskeinen linjaesikuntaorganisaatio. Tämä tarkoittaa, että komentaja vastaa käskettyjen tehtävien toteuttamisesta sekä organisaationsa kokonaistoiminnasta. Komentaja johtaa alaisiaan komentajia ja päälliköitä.

Johtaminen on kykyä käyttää toimivaltaa sekä ohjausta henkilöstöön, joukkoihin ja suorituskykyihin tehtävän ja tavoitteen toteuttamiseksi. Johtaminen jakaantuu toimintoihin, joita ovat organisointi, tilanneymmärryksen muodostaminen, suunnittelu, päätöksenteko, toimeenpano sekä arvioin-

Kuva 2. SWOT-analyysi vaihtoehtojen vertailussa.

Kapteeniluutnantti Jarkko Källi palvelee huollon operatiivisena suunnittelijana Saaristomerän Meripuolustusalueella. Hän on palvellut muun muassa linnakkeen päällikönä Mäkiluodossa ja Isoaassa sekä Aliupseerikoulun johtajana.

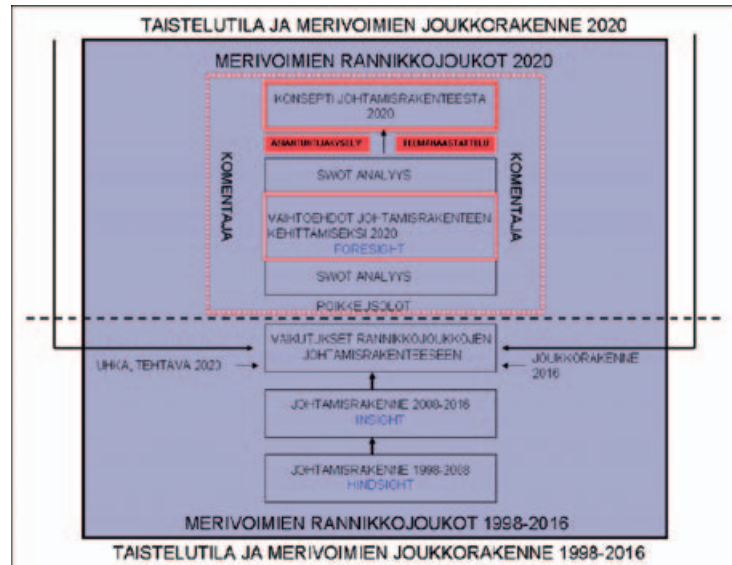
ti. Tiedonvaihto, yhteistoiminta ja henkilöstön johtaminen (leadership) liittyvät kaikkiin johtamisen toimintoihin. Toiminnan perustana on ylemmän johdoportaana antama tehtävä.

Joukkorakenne tarkoittaa tässä tutkimuksessa merivoimien rannikkojoukkojen poikkeusolojen kokoonpanoa.

Vaihtoehtoisia johtamisrakenteita

Lähtiluveisuuden rannikkojoukkojen johtamisrakenteeseen vaikuttavat olennaisesti rannikkojoukkojen joukkorakenne vuonna 2016 ja uhkakuvat, mitä vastaan rannikkojoukot toimivat. Tutkimuksessa muodostamani 2020-luvun johtamisrakenne perustui loogiseen päättelyyn analysoimalla ensin nykyhetken johtamisrakennetta ja nykyhetkeä edeltänyttä johtamisrakennetta.

Johtamisrakenteiden vertaamisen tarkoituksena oli löytää kehityspolku, minkä avulla kykenin ennakoimaan vaikutteet 2020-luvun merivoimien rannikkojoukkojen johtamisrakenteeseen. Liekö päämääränä ollut päästä tavoitetilatyön syövereihin käsiksi tutkimatta varsinaista työtä? Uhkakuvan ennakoiminen perustui samaan kehityspolkuun. Mikä oli rannikkojoukkoja vastaan kohdistuva uhkakuvat ennen vuoden 2008 organisaatiomuutosta ja mitä uhkakuvaa vastaan rannikkojoukot toimivat tällä hetkellä? Näitä analysoimalla ja ymmärrystä lisäämällä pyrin ennakoimaan uhkakuvan ja siihen perustuvan rannikkojoukkojen tehtävän 2020-luvulla.

Kuva 1. Tutkimuksen viitekelys. Edellisten johtamisrakenteiden kehityspolkuja seuraamalla ja asetettuja vaikutteita analysoimalla muodostin vaihtoehtoisia rannikkojoukkojen johtamisrakenteita. Vaihtoehtoisia johtamisrakenteita arvoitin SWOT - analyseillä sekä asiantuntijakyselyllä ja -haastattelulla. Näiden perusteella muodostin operatiivisen konseptin (teoria) 2020-luvun johtamisrakenteesta. Johtamisrakenteita tutkin komentajan näkökulmasta - painopisteenä joukkojen taktinen johtaminen.

Merivoimien poikkeusolojen vahvuutta tarkastelin ulko- ja turvallisuuspoliittisten selontekomenettelyiden kautta. Vuodesta 1997 lähtien julkaistuja selontekoja analysoimalla ja kehityspolkuja muodostamalla johdin merivoimien poikkeusolojen vahvuuden 2020-luvun taistelutilassa. Vahvuuden supistuessa samassa suhteessa muiden puolustushaarojen supistamisveloitteisiin verrattuna merivoimien poikkeusolojen vahvuus 2020-luvulla on noin 20 000 merisotilasta verrattuna nyky-

seen noin 35 000 merisotilaaseen. Parlamentaarinen päätös ilmenee vuoden 2009 selonteossa, missä puolustusvoimien sodanajan vahvuutta velvoitetaan supistamaan 250 000 sotilaaseen nykyisestä 350 000 sotilaasta.

Laivastojoukkojen johtamisrakenteen ja sen kehittymisen pidin tutkimuksessa tiiviisti mukana. Laivastojoukot toimivat luonnollisesti samalla alueella kuin rannikkojoukot. Rannikkojoukkojen johtamisrakenteen kehittämistä ei voida mielestäni toteuttaa irrall-

Kuva 3. Vaihtoehdon 1 johtamisrakente. Rannikkojoukkojen komentaja on meripuolustusalueen komentajan alainen ja johtaa esikunnan tukemana alaisiaan yksiköiden päälliköitä. Yksiköiden lukumäärä vaihtelee eri osissa rannikkoa. Rannikkojoukkojen yhtymillä ei ole vastuualuetta, vaan toiminta-alue.

lisenä, vaan se on osa merivoimien johtamisrakenteen kehittämistä.

Yleisesti on tunnettua ja hyväksyttyä, että taktiikassa ei ole yhtä ja oikeaa vastausta. On olemassa toisistaan poikkeavia vaihtoehtoja, joista yleensä jokaisella on mahdollisuus vallitsevassa tilanteessa päästä haluttuun loppuasetelmaan. Tämän vuoksi operatiivinen konsepti, teoria muttei totuus johtamisrakenteesta, on ainakin oikeansuuntainen tavoite päästä vaikuttamaan kehityksen valmisteluun.

Usein mieltymykset ratkaisevat. Tässä yhteydessä komentajakeskeisyydellä ymmärrän, että johtamisrakenteessa ylempällä tasolla oleva komentaja tekee päätöksen, millä vaihtoehdolla operaatiota jatketaan. Sama pätee myös johtamisrakenteen kehittämiseen, mikä tekee sen kehittämistyöstä erityisen mielenkiintoisen. Toteutamiskelpoisten vaihtoehtojen laatimisen lisäksi niiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat on kyettävä perustelevaan päätöksentekijälle mahdollisimman kattavasti.

Laadin kustakin vaihtoehdosta

SWOT-analyysin. Analyysiä laatiessani tutkin, mitkä ovat kunkin vaihtoehdoisen johtamisrakenteen vahvuuksia ja heikkouksia verrattuna nykyiseen johtamisrakenteeseen sekä mahdollisuuksia ja uhkia vastata tutkimuksessa muodostuneisiin vaikutteisiin sekä taktisten käyttöperiaatteiden muutoksiin 2020-luvun taistelutilassa. Analyysin avulla muodostin johtamisrakenteiden vaihtoehtojen vertailuperusteita ja niiden kehittämistä - miten vahvuuksia voidaan käyttää hyväksi, miten heikkoudet muutetaan vahvuusiksi, miten tulevaisuuden mahdollisuuksia hyödynnetään ja miten uhat vältetään.

Tutkimuksessa käytetyn menetelmän avulla muodostin kolme vaihtoehtoista rannikkojoukkojen johtamisrakennetta. Johtamisrakenteiden muodostumiseen vaikuttaneista tekijöistä merkittävimmät olivat:

Rannikkojoukkojen vastuualueet ovat muuttuneet ja muuttuvat edelleen. Vastuualueet kasvavat rannikon suuntaisesti ja rannikkojoukkojen käytön painopiste on saaristossa.

Vastuualuerajat menettävät merki-

tystään entisestään. Rannikkojoukkojen yhtymän joukkorakenne muodostetaan entistä enemmän moduuliperiaatteella. Joukkorakenne muodostetaan tehtävän näkökulmasta - kiinteiden yksiköiden maantieteellinen sijainti ei saanele johtosuhteita.

Johtamista keskitetään kaikilla tasoilla. Operatiivinen, taktinen, taistelutekninen sekä näihin kiinteästi liittyvät tulenkäytön johtaminen tiivistyvät. Operatiivinen toimija on Merivoimien Esikunta ja taktisia toimijoita tämän alaiset yhtymät. Taisteluteknisiä toimijoita ovat joukko- ja perusyksiköt. Suunnittelu jakaantuu operatiiviseen sekä taktiseen suunnitteluun - suunnittelua jatketaan ainoastaan kahdella tasolla ja kahdessa portaassa johtamisrakenteessa. Käskytyks puolestaan on joko operatiivista (pitkän aikavälin vaikutuksia), taktista (vuorokausien päähän ulottuvaa) tai taisteluteknistä (välitöntä) käskyttämistä.

Johtamisportaita vähennetään vahvuuden supistuessa ja johdettavien määrä lisääntyy. Yksiköitä johdetaan entistä enemmän toimialoitain ja johtamisrakenteen muodostuu tehtävän näkökulmasta. Johdettavien määrän lisääntyminen korostaa tehtäväaktiivikkoa.

Joukkoja on kyettävä johtamaan jopa vastualueen ulkopuolelta. Vastualueen ulkopuolella toimivien joukkojen johtosuhteita on tarkistettava tehtävän näkökulmasta.

Yhtymän komentaja johtaa yhä pienempiä joukkoja valmiuden säätelyn eri vaiheissa. Vahvuuden supistaminen mahdollistaa kaaderihenkilöstön sijoittamista johtamisrakenteessa entistä pienempien yksiköiden johtotehtäviin. Tämä vähentää komentajakeskeisyyttä tehtävätaktiikan korostuessa.

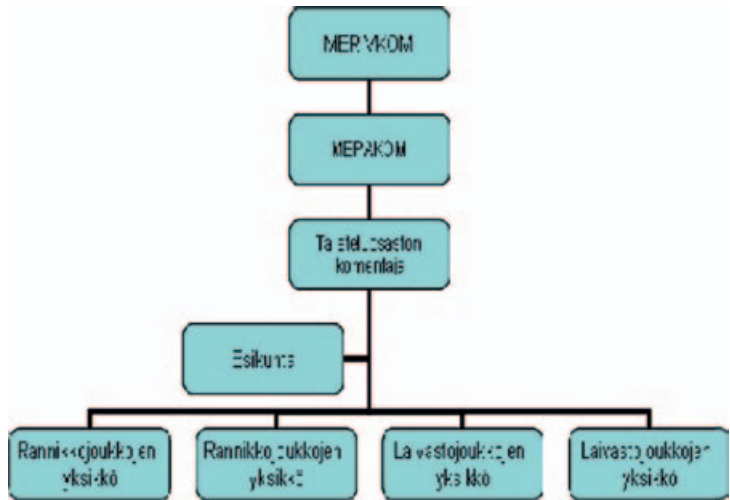
Yksiköiden kehittämisen painopiste on liikkuvissa yksiköissä. Kehitys ei ole kuitenkaan välttämättä näin yksioi-

koista. Korvaavaa suorituskykyä on kehitettävä ja otettava operatiiviseen käyttöön ennen alueellisten yksiköiden poistamista - ”älä luovu käytetyistä housuisista kunnes uudet on ostettu”.

Toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja - vai ovatko?

Menetelmän avulla muodostuneessa ensimmäisessä vaihtoehdossa johtamisrakenne mukaillee nykyistä mallia, missä rannikkojoukot ja laivastojoukot organisoidaan toimimaan oman yhtymänsä komentajan johdossa. Vähensin rannikkojoukkojen lukumäärää yksinkertaisesti vähentämällä rannikkojoukkojen yksiköiden määrää. Yhtymien lukumäärään en juuri koskenut, joskin tarkistin esikunnan kokoonpanoa.

Vaihtoehdossa rannikkojoukoilla ei ole vastuualuetta, vaan toiminta-alue laivastojoukkojen tapaan - dynaamisuuden tavoittelua rakenteissa. Tällä pyrin alueellisuuden pienentämiseen. Aluevastuu merivoimissa on vaihtoehdossa kahdella portaalla nykyisen kolmen sijaan. Toiminta-alue ja tehtävä sanelevat yhtymän kokoonpanon. Rannikkojoukot toimivat näin ollen entistä laajemmalla

Kuva 4. Vaihtoehdon 2 johtamisrakenne. Taisteluosaston komentaja on meripuolustusalueen komentajan alainen ja johtaa esikunnan tukemana alaisiaan laivastojoukkojen ja rannikkojoukkojen yksiköiden päälliköitä. Yksiköiden lukumäärä vaihtelee eri osissa rannikko-

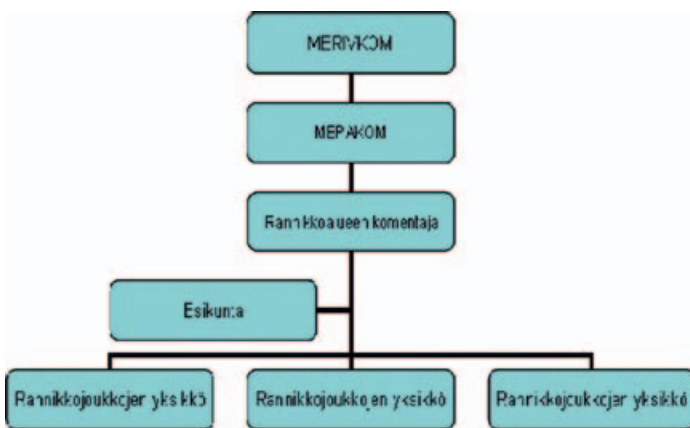
alueella ylemmän yhtymän vastuualueen sisällä. Kuvassa kolme on esitetty periaate yksinkertaistettuna.

Toisessa vaihtoehdossa merivoimien rannikkojoukkojen johtoportaan on taisteluosasto, johon on yhdistetty laivastojoukkojen taisteluosasto. Merivoimien rannikko- ja laivastojoukkoja johdetaan yhdestä johtoportasta. Tais-

teluosastolla ei ole vastuualuetta, vaan käsitteenä toiminta-alue uhkakuvan ja tehtävän mukaisesti.

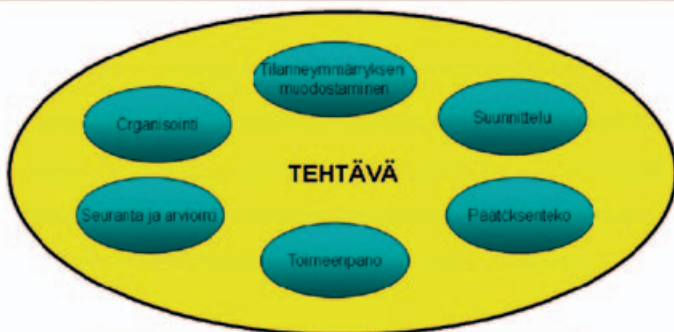
Vaihtoehdossa aluevastuu merivoimissa on kaksiportainen, kuten vaihtoehdossa yksi. Toiminta-alue jaetaan tarvittaessa ohjustulenkäytön, tykistön tulenkäytön, ilmatorjunnan tulenkäytön sekä merimiinoittamisen alueisiin - jako vaikuttamisen alueisiin. Taisteluosaston toiminta-alue vastaa meripuolustusalueen vastuualuetta. Kuvassa neljä on esitetty periaate yksinkertaistettuna.

Kolmannessa vaihtoehdossa merivoimien rannikkojoukkojen johtoportaan on nykyisenkaltainen rannikkoalue. Laivastojoukkojen johtoportaan on edelleen taisteluosasto. Supistin rannikkoalueiden lukumäärää edelleen, mutta rannikkoalueet säilyivät aluevastuullisina yhtyminä - kolmiportaisen aluevastuun malli. Jäljelle jäävien rannikkoalueiden lukumäärä perustui operaatiosuuntiin. Rannikkoalue on johtamisrakenteessa edelleen aluevastuussa olevan meripuolustusalueen johdossa. Ku-

Kuva 5. Vaihtoehdon 3 johtamisrakenne. Rannikkoaluetta johtaa komentaja esikunnan tukemana. Laivastojoukkojen johtamisrakenne säilyy vaihtoehdossa ennallaan.

Johtaminen – Tilanneystävyyteen perustuva operaation komentajan tai päätöksentekijän toimivalta ja ohjauksen käyttö joukkoihin ja resursseihin operaation toteuttamiseksi.

Toiminnan perustana on ylempään johtoportaan antama tehtävä.

Kuva 6. Johtamisen käsite johtamisen suorituskykyalueella. Johtamisen ymmärrettiin tutkimuksessa jakaantuvan kuuteen eri toimintoon kuvassa esitetyllä tavalla.

vassa viisi on esitetty periaate yksinkertaistettuna.

Kohti operatiivista konseptia

Arvioin muodostettuja johtamisraken-teen vaihtoehtoja haastatteleamalla rannikkojoukkojen tärkeissä johtotehtävissä toimivia henkilöitä. Haastateltavat olivat olleet jo aiemmin mukana asiantuntijakyselyssä, missä pohdittiin vaihtoehtoja laadittujen SWOT - analyysien paikkansapitävyyttä. Tavoittelin tätä kautta kokemusperäistä tulkintaa vaihtoehtojen toimivuudesta tai toimimattomuudesta. Olivathan haastateltavat toimineet lukuisissa harjoituksissa eri tehtävissä erilaisilla kokoonpanoilla, laivastojoukot mukaan lukien, tehtävä kirkkaana mielessä. Kuten aiemmin totesin, ei rannikkojoukkojen tehtävä muutu - ainakaan merkittävästi.

Johtamiseen liittyvien toimintojen avulla pyrin kysymystenasettelussa saamaan haastateltavat pohtimaan, onko vaihtoehtoissa päällekkäisyyksiä suunnittelussa, päätöksenteossa, toimeenpanossa, seurannassa ja arvioinnissa, organisoimisessa ja tilanneystävyyden muo-

dostamisessa. Asetin pääkysymykseksi: voidaanko vaihtoehtojen johtamisraken-teita muuttamalla edelleen tehostaa ja keskittää toimintoja komentajan johtaes-sa alaisiaan komentajia ja päälliköitä teh-tävän kuitenkin vaarantumatta.

Haastattelun perustana oli kuvas-

Aluevastuu on 2020-luvun merivoimissa kaksiportainen nykyisen kolmiportaisen sijaan.

sa viisi esitetyt johtamisen kuusi eri toimintoa. Avasin toimintojen merkitykset haastateltaville tarkemmin ennen varsinaista haastattelua.

Haastatteluiden perusteella oli selvää, että aluevastuu on säilytettävä rannikkojoukkojen yhtymän tasalla. Aluevastuun muodostuminen ei kuitenkaan ole enää niin sidonnainen normaaliolojen rakenteeseen kuin tällä hetkellä. Tämä aiheuttaa vaatimuksia normaaliolojen johtamisraken-teen muodostamiseen merivoimissa. Tavoitteenahan pitää vatedeskin

olla, että normaaliolojen johtamisraken-teen muodostuu poikkeusolojen tarpeista.

Tilanneystävyyden muodostamisen kehityksessä oli eriäviä mielipiteitä. Mielipiteet poikkesivat erityisesti henkilöstön käytön ja johtosuhteiden osalta. Kenen johdossa alueellista tilannekuvaa muodostavat henkilöt kannattaa säilyttää tulevaisuuden rakenteissa? Nämä ihmisethän luovat perustan alueellisen yhtymän suorituskyvyn käytölle myös tulevaisuudessa aluevastuun periaatteen mukaisesti.

Suunnittelun, päätöksenteon ja toimeenpanon näkökulmista haastateltavat olivat yhtä mieltä toimintojen keskittämisestä ja päällekkäisyyksien poistamisesta. Operatiivisen tasan toimija (MERIVE) vastaa jatkossa yhä yksiselitteisemmin operatiivisesta suunnittelusta vastaten kysymyksiin kuka, mitä, milloin, missä ja miksi. Taktisen tasan toimijat - yhtymät - vastaavat toimeenpanon suunnittelusta, eli miten suorituskykyä kulloinkin käytetään (vertaa operatiivinen tehtävä vastaan taktinen tehtävä ja niihin rinnastettavat toimijat). Sama pätee myös päätöksentekoon. Yhtymän komentajan ei ole tarkoituksenmukaistakaan tehdä operatiivisen tasan päätöksiä, joiden vaikutukset operaatiossa ulottuvat viikkojen tai kuukausien päähän päätöksestä.

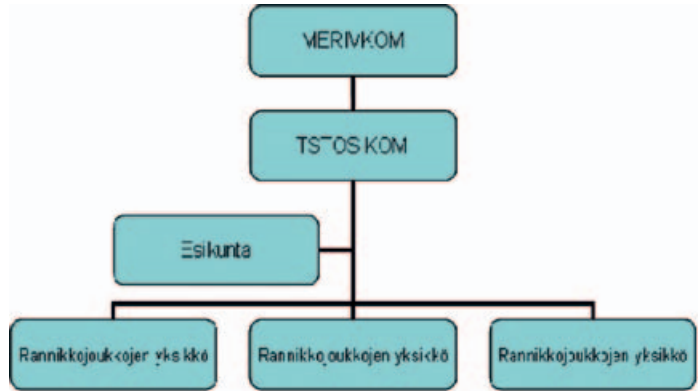
Syvällä rintaäänellä

Merivoimien poikkeusolojen rannikkojoukkoja johdetaan 2020-luvulla aluevas- tuussa olevasta taisteluosastosta. Taisteluosaston johtamisrakenne on yhdistelmä laatimistani ensimmäisestä ja kolmannesta vaihtoehtosta. Taisteluosasto- jen aluevastuut ja organisaatio muodostuvat yhtymän tehtävän näkökulmasta. Taisteluosasto toteuttaa käskettyä tehtävää merivoimien komentajan johdossa.

Merivoimien komentajan johdos-
sa on 2020-luvulla poikkeusoloissa ran-
nikkojoukkojen taisteluosastoja, laivas-
toijoukkojen taisteluosastoja, reservi se-
kä laitoksia. Johtamista tukee esikunta.
Johtamisrakenne merivoimien komen-
tajan johtosuhteista esitetään kuvassa
kuusi yksinkertaistettuna.

Konseptin mukaisessa johtamis-
rakenteessa aluevastuu on 2020-luvun
merivoimissa kaksiportainen nykyi-
sen kolmiportaisen sijaan: merivoimien
vastuualue ja rannikkojoukkojen taiste-
luosastojen vastuualueet. Laivastojouk-
kojen taisteluosastot toimivat käsketyllä
toiminta-alueella nykyisen toimintape-
riaatteen mukaisesti.

Aihealuetta tutkittaessa uudel-
leen tutkimuksessa käytetyllä tutki-
musmenetelmällä, mutta vaihtamalla
asiantuntijakyselyyn ja haastatteluun
osallistuneita henkilöitä, saattaisivat

Kuva 7. Teoria 2020-luvun johtamisrakenteesta. Rannikkojoukkoja johtaa taisteluosaston komentaja esikunnan tukemana.

johtopäätökset olla erilaisia. Peruste-
luna tälle ovat henkilökohtaiset näke-
mykset. Toisena merkittävänä perus-
teena erilaisten tutkimustulosten saa-
vuttamiselle on tutkijan ymmärryksen
lisääntyminen tutkimuksen edetessä ja
tutkijan oma esiyymmärrys tutkittavas-

ta aiheesta. Tällä on osana tutkimuk-
sessa käytettyä menetelmää merkitystä.
Entäs, jos vaihdetaan vielä menetelmää
ja asiantuntijoita ja käytetään ainoas-
taan menetelmäasiantuntijaa? ■

Lennokkialiupseerina merivoimissa

Lennokkialiupseerina Merivoimien Materiaalilaitoksella työskentelevä Mikko Sammal (27) halusi jäädä puolustusvoimiin töihin jo varusmiespalveluksen jälkeen. Hänen elämäntilanteensa ei kuitenkaan tuolloin sallinut sitä. Muutaman vuoden metallitöitä tehtyään puolustusvoimat rupesi kiinnostamaan uudelleen.

Syksyllä 2008 Sammal näki ilmoituksen avoimesta lennokkialiupseerin virasta. – Tehtävä kuulosti niin eksoottiselta, että päätin hakea sitä välittömästi.

Sammal ei tiennyt lennokkialiupseerin työstä mitään etukäteen. Vakaa ja varma työ valtion palveluksessa sekä sotilasyhteisön tarjoamat monipuoliset tehtävät kuitenkin houkuttivat miestä.

– Arvelin, että pääsisin käsittelemään lentäviä laitteita, mutta juuri muuta en osannut edes arvella. Olin varusmiehenä ollessani kerran aikaisemmin nähnyt maalilennokin lentämässä. Siinä oli kosketuspintani lennokkeihin tai muihin kauko-ohjattaviin laitteisiin.

Lennokkialiupseerin tehtävän hakukriteereitä olivat muun muassa soveltuvuus pitkäjänteiseen ja huolelliseen työhön, hyvä fyysinen kunto, kyky työskennellä ryhmässä ja halu itsensä omakohtaiseen kehittämiseen. Soveltuvuutta tehtävään testattiin muun muassa lennokkisimulaattorilla.

– Nykyinen esimieheni ylipursimies Tero Kramsu antoi minulle läppärin eteen ja lähettimen käteen. Hän näytti mitä tapahtuu mistäkin vivusta ja sanoi, että laita lennokki ilmaan ja koeta pitää se siellä. Siinä minä sitten lentelin simulaattorilla muutamalla erilaisella koneella, ja

muistaakseni ilman havereita selvittiin.

Sammal osoittautui luonnonlahjakkuudeksi, ja tuleva esimies halusi vielä kesken simulaattorilennon varmistaa, ettei mies todellakaan ollut aikaisemmin lennättänyt mitään. Hyvin onnistunut haastattelu ja simulaattoritesti avasivat Sammalelle väylän Puolustusvoimien palvelukseen. Hän aloitti työt lennokkialiupseerina vuoden 2009 alussa.

Työ vie myös ulkomaille

Puolustusvoimat käyttää lennokkeja maalitoimintaan ja tiedustelutehtäviin. Tiedustelulennokki lähettää reaaliaikaista

lämpö- tai päiväkameran kuvaa. Maalilennokeilla kuvataan vihollisen rynnäkölentotoimintaa ja erityyppisiä maalitilanteita merivoimien aluksia kohtaan. Lennokkien koko ja nopeus on suhteutettu vastaamaan mahdollisimman pitkälle oikeaa lentokonetta. Maalilennokkeja voidaan käyttää voimassa olevan ampumiohjelmiston mukaisesti ammuntojen maalina, erilaisten maalitilanteiden kuvaamiseen sekä koulu- ja harjoituslentoihin.

Lennokkialiupseeri toimii maalilennokkiryhmän jäsenenä. Merivoimien Materiaalilaitoksen Merivoimien Keskusvaraston maalilennokkiryhmän

ASTA RIUSKANEN

Maalilennokkeja käytetään myös ammuntojen maalina.

Sammal kertoo työnsä olevan pääasiassa käsityötä. Lennätyksen lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa lennokkien huolto ja kunnossapito.

tehtävänä on tuottaa merivoimille sen ammunnoissa tarvitsemat maalilennokkipalvelut. Ryhmään kuuluu kaksi lennokkialiupeeria, jotka hoitavat päätoimenaan kaiken merivoimien aluksilla ja maastoharjoituksissa tapahtuvan lennätystoiminnan. Lennokkitoimintaa toteutetaan myös ulkomailla suuntautuvilla koulutuspurjehduksilla.

Sammal pitää työtänsä hyvin monipuolisena. Varsinainen lennätys on vain pieni osa työtä.

– Työni on pääasiassa käsityötä. Lennätyksen lisäksi tehtäviini kuuluu lennokkien huolto ja kunnossapito aina moottorien täydellisestä remontista runkojen ja siipien lasikuitutöihin. Näiden lisäksi teemme uusien lennokkien vastaanottotarkastuksia ja tuotekehitystä.

Sammalen työpiste on Pansiossa. Hän on erittäin tyytyväinen lennokitöiminnälle varattuihin työtiloihin.

– Meillä on loistavat tilat. Olemme keskusvaraston tiloissa jossa käytös-

sämme on hyvät huoltopukit rungoille ja suuri arsenaali työkaluja suurista vannehoista ja pylväsporakoneista pieniin kellosepän ruuvareihin.

Jatkuvaa koulutusta

Lennokkialiupeerit koulutetaan tehtävänsä työn ohella. Sammalen esimies laati uudelle miehelle nousujohtaisen koulutus suunnitelman ja sitä on toteutettu alkumetreiltä lähtien.

– Alussa ajoin simulaattoria pari

Simulaattoriharjoittelu on osa säännöllistä koulutusta lennökkialiupeereilla.

viikkoa ja sen jälkeen lähdimme lennökkikentälle harjoittelemaan varsinaista lennätystä siviilimallisilla trainer-lennokeilla. Pikkuhiljaa siirryin meidän varsinaisen työkalumme lennättämiin kenttään ja merellä.

– Koulutus jatkuu edelleen. Jokainen suoritettu keikka merellä on koulutusta. Lennätän myös simulaattoria sekä

työssä että kotona. Pidän kaikista lennätuksista kirjaa, jotta pysymme ajan tasalla siitä, paljonko olen lennättänyt.

Työpisteellä tapahtuvan koulutuksen lisäksi Sammal on ehtinyt jo virkaurakurssillekin.

– Olen suorittanut SAMOJ 1 -puolustushaarajakson. Toimialajakson suorittaminen on vielä hiukan auki. Suun-

nitelmissani olisi mennä SAMOJ 2 puolustushaarajaksole vuonna 2013. Veenkuljettajankirjan ajamisestakin on ollut puhetta.

Tällä hetkellä noin 15 aliupeeria työskentelee tiedustelu- tai maailennokkien kanssa useissa eri joukko-osastoissa. Myös varusmiespalvelus on mahdollista suorittaa lennökkien parissa.

Eläkevirassa?

Sammal on siinä määrin tyytyväinen nykyiseen tehtäväänsä, että voi nähdä itsensä jäämässä eläkkeelle siitä joskus vuosikymmenten päästä.

– Tarkoitukseni on jatkaa nykyisessä tehtävässä niin kauan kuin mahdollista. Jos jossain vaiheessa esiintyy pakottava tarve siirtyä muihin tehtäviin, niin katsellaan sitten mahdollisuuksia. Olen suunnitellut hakeutuvani jossakin välissä myös kansainvälisiin tehtäviin. Toistaiseksi toiveena on eläköityminen lennökkialiupeerin virasta.

Hyvä fyysinen kunto on välttämätöntä myös lennökkialiupeerin työssä. Sammal ylläpitää kuntoaan eri lajien avulla. Hän harrastaa rullaluistelua ja liikkuu paljon myös koiriensä kanssa.

– Laivoilla työskennellessä hyvän fyysisen kunnan merkitys korostuu. Hyvällä säällä pärjää vähän huonompikuntoinenkin, mutta kovalla kelillä portaiden ravaaminen edestakaisin kantamusten kanssa tai lennättäminen keinuvalalla alustalla vaatii kuntoa. ■

Ei enää koskaan yksin suurvaltaa vastaan

Suomen NATO-jäsenyys

Kirjoittaja (kom evp) on palvellut muun muassa sotilasasiamiehenä Baltian maissa ja natolaisen Baltic Defence Collegien laitoksenjohtajana. Hän on asunut natomaassa vuosia.

Lähdimme talvisotaan vuoden 1939 lopussa huonosti valmistautuneena. Valtiojohto uskoi ja toivoi viimeiseen saakka ennen neuvostojoukkojen hyökkäystä, ettei vaaraa ole. Osalle sotilaistamme oli antaa vain miehistövyö ja kokardi, aina ei edes asetta. Taisteluvälineitä oli muutamaksi viikoksi.

8 0 000 lasta lähetettiin Ruotsiin ja muualle, jotta kansan siemen säilyisi. Rintamalla taisteltiin viimeiseen mieheen, ja kolme kuukautta sodan alusta voimamme olivat lopussa. Apua, jolla olisi ollut operatiivista merkitystä, ei tullut.

Meidät pelasti kylmä talvi, oma puolustuskyky, vihollisen taitamattomuus sekä se, että Neuvostoliitto tarvitsi joukkonsa muualle. Maaliskuussa meillä ei ollut enää mitään, millä vaikuttaa kohtaloomme. Sotatoimet päättyivät 13.3.1940 Moskovan rauhaan.

Talvisodan opetus oli: ei enää koskaan yksin suurvaltaa vastaan.

Suomen turvallisuus

Turvallisuuspoliittisen liturgiamme ydin on muotoiltu seuraavasti:

- Suomen turvallisuuspolitiikan perustana on uskottava puolustuskyky
- Suomi tukee Euroopan unionin vahvistamista turvallisuusyhteisönä ja globaalina toimijana EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) ja yleisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) avulla
- Naton jäsenyyden hakeminen on mahdollista.

Sodista on kulunut yli puoli vuosisataa, jonka aikana Suomen turvallisuuspolitiikkaa ovat johtaneet vasemistopuolueiden ideologisesti vankkumattomat kasvot. Jatkossa tarkastelen, miten sotiemme oppi on jäänyt turvallisuuspoliittisen johtomme päähän.

Uskottava puolustuskyky

Puolustuskykymme uskottavuus kumpuaa sotiemme perinnöstä, kun säilytimme itsenäisytemme sodassa suurvaltaa vastaan. Tuolloin Stalin oli ennen talvisotaa tapattanut valtaosan joukko-osastojen komentajistaan. Uudet komentajat noudattivat tiukasti ohjesääntöjä eikä individualismiin uskaltanut. Taktiikka oli kaavamaisista, ja sitä vastaan opittiin nopeasti toimimaan.

Apuun tulivat lisäksi kovat pakkaset, joihin Neuvostoliitto ei ollut varustautunut. Suomen talonpoikaisarmeijan sijaan oli hangessa kotonaan. Suojeluskunta oli kouluttanut oikeita asioita. Yksi suomalainen vastasi kymmentä ryssää. Tankki saatiin pysähtymään koivuhalolla telaketjuissa, jos muuta ei ollut. Pärjäsimme ylivoimaista vihollista vastaan 100 päivää.

Nykyinen armeijamme on hyvin koulutettu, ja maanpuolustustahtomme on tutkimusten mukaan lujaa luokkaa.

Puolustusvoimilla on koulutus-

käytössä laadukasta kalustoa. Kaikille sodan ajan joukoille sitä ei riittä, ja suuri osa niistä onkin enemmän paperitiekereitä kuin suurvallan yhtymiä vastaan taistelemaan kykeneviä hyvin varustettuja joukkoja.

Puolustuskykymme uskottavuuden arvioimiseksi sitä tulee verrata vastustajan kykyyn. Tämän päivän taistelulentäällä sotatekniikalla on suurempi merkitys kuin viime sotien aikana. Puolustusvoimamme on varustettu Venäjän armeijaan verrattuna seuraavan taulukon mukaisesti. Koska taulukon sisältö on tarkoitushakuinen, siinä on esitetty vain pelkistys osapuolten kalustosta. Koko todellisuus on Suomen kannalta vielä paljon murheellisempi.

Taulukosta teen johtopäätöksen, että meillä on vastassa suurvallan sotakoneisto, jolla on ylivoimainen kalusto- ja miehistömäärä. Osa kalustosta on vanhentunut tai huonossa kunnossa, ja se korvataan tällä vuosikymmenellä tuliterällä materiaalilla. Venäjän maa-, meri- ja ilmavoimien sekä muun kaluston on tuottanut pääasiassa kotimainen sotateollisuus, jossa työskentelee 1,5 miljoonaa henkilöä. Huipputekniikkaa on ostettu paitsi kotimaasta, myöskin etupäässä Saksasta ja Ranskasta sekä Italiasta.

Kalustomääristä sekä sotateollis-

suuden henkilöstömäärästä ja puolustuspäämäärärahoista on pääteltävissä, että sotilaskaluston tuotantomääriä voidaan lisätä tarpeen mukaan paljonkin. Kalustomäärissä häviämme Venäjälle 20-0.

Kaikki tuo vastustajan rauta ei kuitenkaan mahdu kerralla itärajan korpiin eikä taivaallekaan. Operatiivisesti ajatellen pidän Maavoimiemme torjuntakykyä hyvänä. Korpitaisteluissa pärjäämme jonkin aikaa, maahanlaskuja kykenemme rajoittamaan, vastahyökkäyksiinkin pystymme ja maihinnousun torjuntaankin vielä jonkin aikaa.

Maataistelut vastustajan parhaimmin koulutettuja kärkijoukkoja vastaan ovat kuluttavia ja tappioluvut ovat suuria molemmin puolin. Venäläiseen mentaliteettiin sankarivainajat sopivat hyvin, reservissä miehiä riittää. Kotirintaman tuki vain kasvaa. Suomessa asia voi olla toisin. Toivottavasti ei tule uskon puute kansan havaitessa, ettei puolustuskykymme olekaan sitä mitä uskoteltiin.

Ilmavoimiemme suorituskyky perustuu huipputekniikan riittävyteen ja toimivuuteen. Meillä on konekalustoa vähän ja niihin aseistusta vielä vähemmän. Meillä ei ole maataisteluja tukemaan kykeneviä ilmavoimia. Koneiden ja ohjusten ehtyessä ilmatilamme on vas-

tustajan käytössä joukkojemme ja siviiliohteiden moukarointiin.

Merivoimilla on torjuntakykyä. Pääkaupunkia ja maan hallitusta sekä eduskuntaa rannikolla pystymme puolustamaan, ja muualle tehdyllä maihinnousulla Suomea ei valloiteta. Korkeintaan menetämme esimerkiksi Hangon, Porkkalan tai osan Ahvenanmaata kokonaan tai epämääräiseksi ajaksi.

Naton ovea pitää auki isäntä, ei ovella kolkuttava kuokkavieras.

Johtopäätöksenä todetaan, että meillä on puolustuskykyä lyhytaikaiseen sotaan. Niin tarvitseekin vain sopia pääuuhkakuvamme mukaisen strategisen iskun suorittajan kanssa, että se vetää joukkonsa Suomen maaperältä heti iskun päätyttyä.

Sodankäyntikyky

Sotaa suurvaltaa vastaan ei ratkaise puolustuskyky, vaan sodankäyntikyky. Meidän tulee pystyä puolustautumaan pitkään, ja turvallisuuspolitiikkamme ansiosta yksin suurvaltaa vastaan. Tarvit-

semme ruokaa ja vaatteita kansalle ja sotilaille, meidän täytyy saada sotatarvikkeita ja polttoaineita sekä energiaa ja raaka-aineita teollisuudelle. Näiden kuljettamiseksi me tarvitsemme kauppalaivaston ja vahvat merivoimat, jotka kykenevät turvaamaan merikuljetukset manner-Euroopasta satamiimme.

Mitä nopeammin meriyhteytemme sulkeutuvat, sitä nopeammin sodankäyntikykyämme alkaa hiipua ja häviämme sodan. Kauppalaivastomme on liputettu ulos eivätkä Merivoimamme riitä pitämään Itämerta auki sodankäyntikykyämme turvaamiseksi. Me emme pysty suojaamaan välttämättömän materiaalin merikuljetuksia kuin rajallisen ajan.

Suomalaisia on 5 miljoonaa, venäläisiä 140. Vaikka taistelulentällä ei matematiikka lue, niin oletetaan, että yksi suomalainen vastaa kymmentä venäläistaistelijaa. Vastustajan ylivoima on niin suuri, että mitä me teemme niille 20 seuraavalle päälle tulevalle?

Venäjän ylivoimaa vastaan Suomen sodankäyntikyky loppuu kesken. Ensimmäisinä meiltä loppuvat loppuvat ilmeisesti ilmavoimien torjuntaohjukset ja meritorjuntaohjukset. Tämän jälkeen merikuljetukset eivät enää pääse perille, ja Venäjän ilmavoimilla on toimintavaus puolustusvoimiemme joukkojen ja

Kalusto	Venäjä	Suomi	Huom
Asevoimien vahvuus	Yli 6 000 000	350 000	
PSV- ja MTJV yhtymiä	200	12	
Panssarit	20 000	1138+212	
Tykistöaseet	26 000*	961	*Näistä 6000 telatykkiä ja 4000 raketinheitintä, Suomessa vastaavia noin 100
Taistelualukset	Yli 50*	15**	** Lisäksi 4 MTOPTRIA *Itämeren laivastolla lisäksi 112 taistelukonetta
Taistelukoneet	1700	60*	*Lisäksi 50 harjoitushävittäjää
Helikopterit	1200	*30	* Ei yhtään taisteluhelikopteria
Kuljetuskoneet	300	2	
Määrärahat vuonna 2011	100*	2,8	Miljardia euroa *korjattu ostovoimakertoimella

siviilikohteiden tuhoamisessa. Venäjän ylivoima alkaa jyllätä.

Meri- ja ilmavoimien toimintakyvyn kannalta keskeinen materiaali on ostettu lännestä ja Nato-maista. Sotilaallisissa kriisissä tarvitsemme samaa materiaalia paljon lisää. Ilman Nato-jäsenyyttä sitä ei kenties edes myydä, ainakaan rauhan ajan hintaan. Ja ilman Naton tukea me emme saa kuljetuksia Euroopasta Suomeen perille, vaan ne uppoavat Itämeren aaltoihin.

Sodankäyntikykyemme hiippuu raskaisiin tappioihin rintamalla ja selustassa, täydennysten puutteeseen ja varmuusvarastojen rajallisuuteen. Tuskin kestämmme sataa päivää, kuten talvisodassa. Meillä on vastassa omiimme verrattuna ehtymättömät sotilasresurssit ja koulutetut joukot. Mitä kauemmin kestämmme, sitä murheellisemmat ovat molemmin puolin kaatuneiden ja haavoittuneiden sekä suomalaisten siviiliuhrien tilastot.

Suomen meriyhteyksien katkaiseminen oli Neuvostoliiton operaatioajatus viime sodissa. Neuvostoliitto arvioi oikein, että Suomi ei kykene silloin jatkamaan sotaa. Tuskin tätä on idässä unohdettu, kun Itämeren laivastoakin on alettu vahvistaa kovasti.

Suomen sodankäyntikyky ei ole uskottava. Yksin emme pärjää sodassa suurvaltaa vastaan. Turvallisuuspolitiikkamme johtaa kansalliseen katastrofiin.

Euroopan Unioni turvallisuuden tuottajana

Euroopan Unioni perustettiin vuonna 1993. Suomi on panostanut unionin vahvistamiseen turvallisuusyhteisönä ja globaalina toimijana EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) ja yleisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan avulla.

EU avasi sisärajat ja mahdollisuus-

den muiden muassa ihmisten ja pääoman vapaalle liikkumiselle. Väestöpohjan erilaistumisen seurauksena on syntynyt massiivinen integraatio-ongelma, joka on ilmennyt mellakointina useissa Unionin jäsenmaissa, ja kehitys jatkuu. Meilläkin maahanmuutto on saanut negatiivisia vivahteita. Sosiaaliturvan hyväksikäyttö on lisääntynyt, eikä se herätä luot-

Toivottavasti ei tule uskon puute kansan havaitessa, ettei puolustuskykyemme olekaan sitä mitä uskoteltiin.

tamusta kauppakeskuksissamme päivällä vetelehtivien maahanmuuttajien työhalukkuutta kohtaan. Vaikka tämä EU:n mittakaavassa onkin marginaalista, sitä ei voi enää olla huomaamatta.

Terrorismi on ongelma. Unionin avoimet sisärajat lisäävät terrori-isku- jen uhkaa kaikissa jäsenmaissa.

Sotilaallisten kriisien hallinnassa EU:lla ei ole toimintakykyä eikä painoarvoa. Tämän on osoittanut viimeksi Venäjän hyökkäys Georgiaan. Venäjä ei ole edelleenkään korvaansa lotkauttanut EU:n vaatimuksille vetää joukot Georgiasta. Ja EU ei ole edes yrittänyt hyppiä tasajalkaa, koska se itsekin tietää olevansa painoarvoton turvallisuuspoliittiselta ulottuvuudeltaan ja pelkää arvovalta tappiota.

Talusliittona EU on heikko. Rahavirtojen kontrolloimattomuus on johtanut eräiden jäsenvaltioiden kulusjuhlien liialliseen tukemiseen, ja se on mahdollistanut valtioiden elämisen pitkän aikaa yli varojensa. Euro-alue on vaarassa ja koko Unionin tulevaisuus on

kyseenalainen.

EU:n hajoaminen on Venäjän intresseissä. Se pyrkii vahvaan Moskova-Berliini -akseliin, jolla on tulevaisuudessa määräysvalta Euroopassa. Venäjä ei kunnioita Euroopan Unionia sopimuskumppanina, vaan pyrkii kahdenväliisiin sopimuksiin jäsenmaiden kanssa.

Vahva Moskova-Berliini -akseli sopii myös historialliselle suurvallalle Saksalle. Viitteitä tästä ovat esimerkiksi Nord Stream ja se, että Saksa on ollut nyt talouskriisissä olevien EU-maiden kulusjuhlien suurimpia lainoittajia. Saatavien muuttuminen taloudelliseksi tappioksi on pientä, jos Saksa nousee jälleen läntisen Euroopan suurvallaksi. Saksan tiedetään myös vastustaneen Naton puolustus suunnitelmien laatimista Baltiassa. Toivottavasti Putin ja Merkel eivät ole palauttamassa Euroopan kahtiajakoa.

Suomen turvallisuuspolitiikka on epäonnistunut panostaessaan Euroopan Unionin turvallisuus ulottuvuuteen. Se ei ole kyennyt lisäämään turvallisuutta Euroopassa vaan tulos on päivästäinen. EU:lla ei ole turvallisuuspoliittista painoarvoa, sillä ei ole sotilaallisten kriisien hallintakykyä, taloudellisesti se on kriisissä ja jäsenmaiden sisäinen turvallisuus on Euroopan Unionin aikana huonontunut. Euroopan Unioni ei kykene takaamaan Suomen turvallisuutta kriisi aikana.

”Naton jäsenyyden hakeminen on mahdollista”

Natossa on tällä hetkellä 28 eurooppalaista ja pohjoisamerikkalaista jäsenmaata, ja se on laajentunut perustamisensa jälkeen useita kertoja. Viimeksi Nato laajentui keväällä 2009 Albanian ja Kroatian liittyessä liittokuntaan. Nato ei ole kertaakaan ottanut jäseneksi maata, joka on sotilaallisessa kriisissä

sä. Euroopan Unionin 27 jäsenmaasta 21 kuuluu myös Natoon.

Kiveen ei ole kirjoitettu, että Suomi otetaan Naton jäseneksi, vaikka olemme kuinka yhteensopivia teknisesti ja muuten. Naton jäseneksi pääsemisessä on kaksi oleellista edellytystä: hakijan naapurisuhteiden tulee olla kunnossa ja laajenemispäätös tulee olla yksimielinen.

Näihin kahteen asiaan kaatuukin sitten Suomen Nato-jäsenyyden saaminen. Suomea ei oteta Naton jäseneksi enää silloin, kun olemme kriisissä Venäjän kanssa. Naapurisuhteet eivät ole kunnossa. Ja ydin tässä on, että suhteiden kunnossa olon valttikortti on Venäjällä. Jos Putin ei enää ole meidän kaverimme, niin Suomea ei oteta Natoon. Olemme jälleen ajopuu ilman turvallisuuspoliittista vaihtoehtoa.

Kansa ei ole Nato-jäsenyyden puolta. Populististisen sisäpolitiikan ansiosta voidaan olettaa, että jäsenhakemus lähtee viimeisessä hädässä. Ja silloin on myöhäistä. Naapurisuhteiden tulee olla kunnossa.

Oletetaan, että Suomi on kriisissä Venäjän kanssa. Tällöin Suomen jäseneksi ottaminen tarkoittaisi kriisin laajenemista koskemaan myös Natoa. Baltian maat, naapurimme Natossa eivät takuulla halua sitä. Baltit tietävät, että Naton on operatiivisesti ajatellen vaikeampi puolustaa Baltiaa kuin Suomen itseään. Saksa on nousemassa Venäjän vahvaksi kumppaniksi Euroopassa. Mikäli Saksa vastustaa Suomen ottamista Naton jäseneksi, sitä ei tapahdu. Natosta ei löydy yksimielisyyttä jäsenhakemuksemme hyväksymiselle.

Tällaisessa tilanteessa Nato ei tarvitse Suomea muuhun kuin Venäjän joukkojen sitomiseen pois Euroopasta. Sen Suomi tekee ilman Naton jäsenyyttäkin. Mitä enemmän kuluu aikaa en-

nen kriisin laajenemista, sitä enemmän Natolla on aikaa järjestää puolustus esimerkiksi Baltiassa.

Natolla ei myöskään ole operatiivisia suunnitelmia eikä allokoituja joukkoja ja kalustoa Suomen puolustuksen vahventamiseksi. Keski-Euroopasta katsoen Suomi on saari, tänne pääsee vain laivalla, joten täällä pitäisi olla valmiiksi varastoituna Suomen puo-

***Mitä kauemmin
kestämme, sitä
murheellisemmat
ovat molemmien
puolin kaatuneiden
ja haavoittuneiden
sekä suomalaisten
siviiliuhrien tilastot.***

lustuksen vahventamiseen tarkoitettu materiaali. Suomen jäsenyyshakemuksen hyväksyminen kiristyneessä tilanteessa olisi Natolle strategisesti hyppy pimeään, ja siihen ei sotilasliitto ryhdy.

Mihin Suomi tarvitsee Natoa?

Rauhan aikana Suomi tarvitsee Naton jäsenyyttä vakaan turvallisuuspoliittisen tilanteen lujittamiseen Pohjolassa. On aika lopettaa arvuuttelu, hakeeko Suomi Naton jäsenyyttä vai ei. Kaupantekijäisinä saamme uskottavan sodankäytön, mikä nostaa kynnyksen hyökätä Suomeen oven yläkarmin tasalle.

Suomen puolustamista ajatellen täällä tulisi olla varastoituna strategisia sotatarvikkeita pitkäaikaisessa sodassa tarvittava määrä. Jos näin ei ole, meillä tulee olla mahdollisuus käyttää Itämeren merikuljetuksiin. Turvallisin reitti saattaa kulkea Itämeren maiden alueve-

sien kautta, joista osa kuuluu Natoon.

Me emme tarvitse ensi hätään lisää maavoimajoukkoja, maastokaan ei suosi massamaista mekanisoitujen joukkojen käyttöä. Ennen kaikkea me tarvitsemme varmuuden siitä, että tarpeen vaatiessa me saamme ilma- ja merivoimien tukea sekä että meille myydään aseita.

Suomenlahti on operatiivisesti hyvä raja. Se on suljettavissa merivoimiemme aseistuksella. Tämä voi olla myös sotilaallinen taakka. Venäjä tarvitsee Suomen etelärannikon voidakseen toimia Itämerellä ja pitääkseen yhteyden Kaliningradiin. Viime sodissa Suomenlahden sulku murrettiin valloittamalla maitse Viro. Enää se ei onnistu ilman sodanjulistusta lähes koko länsimaiselle maailmalle. Suomi lienee helpompi paljuttavaksi. Kehittyneen sotateknikan ansiosta enää vain ei riitä Suomenlahden suuret saaret, nyt tulee vaatia koko etelärannikko samaan operatiiviseen tulokseen pääsemiseksi.

Venäjän suhtautuminen Suomen Nato-jäsenyyteen

Venäjä on vastustanut Naton laajenemista, mutta se ei ole pystynyt estämään sitä. Perusteita ei ole ollut ja heikkouden vuodet pakottivat nielemään laajenemisen. On osoittautunut, että Naton laajeneminen Baltiaan on vakauttanut alueen turvallisuuspoliittista tilannetta.

Kriisitilanteessa Suomen jäsenhakemuksen hyväksyminen laajentaisi Naton pohjois-Suomessa Venäjän strategisen ydinasetukikohdan lähelle. Tätä Venäjä ei varmasti niele tilanteessa, jossa se ei ehdi rauhassa valmistautua vastatoimenpiteisiin. Venäjä huolehtii siitä, että Naton ovi menee nenämme edestä kiinni että kopsahtaa.

Suomen avoimen oven ulkopolitiikka on Venäjän tiedossa. On selvää, että Ve-

näjä on valmistautunut tilanteeseen, jossa Suomi hakee tilanteen kiristyttyä Naton jäsenyyttä. Suomen Nato-jäsenyyden esittämisiksi Venäjän ei tarvitse tehdä muuta, kuin kriisiyttää suhteet naapurinsa kanssa. Jälkiruokana voi vielä uhata Baltian maita Suomesta laajenevalla kriisillä.

Tämä tarkoittaa sitä, että kansainvälisen tilanteen kiristyttyä Suomen suhteet Venäjän kanssa ajautuvat kriisiin. Olemme jälleen ajopuita, eikä meillä ole itsellämme keinoja vaukauttaa tilannetta. Natoon meitä ei oteta ja Venäjän intresseissä on huonojen suhteiden ylläpitäminen. Aikamoisia turvallisuuspolitiikan neropatteja nuo Nato-jäsenyyden vastustajat.

Lopuksi

Turvallisuuspoliittinen johto on unohdannut isoisiemme verellä maksetun turvallisuuden peruskurssin: ei koskaan enää yksin suurvaltaa vastaan. Turvallisuuspolitiikkamme on johtanut siihen, että sotilaallisissa kriisissä olemme yksin suurvaltaa vastaan. Ja yksin me emme pärjää Venäjälle.

Suomen turvallisuus on perustettu kahdelle pilarille: olemme Putinin kavereita ja pidämme Naton ovea raollaan. Lisäksi luotetaan Euroopan Unioniin.

Kummatkin pilarit pysyvät pystyssä toiveajattelun varassa. Putinin kanssa ollaan kavereita vain niin kauan kuin Venäjän johto sitä haluaa, eikä Suomen kanssa kaveeraaminen kiristyneessä kansainvälisessä tilanteessa ole Venäjän etujen mukaista. Ja Naton ovea pitää auki isäntä, ei ovelta kolkuttava kuokkavieras. Euroopan Unioni taitaa kaatua

muutaman jäsenen kulutusjuhliin. Tämähän on ajopuolitiikkaa.

Voidaan myös tehdä johtopäätös, että Suomen natojäsenyttömyys aiheuttaa epävakautta pohjoisen Euroopan turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen. Ei voida tietää, missä tilanteessa jäsenhakemus lähtee ja miten siihen reagoivat Venäjä tai Naton jäsenmaat. Jäsenyyden hakeminen kiristyneessä tilanteessa kärjistää kan-

Kauppalavastomme on liputettu ulos eivätkä Merivoimamme riitä pitämään Itämerta auki sodankäyntikykyimme turvaamiseksi.

sainvälisiä suhteita todennäköisesti vielä lisää ja voi aiheuttaa kriisin laajenemisen. Epävakauden aiheuttaminen kansainvälisessä tilanteessa ei ole Suomen turvallisuuspolitiikan etujen mukaista.

Suomen on aika tarkastaa turvallisuuspolitiikkaansa. Sanomme selvästi, että emme hae Naton jäsenyyttä mis-

sään tilanteessa ja alamme panostaa sodankäyntikykyimme suurvaltaa vastaan. Vaihtohehtona on Naton jäsenyyden hakeeminen silloin, kun se vielä ei aiheuta alkavan kriisin syvenemistä ja laajenemista ja Nato ehtii valmistautua Suomen puolustuksen vahventamiseen. Samalla Venäjälle tulee jättää aikaa tarvittaviin toimiin Naton laajentuessa Suomeen.

EU on kaatumassa muutaman jäsenvaltion kulutusjuhliin. Se on osoittautunut turvallisuuspoliittiselta ulottuvuudeltaan ja turvallisuuden tuottajana heikoksi jo rauhan aikana. Tällainen yhteisö tuskin kykenee antamaan turvaa myöskään kriisiaikana, eihän sillä ole siihen välineitä eikä rahaakaan.

Euroopan Unionin heikennyttyä tilalle on nousemassa vahventuva Berliini-Moskova-akseli. Eurooppaan on muodostumassa vanha yhtiöjärjestys, jossa määräysvaltaa käyttävät Saksa ja Venäjä. 70 vuotta sitten johtokunnan keskeiset nimet olivat Hitler ja Stalin. Olisikohan Suomenkin syytä harkita hyvin vakavasti Euroopan Unionin sijaan Naton vahventamista vastapainoksi nousevalle Berliini-Moskova akselille? Ellei sitten paremmaksi vaihtoehdoksi nähdä mainittujen herrojen seuraajien turvautumista. ■

TUHOILAISTORJUNTA OY DESTRUKTOR ABw

Palvelua 24h/vrk
Puh. 02 486 0833, 0400 740 262

RAUMACATA

**Merihinauspalvelut ja
jäänmurto yhdeksän hinaajan
kalustolla Itämeren alueella.**

www.raumacata.fi
raumacata@raumacata.fi
Tel. (02) 822 7900
Fax. (02) 822 7944
Hollmingintie 4
26100 RAUMA

Sotilaspastori Janne Aalto toimittaa jumalanpalveluksen miinalaiva Pohjanmaan kannella.

Historiaa

Itsenäisen Suomen merivoimien koulutuspurjehdukset alkoivat 1930-luvulla, kun laivaston koululaiva Suomen Joutsen teki pitkiä, kuukausia kestäneitä valtameripurjehduksia. Jo tuolloin pappi ja lääkäri olivat aina mukana pitkillä purjehduksilla. Käytäntö jatkui koululai-

va Matti Kurjella ja miinalaiva Pohjanmaalla. Papin läsnäoloa on pidetty tärkeänä, mutta silti merivoimien kirkkolisesta työstä ei ollut tutkimuksia. Vuosikymmenten perinne eli voimakkaana vailla tarkempaa tukimustietoa asiasta.

Theologina kiinnostuin asiasta ja tein pro gradu –tutkielmani kirkollises-

Sotilas

– pappi sotilasyh

ta työstä koulutuspurjehduksella miinalaiva Pohjanmaalla vuonna 2010. Tutkimustehtävänä oli selvittää, miten koulutuspurjehdukselle osallistuneet olivat kokeneet taistelualuksella tehtävän kirkollisen työn.

Tutkimusjoukko

Kyseessä oli koko osallistujajoukolle (noin 130 henkilöä) kohdistettu kyselytutkimus. Vastaajat saivat täytettäväksi koulutuspurjehduksen viimeisellä purjehdusosuudella eli legillä yli 100 kysymystä ja väittämää sisältäneen kyselylomakkeen. Tutkimuksessa kysyttiin taustatietoja vastaajista (kuten ikä, koulutuspurjehdusten lukumäärä, oma uskonnollisuus, henkinen hyvinvointi purjehduksen aikana, sopeutuminen sotilasyhteisöön jne.), vastaajien mielipiteitä kirkkolisesta työstä (jumalanpalveluksista aluksella, papin oppitunneista ja luottamuksellisista keskusteluista) ja papin asemasta sotilasyhteisössä. Kyselyn palautusprosentti oli 85. Kyselyn painopiste oli vastaajien omilla kokemuksilla. Tutkimusaineisto analysoitiin tilastollisen tietojenkäsittelyn ohjelmistolla. Merivoimien kirkollisen työhön liittyvän tutkimuskirjallisuuden puutteen vuoksi tutkimusta varten tehtiin myös yli 10 tausta- ja tutkimushaastattelua.

Koulutuspurjehduksella oli mukana varusmiehiä, kadetteja ja palkattua henkilöstöä. Nämä kaikki ryhmät olivat myös mukana tutkimuksessa. Tämä nuorehko miesvaltainen joukko oli

Teologian maisteri

seurakunta merellä

teisön palveluksessa

kuin vastaavan ikäiset miehet Suomessa. Noin 80 prosenttia heistä kuului evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja 17 prosenttia ei kuulunut mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. Tämänikäiset miehet eivät ole uskonnollisesti järin aktiivista porukkaa, ei aluksella eikä siviilissä. Koulutuspurjehdus on siten erityisolosuhde myös kirkollisesti. Koulutuspurjehduksen aikana ei voi välttää näkemästä pappia ja jumalanpalvelukset olivat osa palvelusta kirkkoon kuuluville. Vastaajat eivät kritisoineet papin läsnäoloa aluksella, mutta palkatun henkilöstön osalta tuli kritiikkiä hartauksien palvelusvelvollisuutta kohtaan.

Kirkollinen työ aluksella

Puolustusvoimien kirkollinen työ on julistusta, opetusta ja sielunhoitoa eli luottamuksellisia keskusteluja. Suurin osa papin työstä koulutuspurjehduksella on juuri sielunhoitoa. Papin työ aluksella eroaa muista ammattiryhmistä, hänellä ei esimerkiksi ole vahtivuoroja tai alaisia. Tätä työn näkymättömyyttä voi olla vaikea ymmärtää, mutta yksi haastateltavista osasi sen kiteyttää: *”Hän onkin oikeassa paikassa silloin, vähän niinku tekemättä mitään, jolloin hän voi sitte ryhtyy keskustelemaan ihmisten kanssa, tai hän on niinku lähestyttävissä.”* Yksi haastatelluista papeista puhui *tehostetusta hengailusta*. Kirkollinen työ on pääosin läsnäoloa, vierellä kulkemista ja luottamuksellisia keskusteluja, jos tilanne niin vaatii. Vain harva vastaa-

Sotilashierarkia miinalaiva Pohjanmaalla

Aluksen päällikkö

Upseerit ja erikoisupseerit

Opisto- ja aliupseerit

Kadetit

Varusmiehet

Sotilaspappi kuuluu erikoisupseerina upseeristoon, mutta on ainut henkilö aluksella, joka voi luontevasti liikkua hierarkian tasolta toiselle.

ja (13 %) keskusteli luottamuksellisesti papin kanssa. Kuitenkin suurin osa (93 %) vastaajista oli sitä mieltä, että on hyvä asia, että kaikilla halukkailla on mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti papin kanssa, jos tarvetta siihen ilmenee. Suurin osa vastaajista piti koulutuspurjehdusta hyvänä kokemuksena ja henkinen hyvinvointi aluksella oli hyvä, mutta joukossa oli silti henkilöitä, joilla oli ongelmia omien voimavarojen kanssa. Tällä koulutuspurjehduksella pappi oli ollut se, joka auttoi jaksamaan purjehduksen loppuun.

Papin läsnäololla ja kirkollisella työllä on kaksi funktiota

Papin läsnäoloa taistelualuksella voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta. Yksilön kannalta kyse on positiivisen uskonnonvapauden ilmentymästä. Henkilöllä on oikeus harjoittaa uskontoaan myös poikkeusolosuhteissa. Yhteisön eli puolustusvoimien tai tässä tapauksessa aluksen kannalta papin antama tuki yksilölle on osa aluksen toimintakykyä. Jos jollakulla purjehdukselle osallistuvalla alkaa ”hajottaa” niin paljon, että vahingoittaa itseään tai muita, niin kyse ei ole enää vain yhtä yksilöä

koskevasta asiasta, vaan se vaikuttaa koko tiiviiseen yhteisöön. Yksi varusmiesvastaajista puki sen sanoiksi näin: *”Oli tärkeää, että pappi oli mukana, jotta tiesi avun ja luottamuksellisen keskustelutoverin olevan läsnä, vaikken onnekseni apua tarvinnutkaan.”*

Pappi sotilashierarkiassa

Sotilasorganisaatiossa, kuten taistelualuksella, on selkeä hierarkia. Kuitenkin juuri papin asema sotilashierarkiassa on sellainen, että hän on vapaa liikkumaan. Kaikki voivat puhua papille ja pappi voi puhua kaikille. Papeilla on vaitiolovelvollisuus ja pappi on kaikkien käytettävissä vakaumukseen katsomatta. Sotilaspapin, vankilapapin ja sairaalapapin tehtävissä ja asemassa on tiettyä samankaltaisuutta. Varusmiehen, vangin ja potilaan asemassa yhteisössä on yhtäläisyyksiä, vaikka armeijaan, vankilaan ja sairaalaan tullaankin eri syistä. Nämä kolme ovat laitoksia, eivät koteja. Yksilön elämää säädellään ja rajoitetaan eri tavoin: vaatetus, ateriaritmit, oman yksityisyyden vähyys, yhteydenpito omaisiin ja läheisiin voi olla rajoituttu ja oman vapaa-ajan vietto on vaikeaa. Laitoksissa papit toimivat rajapin-

Miinalaiva Pohjanmaa lähtee koulutuspurjehdukselle Suomenlinnasta.

nalla, he tuntevat laitoksen arjen ja elävät siinä. Papit ovat osa yhteisöä ja silti hiukan erillään siitä. Sotilasorganisaatiossa pappi liikkuu eri sotilasryhmien välillä, vankilassa pappia ei mielletä rankaisevaan organisaatioon kuuluvaksi ja sairaalassa papin keskusteluista ei jää merkintää potilastietoihin.

Papin persoona

Pappiin ja hänen toimintaansa liitty paljon odotuksia. Kirkollista työtä on vaikea erottaa papin persoonasta. Erityisesti haastattelussa tuli esille se, että vaikka papin läsnäoloa aluksella pidettiin tärkeänä, niin vielä tärkeämpää

oli se **millainen pappi** on. Useilla purjehduksilla olleilla sotilailta oli vankka mielipide siitä, millainen on hyvä pappi. Hyvä pappi on suvaitsevainen, löytää oman paikkansa sotilasyhteisössä ja huumorintajuinen. Myös papin meripalvelukokemusta arvostettiin, vaikka toisaalta 40 % vastaajista oli sitä mieltä, että myös siviilipappi voisi olla mukana koulutuspurjehduksella. Hyvä pappi ymmärtää sitä yhteisöä, jonka keskellä palvelee eli tässä tapauksessa merimieselämää. Kun pappi saavuttaa yhteisön luottamuksen, niin hänestä tulee ”meidän pappi”, jolle voi avautua, jos tilanne niin vaatii. Tällöin hän on tekemässä

sitä tärkeintä kirkollista työtä aluksella. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että papin läsnäolo ja kirkollinen työ koulutuspurjehduksella ei ole vain osa merivoimien perinnettä, vaan edelleen tärkeä osa sotilasyhteisöä ja aluksen toimintakykyä. ■

Ensimmäinen merivoimien kirkollista työtä tutkinut pro gradu –tutkielma on valmistunut Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Se on nimeltään ”Sotilasseurakunta merellä – koulutuspurjehdukselle osallistuneiden kokemukset kirkollisesta työstä miinalaiva Pohjanmaalla vuonna 2010.” Opinnäytetyö on luettavissa sähköisenä versiona Helsingin yliopiston E-thesis –palvelussa osoitteessa: <http://ethesis.helsinki.fi/>.

Suomen Joutsen sodassa

Laivastomme koululaiva sotatoimissa vuosina 1939-44

Visa Auvinen

Suomen Joutsenen valtameripurjehtijain perinneyhdistys ry, Turku 2011. 104 sivua, kovat kannet, runsas musta-valko-kuvitus

Suomen Joutsenen Valtameripurjehtijain perinneyhdistys (www.suomenjoutsenenperinneyhdistys.fi) on julkaissut nimikkolai-vastaan viidennen kirjan. Sen kuten ai-emmaikin kirjat on kirjoittanut yhdistyksen puheenjohtaja ye-komentaja Visa Auvinen.

Joutsenen historiasta talvi- ja jatkosodan ajalta ei ole tähän asti ollut koottua tietoa. Valtionarkiston siirrettyä viime vuosien aikana suurimman osan sotiemme aikojen sotapäiväkirjoista internetiin kaikkien halukkaiden vapaasti tarkasteltaviksi, myös Suomen Joutsenen toiminnasta on ollut entistä helpommin saatavissa sotien ajalta uutta julkaisematonta tietoa. Laivalla pidettiin sotapäiväkirjaa vain talvisodas-

sa ja vuonna 1941, mutta tietoa aluksen liikkeistä ja tapahtumista on löytynyt muiden yksiköiden sotapäiväkirjoista. Visa Auvinen on kunnioittavalla sitkeydellä ja merkittävien tuloksien hakeutumisen tiedonjyväsä ja koonnut niistä seikkaperäisen selvityksen yksiin kansiin.

Joutsen toimi sotiemme aikana laivastovoimiemme tukiasemana, huoltoasemana ja emälaivana. Se hinattiin sinne, missä laivasto liikkui. Se oli, kuten muutkin sota-aluksemme, vihollisen lukuisten ilmahyökkäysten kohteena ja torjui niitä omilla ilmatorjunta-aseillaan.

Koululaivaksi varustettu Suomen Joutsen soveltui varsin hyvin erilaisiin emälaivatehtäviin. Aluksella oli suurehkot säiliöt polttoaineiden ja veden varastointiin, korjaamoja, varastoja, maajoitustiloja ja 180 miehen elintarvikehuollon mahdollistamat keittiö- ja ruokailutilat kylmätiloineen. Lisäksi alus pystyi antamaan lämpöä kyljessä oleville aluksille.

Talvisodan aikana ja jatkosodan ensimmäisenä vuonna Joutsen oli liikuvan huoltoaseman runkona Saaristomerellä alueella. Ankkuripaikkoina olivat muun muassa Högsåra, Nauvo, Korppoon Galtby ja Ahvenanmaan alueen Flisö.

Vuonna 1942 alus oli varastolaivana Naantalissa. Seuraavana talvena ja keväänä se kunnostettiin moottoritor-

pedoveneiden emälaivaksi ja siirrettiin toukokuussa 1943 Helsinkiin Merisotakoulun saaren kupeeseen. Vielä samana syksynä se määrättiin sukellusveneen emälaivaksi ja vuoden 1944 syksyllä jälleen huoltamaan moottoritorpedoveneitä Ahvenanmaan pohjoisosassa.

Kirjassa kerrotaan monin kartoin, piirroksin, sotapäiväkirjoittein ja kuvin aluksen vaiheista. Myös huoltoasemaan kuuluneiden muiden alusten toiminta sekä huoltoasemaan ja emälaivaan tukeutuneet ja niiltä huoltoa saaneet alukset tuodaan esille. Nämä alukset ja tietoa niistä on koottu luetteloksi kirjan loppuun – luettelo sisältää lähes kaikki merivoimiemme sotiin osallistuneet alukset.

Suomen Joutsenta on kuvattu käsitteellä ”onnekas”. Aluksen selviytyminen vaikeistakin tilanteista sotiemme aikana vahingoittumattomana vahventaa näkemystä. Kirjoittaja esittää valtameripurjehtijoiden tunnetuksi tulleesta valkokylkisestä kaunottaresta laadittuja kuvauksia täydentävän toisenlaisen historian. Aurajoen rannassa nyt oleva museolaiva on kaunis katsella, mutta se on myös sotiemme veteraani, joka osaltaan täytti tehtävänsä sotaponnistuksissa kiitettävällä tavalla. Kirja on tervehtänyt lisä Suomen Joutsenen vaiheista kertovassa kirjasarjassa. Uutta kirjaa saa ostaa yhdistykseltä. ■

Jukka K. Pajala

Laivat mahonkia, miehet terästä!

Taisto-luokan moottoritorpedoveneet

Eero Auvinen, Olli-Pekka Haukiala, Mikko Meronen

Suomen Laivastomuseon julkaisuja 1, Forum Marinum. ISBN: 978-952-67466-1-6, Pehmeäkantinen, nidottu, 280 sivua

Merivoimilla, ja tässä tarkoitan sen laivasto-osiota, on ollut voimakas perinne pyrkiä, jos ei niin aktiivisesti hävittämään, niin ainakin välttämään ns. vanhan romun säilömistä nurkkiin. Vaikka ymmärrän kokonaisten laivojen museoimisen kalleuden, on helpomminkin säilytettävien esineiden tallennus ollut usein vain satunnaista, ja tavaroita löytyy, jos löytyy, milloin mistäkin. Alusmallejakin olen havainnut varusmiesten vapaa-ajan biljardi- yms. tiloista, eikä

niistä taida olla mitään kattavaa inventaaria. Isojen alusten osalta vieläkin kai velee miinalaiva Ruotsinsalmen kohtaalo. Joitain yrityksiä oli tuon historiallisen sotalaivan säilyttämiseksi. Sen sijaan rauhanajan ML Keihässalmi säilyi. Tosin sillä ei ole mainittavaa historiaa.

Tässä suhteessa merimuseo Forum Marinum Turussa on ollut keskeinen laivastohistoriamme ja erityisesti siihen liittyvän kaluston ja esineistön pelastaja. Ilman sitä, ja sen innostunutta henkilöstöä ja siviilimaailman puolelta olleita taloudellisia tukijoita, ei meillä olisi niitä aarteita, joita nyt voimme käydä ihailmassa. Tämä yhtään väheksymättä niitä tulusieluja, jotka saivat aikaan museoesineitriinit Merisotakoulun käytäville tai kiitettävän lukuisia kirjoittajia, jotka ovat uhrautuvasti antaneet panoksensa kirjoituksissaan ja julkaisuissaan. Myöskään miinamuseota unohtamatta. Mutta tässä kuitenkin Forum Marinum ja Turku ovat omaa luokkaansa. On luojan lycky, ettei Helsinkiin jäänyt mitään merimuseota.

Viimeisin Turun ja Forum Mari-

numin kulttuuriteko on ollut Taisto 3:n ja Nuoli 8:n entisöinti ja saaminen katon alle Aurajoen rannalle. Näistä Tais-ton entisöinti on ollut suuri ja vaativa projekti, jota on ollut ilo seurata vuosien mittaan. Projektihan vielä jatkuu, koska kaikkia Pansiossa veneestä varastettuja ”muisto”esineitä ei vielä kukaan ole löydetty tai voitu korvata.

Uuden upean julkaisusarjan syntyminen

Forum Marinum -säätiö on julkaisut uuden venekatoksen valmistumisen myötä kirjan Taisto-luokan moottoritorpedoveneistä. Venekatoksen on sijoitettu vuonna 1943 Turun Veneveistämöllä valmistunut moottoritorpedovene Taisto 3 (Tyrsky) sekä Nuoli 8.

Taisto 3 siirrettiin Forum Marinumin alueelle vuonna 2004. Venettä kunnostettiin Forum Marinumin, Merivoimien ja Sotamuseon yhteishankkeena vuosina 2004-2008. Kunnostushankkeen yhtenä osana oli aluksen ja vene-luokan historian kokoaminen. Ajatus kehittyi nopeasti kirjaprojektiksi. Päätettiin, että kirja on Suomen Laivastomuseon julkaisusarjan ensimmäinen teos.

Kirja käsittelee Taisto-luokan moottoritorpedoveneiden historiaa niiden suunnittelun taustoista aina Forum Marinumiin museoidun Taisto 3:n kunnostukseen. Kirjassa kerrotaan Taisto-luokan veneiden rakenteesta ja asejärjestelmistä, samoin kuin veneluokan tekni-kestä kehityksestä aina sotien jälkeiseen

KUVA: THOMAS WILMAN

Moottoritorpedovene Taisto 3 eli Tyrsky on nähtävänä kunnostettuna Forum Marinumin venekatoksessa.

aikaan asti. Laajimmin käsitellään niiden sota-ajan toimintaa vuosina 1943-1944. Veneet hyökkäsivät Neuvostoliiton Itämeren laivaston saattueiden kimppuun itäisellä Suomenlahdella ja olivat mukana torjuntataisteluissa Viipurinlahdella.

Olli-Pekka Haukiala, joka on tutkinut suomalaisten moottoritorpedoveneiden hankintoja ja veneiden tekniikkaa useiden vuosien ajan, on kirjoittanut kirjan ensimmäisen luvun. Luku käsittelee Taisto-luokan veneiden synthyistoriaa, veneiden rakentamista sekä veneiden tekniikkaa. Taisto-luokan moottoritorpedoveneet rakennettiin Turun Veneveistämöllä vuosina 1941-1943. Veneet suunnitteli Jarl Lindblom, suunnittelun perustuen vahvasti Italia-laiseen kehitystyöhön. Suunnittelun lähtökohdanta oli Suomen laivastolle Italias-ta tilattu Hurja-luokka

Eero Auvinen ja Mikko Meronen ovat kirjoittaneet veneiden toiminnasta sota-aikana. Kaikki kirjoittajat ovat osallistuneet veneiden sodanjälkeisten vaiheiden selvittämiseen. Mikko Meronen on myös vastannut koko kirjan toimittamisesta.

Taisto-luokan veneet kuuluivat Moottoritorpedoveneosaston 1. Moottoritorpedovenelaivueeseen. Laivueen tukikohta oli kesällä 1943 Uuraassa Viipurin alueella. Veneet tekivät öisiä hyökkäyksiä Neuvostoliiton Itämeren laivaston Lavansaareen ja Seiskariin kulkevia huoltosaattueita vastaan.

Kesällä 1944 veneet olivat mukana

KUVA: SÖIHISTORISKA INSTITUTET VID ÅBO AKADEMI

Tuima (Taisto 4) Uuraan edustalla kesällä 1943. Veneen tunnus oli 114. Lähies koko miehistö on kannella.

ankarissa torjuntataisteluissa Viipurinlahdella. Taisto 1 menetettiin ilmahyökkäyksessä Koiviston edustalla.

Taisto-luokan veneet muutettiin rauhansopimuksen vaatimusten mukaisesti moottoritykkiveneiksi ja torpedoaseistus poistettiin. Vaikka Suomella ei periaatteessa saanut olla moottoritorpedoveneitä, torpedoaselaji jatkoi toimintaansa. Veneiden nopea aseistaminen torpedoilla oli mahdollista, ja tietävästi tätä myös salaa kokeiltiin. Kirjassa on myös esitelty veneiden vaiheet siviiliomistuksessa sekä Taisto 3:n kunnostushanke.

Orvo Peuranheimon, Jouko Pirhosen ja Kullervon Killisen kirjaa ”Laivat puuta, miehet rautaa” vuodelta 1956 on pidetty aiheen klassikkona. Luin sen itse jo alle viisitoistavuotiaana koulupoikana, sittemmin muutaman kerran uudestaan. Nyt julkaistua Taisto-luokasta kertovaa kirjaa voi kutsua jo tutkimukseksi tästä ehkä parhaimmasta moottoritorpedoveneluokastamme. Se on varsin perus-

teellinen, erinomaisesti kuvitettu sekä va-lokuvin että kaaviopiiirroksin ja kaikkea muuta kuin kuiva. Sen ottaa yhä uudelleen eteensä ja saa uutta sulateltavaa. Kirja kuuluu ehdottomasti jokaisen moottoritorpedo/tykkivenemiehen hyllyyn ja jokaisen hankittavaksi, jos on vähääkään kiinnostunut laivastomme erään tuloksellisimman aselajin historiasta. Tuloksellisuudesta hyvin kertoo se, että meiltä aselaji Pariisin rauhansopimuksessa kiellettiin, samoin kuin sukellusveneet.

Vuoden paras jouluhankinta

Kirjan hinta on 35 euroa ja sitä saa museon myymälästä tai postitse tilaamalla Trafiikki-museoiden nettikaupasta. Laivaston miehelle vuoden paras joululahja. Esimerkiksi itse ostettuna. Ei tule lahjoissa pettymyksiä. Ja auttaa ansaitusti tulevien julkaisujen syntymistä! Ja ehkä kovien kansien saamista seuraaviin kirjoihin, sillä sellaiset tämäkin kirja ansaitsisi. ■

Kai Masalin

Z ja epäjohtaminen purkaa mystisiä käsityksiä – Kyber

Z ja epäjohtaminen

Janne Tienari ja Rebekka Piekkari

Talentum 2011, 288 sivua

Uuden tiedon asiantuntijat, luovat ammattilaiset eivät tyydy perinteisiin johtamiskäsityksiin. Esimerkiksi kyberjohtamiseen rekrytoitava henkilöstö on valtaosaltaan vuosituhatlupien lopulla syntynyttä väkeä. Heitä ei pidetä reservissä odottamassa kriisin puhkeamista vaan kyberammattilaiset estävät verkkohyökkäyksiä keskellämme, tässä ja nyt. Saako puolustusvoimat rekrytoituksi ja kykeneekö se säilyttämään parhaat tietoverkkopuolustuksen ammattilaiset, jos johdettavien käsityksiä johtamisesta ei uudesti mietitä?

Aalto-yliopiston Kauppakorkeakoulun professorit Janne Tienari ja Rebecca Piekkari kysyivät kansainvälisen henkilöstöjohtamisen kursilla opiskelijoiltaan, kuinka nämä haluavat tulla johdetuksi. Vastauksista, pohdinnoista, tutkimuksista ja keskusteluista syntyi teos Z ja epäjohtaminen. Tutkijat tuulettavat ja ravistavat sovinnaisia johtamiskäsityksiä. Kirja onnistuu tehtävässään luoda pelkoa ja hämmennystä perinteiseen asiakaskeiseen johtamisajatteluun ja –keskusteluun.

Epäjohtamisen teesit eivät luonnollisesti muuta mitään muuta sovellu esimerkiksi kriisijohtamiseen. Tärkeintä onkin ottaa vastaan moniäänisyyden, usean totuuden olemassa olemisen haaste ja z-sukupolven luotsaamisen ajatukset vakavasti. Tutkijat muistuttavat brändin – maineen, tarinan, mielikuvan – merkityksestä organisaation menestyksessä. Puolustusvoimat on suomalaisten arvostuksissa korkealla – eikä vähiten juuri tarinansa ansiosta. Suomalaiset mieltävät kokemuksista, että sotaväki tekee työtä, jolla on tarkoitus. Mutta: pari sanaa väärään aikaan väärässä paikassa – piilotellen, z-välle elintärkeän avoimuuden ja läpinäkyvyyden verhoamiseksi – ja pohja on huvennut. Luottamuksen saavuttaminen on työlästä, mutta sen menettämisessä. Kabinettipolitiikka, hyvä veli

–järjestelmät sekä myös hyvien tyyppien kalastelu huippuosaamisen kustannuksella ovat tulleet tiensä päähän. Tuttu hokema ”ei valita pätevintä vaan sopivinta” ei enää innosta vallan ja vapauden tasapainoa hamuavia z-osajia.

Suomessa ihmisiä johdetaan edelleen kuin he olisivat koneen jatkeita.

Pätkätö on tullut jäädäkseen

Mielikuvien ja mielleyhtymien merkitys on siis ensimmäinen avain uusien sukupolvien ja epäjohtamisen ymmärtämiseksi. Toiseksi ydintekijäksi kirjoittajat kohottavat muuttuvan työn. Porukka ei enää arvosta pitkiä, säännöllisiä

työsuhteita vaan z-sukupolvi halajaa jatkuvaa muutosta – joka tapahtuu yksilön ehdoin. Uuden luominen on avoimuutta, käyttäjälähtöisyyttä, demokraattista ja vastavuoroista. Suoraselkäisyys ja rehellisyys edellyttävät, että kaikkien työntekoon sitoutuvien arvot ovat yhtäläiset. Kiintoisana yksityiskohtana kirjoittajat nostavat esiin kollegansa, liiketalouden kaukukarakaksi kutsutun Åbo Akademin johtamisprofessorin Alf Rehnin lanseeraaman luovuustoppuuttelun. Se kun on ”Suomessakin saanut neuvostoliittolaisia piirteitä”. Ja – kirjoittajien mukaan – Suomessa ihmisiä johdetaan edelleen kuin he olisivat koneen jatkeita.

Verkottunut äly, joukkoäly, taloustalouden edellyttävät yhdessä tekemistä, jatkuvaa kohtaamista. Z-osaja haluaa, että hänen mielipidettään

ammattilaisia johdetaan toisin

kuunnellaan. Johtajan näkökulmasta on olennaista päästä osalliseksi myös sellaisten ihmisten näkemyksistä, joitten kanssa ei normaalin päivätyön kiireessä pääse kosketukseen. Vastuu säilyy johtajalla, vaikka tavoitteellinen tekemisen tapa muuttuu.

Kulttuuriset rajat ylittyvät

Kulttuuristen erojen ja erilaisuuden tunnistamisen vaatii oman erityishuomionsa. Esimerkiksi kyberosaajat ylittävät päivittäin kulttuuriset rajat, joten väärinkäytettynä stereotyyppinen ajattelu ruokkii väärinkäsityksiä ja vaikeuttaa vuorovaikutusta. Jokainen Kekkonen ajan kasvattikaan ei hamua linjajohdettavia saati kunniamerkkejä tai hamua kabinetin sikarinpölyysiin nurkkauksiin aromilasin ääreen katselemaan maailmaa vasen raja, oikea raja -ajattelutavan mukaisesti! Kotikutoisessa kielenkäytössämme ruotsalaisjohtaja praataa, suomalaiskollega päättää halki, poikki, pinoon -menettelytavan mukaan on kouluesimerkki virheellisestä yleistämisestä. Toisaalta, kurittomuus ei ole hyvää johtamista; sen sijaan se, kuinka yksilö saadaan yhteisen menestyksen kaidalle, mutta pelottomalle tielle, on.

Joukko-osastojen komentajat muutosagenteina

Tienari ja Piekkari pohtivat puolustusvoimien johtamiskäytäntöjen muuttamista, eivätkä ollenkaan syyttävien sor-

min. Kiintoisana yksityiskohtana kirjoittajat muistuttavat puolustusministeri Stefan Wallinin painottamasta etniiseen taustaan, kulttuureihin ja uskontoon liittyvän monialaisuuden johtamiselle asettamista vaatimuksista. Niihin tulee osata suhtautua oikein paitsi puolustusvoimien toisen tehtävän, kansainvälisen kriisinhallinnan kentillä, myös kotimaan joukoissa. Joukko-osastojen komentajat – eivät siis puolustusvoimien ylin johto – ovat kehitystyön keihäänkärkenä ja uusien käytäntöjen maastottamisessa.

Tuomion saavat sankarit ja pönötys toimintatapa. Alfaurosten aika on kerta kaikkiaan ohitse: huipputuloksia itseltään vaativat määrätietoiset ja tuloshakuiset voimanpesät eivät epäjohtami-

Tasapainoilu vanhan hyödyntämisen ja uuden kokeilemisen välillä on organisaatioiden kaiken oppimisen perusta.

seen kuulu. Suhtautumistavan muutos on melkoinen, kun näitä alfoja näyttäisi kirjoittajien mukaan olevan kolme neljästä johtajasta. Korvaamattomuuden tunne, toisten hiljentäminen ja oman

Puolustusvoimat rakentaa vinosti kykyä vastata verkkohyökkäyksiin. Rekrytointi on alkanut, ja toimintaa linjaavan kyberstrategian määrä valmistua ensi vuonna. Puolustushaarat kohottavat valmiutta kriisin uhatessa, mutta tietoverkko puolustus edellyttää jatkuvaa valmiutta. Osaammeko johtaa kyberammattilaisia oikein muuttuvassa toimintaympäristössä, myös rauhan aikana?

aseman pönkittäminen on syytä heittää romukoppaan. Uusien sukupolvien ymmärtäminen ja epäjohtaminen edellyttävät perusteellista muutosta johtajan aseman perusteisiin. Johtajan on opittava sietämään kritiikkiä ja pyristeltävä syvimmästä narsistisesta minästänsä. Pönötys natsat olkapäillä kurittavina hierarkioina, mahtavina muutoskäskyinä ja kloonauksena on professorien tuomitsemalle nykymenettelyle antama määrä.

Johtaja esimerkiksi elämänhallinnasta

Epäjohtamisen ytimessä on johtamisen piilottaminen. Johtamistyö vaatii herkkyyttä, vaihtoehtojen tunnistamista ja hallitsemista. Yhden totuuden johtamisopit eivät ole tätä päivää. Tasapainoilu vanhan hyödyntämisen ja uuden kokeilemisen välillä on organisaa-

tioiden kaiken oppimisen perusta. Johtaja näyttää esimerkkiä, mutta hän on lopulta väline, vain tarinan kertoja, ei juoni tai huipentuma. Kaikkienensa kyse on – ei enemmästä, ei vähemmästä – elämäntilanteesta.

Korvaamattomuuden tunne, toisten hiljentäminen ja oman aseman pönkittäminen on syytä heittää romukoppaan.

Janne Tienari ja Rebekka Piekari ja onnistuvat tavoitteessaan kyseenalaistaa nykyisiä tasapäistäviä johtamiskäytäntöjä. Ilahduttavimman yllätyksen lukukokemukseen tuo asian esittämisen kyky. Pönötyksestä luopumisen tarve huokuu kielenkäytössä. Tutkijoille ominainen ummehtunut, eltaanutunut, kapulakielinen ilmaisu on saanut väistyä kirjassa ilkkurisen, vallattoman ja arkikielisen kerronnan tieltä. Jatkuvan vuorovaikutuksen ennakkoluulottomuutta eri sukupolvien ja erilaisten ihmisten johtaminen samanaikaisesti vaatiikin. ■

Pekka Kurvinen

Liikkeenjohdon Konsultit LJK ry:n varapuheenjohtaja ja luovien asiantuntijoiden johtamisen tutkija.

Rautatietykistö

– menneisyyden jättiläiset

Jyri Paulaharju

134 sivua, Panssarimuseon julkaisusarja n:o 2

Panssarimuseo on ehkä hie-
man yllättäen julkaissut kir-
jan rautatietykistöstä. Yllät-
tävä se on sen takia, että rautatietykis-
tön perinteisesti katsotaan kuuluneen
rannikkotykistöön. Linkki Panssari-
museoon ovat panssarijunat, joista yk-
si on esillä Panssarimuseossa.

Kirja on jaettu karkeasti kahteen osaan. Puolet kirjasta sisältää tietoa rautatietykistöstä Euroopassa ja Amerikassa. Erityisen mielenkiintoinen alaluku kertoo maailman suurimmaksi tykiksi usein väitetystä 80 mm:n Gustavista (Schwerer Gustav). Tämä kirjan osa antaa kattavaa ja mielenkiintoista taustatietoa eri maiden rautatietykistöstä.

Toinen osa käsittelee Neuvostoliiton/Venäjän ja Suomen rautatietykistöä. Tekijä käsittelee suomalaista 1., 2. ja 3. Rautatiepatteria sekä Rautatietykkipatteristoa. Yksiköistä on esitetty niiden sotataipaleet pääpiirteissään. Runsaalla kymmenellä sivulla on myös käsitelty niiden asemapaikkoja selkeine karttoineen, mikä on ilahduttavaa, koska asemapaikat tuottavat usein ongelmia lukijoille.

Teoksessa on myös luku rautatietykistön aikakauden päättymisestä. Valitettavasti kirjassa ei kuitenkaan käsitellä Suomessa vähemmän tunnettuja 152/46 ELoRaut ja 130/50NRaut-pattereita, jotka olivat käytössä Hangon Rannikkopatteristossa 1960-luvulla.

Teos on runsaasti kuvitettu valo-

kuvien ja taulukoin. Erityisen kiitoksen ansaitsevat jo mainitut kartat suomalaisten rautatiepattereiden asemapaikoista. Kirjan suppeudesta huolimatta rautatiepatterista saa hyvän yleiskuvan, mutta toivottavaa on, että suomalaisista rautatiepattereista joku vielä julkaisisi kattavamman teoksen.

Teoksen hinta on 25 euroa ja myynnistä vastaa Panssarimuseo, Hattulantie 334, PL 31, 13721 PAROLA, puh 040 568 1186. ■

Ove Enqvist

Korjaus

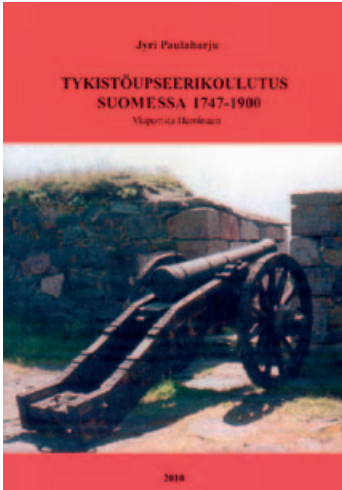
Rannikon Puolustajassa numero 3/2011 sivulle 76 oli lipsahtanut pieni virhe. Kuvatekstissä vuosiluvun kuuluu olla 1975, ei 1970.

Tykistöupseerikoulutus Suomessa 1747-1900

Viaporista Haminaan

Paulaharju, Jyri

Nidottu, pehmeäkantinen, 96 sivua

Joskus rannikopuolustustakin koskevat kirjat jäävät syystä tai toisesta huomiotta. Paulaharjun noin vuosi sitten julkaisema kirja Tykistöupseerikoulutus Suomessa 1747-1900 - Viaporista Haminaan, on tällainen kirja. Rannikko- ja meripuolustukselle kirja on tärkeä siksi, että se kuvaa mm. vähemmän tunnettua Suomen Tykistökadettikoulua, jossa upseerikoulutus Suomessa alkoi aikaisemmin kuin eversti Yrjö Maunu Sprengtportenin Ruotsin kuninkaalle Kustaa III:lle 20.3.1779 tekemästä aloitteesta perustetussa Haa-

paniemen Kadettikoulussa.

Kuningas Kaarle XI:n käskyllä vuonna 1747, elokuun 18.päivänä, perustettiin ”Suomen Tykistökadettikoulu, Artillerikadettskolan i Finland”, joka suunniteltiin sijoitettavaksi Viaporiin, mutta joka sittemmin näyttää toimineen koko ajan Helsingissä tai sen välittömässä läheisyydessä. Tykistökadettikoulun perustamishetkellä Viaporin rakentamista ei vielä ollut edes aloitettu.

Kirjan hinta eri internet-kirjakau-
poissa on noin 23-25 €.

Ove Enqvist

Aerial Oy

- Antennien ja antennitarvikkeiden sekä mastorakenteiden ja asennustarvikkeiden suunnittelu, valmistus ja myynti.
- Antenniasennukset, mastotyöt ja -huollot.
- RF-kaapelit, -liittimet ja tarvikkeet.

PL 22 / Pietolankatu 9A 04400 JÄRVENPÄÄ

puh.09-2790120 fax.09-2910210
www.aerial.fi aerial@aerial.fi

**Koneurakointi
EJM Markkula Oy**

Haverintie 152, 21900 Yläne

AT-Marine Oy

Täyden palvelun talo
merenkulkijoille ja telakoille

Navigointi-, ja merenkululaitteet

- Kommunikointilaitteet
- Säiliömittauslaitteet ja lastausvarret teollisuudelle
- Erikoiselektronikkalaitteet puolustusvoimille

www.atmarine.fi

Vantaa p. (09) 5494 2600
Turku p. 0208 353400

Raseborgilainen Heidi Wikström oli innoissaan saamistaan käytännön opeista vesiturvallisuu-teen liittyen. Kuvassa hän harjoittelee pelastautumislautalle nousemista.

Harjoituksen johtaja Kristiina Slotte oli iloinen Ulappa 2011 -harjoituksen saamista suuresta suosiosta. Reima Mäkeläinen Suomen Meripelastusseurasta toimi meripuolustus- ja turvallisesti vesillä -kursseilla kouluttajana.

Meripuolustus ja vesiturvallisuus tutuiksi Ulappa 2011 -harjoituksessa

Aurinkoinen viikonloppu lokakuun puolivälissä loi erinomaiset puitteet naisten valtakunnalliselle valmiusharjoitukselle Upinniemen Suomenlahden Meripuolustusalueen varuskunnassa Kirkkonummella. Naisten Valmiusliitto ry:n järjestämällä harjoituksella oli ennätysosanotto. Peräti 350 naista oli hakeutunut Upinniemeen harjoittamaan perusvalmiuksia arjen kriisitilanteissa toimimiseksi.

Turvallisuusvalmiuksien lisäksi viikonloppu tarjosi monille uusia elämyksiä ja pakoa arjesta. Perjantaina naiset varustettiin armeijan varusteisiin, viikonlopun ajan majoituttiin 12 hengen tupiin ja harjoiteltiin jopa marssia. Osallistujista huokui ilo ja into oppia uusia asioita.

Harjoitus koostui yhdeksästä arjen turvallisuus- ja varautumistaitoja vahvistavasta kurssista. Meren läheisyys antoi Kristiina Slotten johtamalle Ulappa

2011 -harjoitukselle omaleimaisuutensa sekä erinomaiset olosuhteet vesiturvallisuuden harjoittamiselle. Harjoituksessa olleet kolme meriaiheista kurssia saivatkin suuren suosion, ja toistasataa naista harjoitteli viikonlopun vesiturvallisuu-teen liittyvien haasteiden parissa.

Meri veti puoleensa

Tuhansien järvien maassa vesiturvallisuu- taitojen merkitys on suuri. Kurssilaisten valmiudet kohdata arjen kriisi-

tilanteita vesien äärellä paranivat aimo harppauksen, sillä esimerkiksi turval- lisesti vesillä -kurssin opetusisältö oli varsin laaja. Kurssinjohtaja Riitta Santasalon johdolla opeteltiin muun muassa merimiestaitoja, pelastautumista veden- varasta, hengenpelastustaitoja, palotor- juntaa, moottoriveneiden hallintaa, hy- potermiaa ja navigointia.

Ulappa 2011 -harjoituksen kiin- nostavin aihe oli meripuolustus. Kahdel- la meripuolustuskurssilla harjoiteltiin

Ulapa 2011 -harjoituksessa vallitsi nasta meininki. Monelle naiselle oli elämys pukeutua maastopukuun ja harjoitella marsssia.

vesiturvallisuustaitoja, mutta perehdyttiin kurssijohtajien Nina Muhosen ja Anneli Tuomisen johdolla lisäksi merivoimien historiaan sekä meripuolustuksen perusteisiin. Lisäksi kurssilaisille esiteltiin Suomenlahden meripuolustusalueen ja Upinniemen tukikohdan toimintaa.

Taitoja arjen kriiseihin

Upinniessä turvallisuustaitoja kehitettiin myös kuivalla maalla. Naiset harjoittelivat maasto-olosuhteissa selviytymistä, varautumista sähkökatkosten varalle ja viestintää kriisitilanteissa. Tutuiksi tulivat myös arjen turvallisuusvalmiudet itsepuolustuksesta ja ensiavusta paloturvallisuuteen. Lisäksi valmennettiin antamaan henkistä tukea

SANNA MERTSALMI

Meripuolustus- ja turvallisesti vesillä -kursseilla harjoiteltiin kelluntaa HELP-asennossa. Se vähentää lämmönhukkaa noin 50 %.

kriisitilanteesta selviämiseksi sekä harjoiteltiin kanttiinointia maastossa.

Ulapa 2011 -harjoitus oli kautta aikain suurin NASTA-harjoitus ja järjestettiin ensi kertaa Upinniemen varuskunnassa. Nuorin osallistuja oli 15-vuotias ja iäkkäin nainen oli 78-vuotias. Harjoitusta tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Meripuolustuspiiri.

Naisten Valmiusliitto on järjestänyt NASTA-harjoituksia vuodesta 1998. Seuraava Naisten Valmiusliiton NASTA-harjoitus pidetään Kajaanissa ensi vuoden maaliskuussa. Harjoitukset ovat avoimia kaikille suomalaisille naisille. Koulutus koostuu sekä teoria opetuksesta että käytännön harjoituksista. ■

Osasto Väinämöisen muistolaatta Sipooseen

Komentaja Risto Haimila sekä Panssarilaivojen perinneyhdistyksen jäsenet: Aarno Koivisto, Arvo Komulainen, Ilmari Koppinen, Eero Auvinen ja Olavi Pukkila.

Panssarilaiva Väinämöisen eli uivan rannikkolinnakkeen - monitorin - raskaalle tykistölle ei enää vuosina 1942 - 1943 löytynyt maaleja Ahvenanmaan suunnalta eikä myöskään Suomenlahdelta, sillä vihollinen oli vetäytynyt Suomenlahden perukoille puolustusasemiin. Alus varautui silti torjumaan mahdollisia meri- ja ilmaiskuja pääkaupunkiin tai rannikon eri kohteisiin, kuten merivoimien vuosijuhlapäivää edeltäneessä taistelussa Somerin saaresta v.1942. Väinämöinen ampui alushuoltoon kuuluvien käyntiensä aikana sulkuja Helsingin ilmapuolustukseen liittyen. Vihollisen sukellusvenetoiminta oli kuitenkin

jatkonut pohjoiselle Itämerelle asti ennen Porkkala - Naisaari -sukellusveneverkon laskua v.1943. Lisäksi vastustajan ilmavoimat miinoittivat yhä kiihtyvällä tahdilla meriliikenteen käyttämiä väyliä. Siksi oli perustettu Osasto Väinämöinen (OsV), jonka johdossa oli miinalaivue, kaksi saattajalaivuetta ja raivaajalaivueita. Sen toiminnan painopiste oli Suomenlahti Suursaaren ja pääkaupungin välisellä alueella. OsV:n miinalaivat ja VMV:t tuhosivat syvyysspommeillaan ainakin kolme sukellusvenettä ja MiL:n laskemiin miinoitteisiin saattoi lisäksi jäädä sukellusvenettä. Raivaajalaivueet turvasivat meriliikenteen. OsV menetti vihollisen torpedoiskuissa mii-

nalaiva Riilahden ja saattaja Uiskon.

Osasto Väinämöisen johtoluus psl Väinämöinen tukeutui vuoden 1942 aikana Svartbäckin selän alueelle Emäsalon länsipuolella, Keihässalmeen, Tolkkisiin ja lopulta Sipoon Djupsundiin ja siellä kalkkitehdasta vastapäätä olevan Bärgholman rantaan. Seuraavana vuonna tukialueena oli yksistään Djupsundin alue ja etenkin Bärgholmasta Sipoonlahden suulle päin oleva lähes pystysuora kalliotörmä. Vuoden 1944 aikana OsV tukeutui ensin Barönsundin Strömsöseen ja sitten Porkkalan Järsöseen.

OsV:n miehet tukivat sodassa Saksa vastaan NL:n hyökkäystä Viron saarille toimimalla taistelu- ja huoltokuljetuksia suorittavien kymmenien kaljaasi- en ja moottoriveneitten kuljettajina lähes vuoden 1944 loppuun asti. Väinämöinen luovutettiin Neuvostoliitolle hyvityksenä sen saksalaissaatavista v.1947. Aluksen palauttamista suomalaisille harkittiin vielä 1960 -luvun alussa Leningradiin tehtyyn laivastovierailuun liittyen, mutta hanke jäi pöydälle. Väinämöinen romutettiin v.1966.

Muistolaatan on paljastanut Bärgholmalle Suomenlahden meripuolustusalue 6.9.2011 aloitteen tekijänä Panssarilaivojen perinneyhdistys. Muistolaatassa oleva maininta rantakiinnityspaikasta v.1943 kertoo Os Väinämöisen johtoluksen ollen Sipoossa koko sen vuoden ajan - tosin Bärgholmaa loitompana. Muistolaatta puoltaa paikkaansa Bergarholmassa myös siksi, että panssarilaiva on ollut sillä paikalla. Loitompana olevan ja pääosin v.1943 käytössä

Meripuolustuspiirin kuulumisia

ollen paikan tekniset vaatimukset sekä paljastamistapahtumaan liittyneet käytännön järjestelyt olisivat kohdanneet törmärannan takia jo nyt koettua mittavampia haasteita. Tulevaisuutta varten on vuoden 1942 rantakiinnityspaikan muistolaatalla paikkansa Emäsälössä.

Suomenlahden meripuolustusalueen esikunnan esikuntapäällikkö komentaja Risto Haimila piti tervehdyspuheen, ja OsV:n toiminnasta Sipoon alueella kertoi Panssarilaivojen perinneyhdistyksen puheenjohtaja Eero Auvinen. Hankkeen käytännön järjestelyistä vastasi Suomenlinnan rannikkorykmentin komentaja komentaja Jori Harju. Muistolaatan on suunnitellut kuvataiteilija Valto Vaalikivi, ja kaiverruskoneen vaatiman ohjelman on laatinut graafikko Antti Vaalikivi. Laatan on valmistanut Kilpitalo TEIKIT.

Aiemmin on panssarilaivojen ja niiden miesten toiminnasta kertovia laattoja paljastettu Porkkalan Järsössä, Raaseporin Strömsössä, Kemiön saaren Högsärassa ja Naantalissa sekä OsV:n miinalaiva Riilahden sankarivainajien muistolle Tiiskerissä. Lähi­menneisyydessä on paljastettu miinalaiva Louhen ja sen miesten muistolaattaa Russarössä sekä Suomen sodan taistelupaikkojen muistolaatat Saaristomerellä. Panssarilaivat Turussa valmistaneen telakan ”panssaripetin” kohdalle on myös suunnitteilla muistolaattaa. ■

Eero Auvinen

Muutos on pysyvä olotila – sanotaan. Puolustushallinnossa tämä on ollut totta jo vuosikymmenet, mutta vauhti sen kun kiihtyy. Puolustusvoimat valmistautuu lähivuosina eräiden arvioiden mukaan sotien jälkeisen ajan suurimpaan muutokseen.

MPK:lle valtion budjetista osoitettu määräraha pienenee selvästi vuonna 2012. Meripuolustuspiirin voimavarat pienevät myös, mutta ei yhtä paljon. Koulutusta koskevat määrälliset tavoitteet säilyvät siitä huolimatta ennallaan. Tavoite on realistinen mutta liikkumavaraa budjetissa ei enää ole. Toiminta on suunniteltava entistä tarkemmin ja varauduttava myös siihen, että myös puolustusvoimien muu kuin rahallinen tuki saattaa vähentyä.

Jos, tai pikemmin kun, puolustusvoimille kaavailut säästötavoitteet muuttuvat todeksi, vaikuttaa tämä väistämättä myös toimintamenoihin ja sitä kautta koulutukseen, myös kertausharjoituksiin. Tämä on myös MPK:lle ja meripuolustuspiirille suuri haaste ja mahdollisuus. Voisi kuvitella, että tilaus vapaaehtoiselle toiminnalle lisääntyy. MPK:lla on, jos niin halutaan, mahdollisuus osittain korvata vähennetyt kertausharjoitukset omalla koulutuksellaan. Tällöin kyseeseen tulevat sekä puolustusvoimien tilaama että MPK:n omasta aloitteesta toimeenpantu sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus.

Edellytys tälle kehitykselle on, että piirit yhdessä puolustusvoimien joukko-osastojen kanssa kartoittavat tarvittavan kulutuksen ja sopivat sen toimeenpanosta. Tällaista koulutustarvetta löytyy to-

dennäköisesti myös merivoimista. Marsijärjestys tulee olla sellainen, että joukko-osastot esittävät tarpeensa ja meripuolustuspiiri selvittää millä tähtäimellä tarvittava valmius on saavutettavissa. Mikäli riittävää asiantuntemusta ei vielä ole, ryhdytään sitä luomaan. Toimitaan asiakaslähtöisesti, kuten sanonta kuuluu.

Noin 200 henkilöä on kirjallisesti sitoutunut osallistumaan meripuolustuspiirin toimintaan johto-, tuki- tai kouluttajatehtävissä. Tässä joukossa on suuri määrä asiantuntemusta ja halu myös kehittää sitä tarpeen mukaan. Me otamme haasteen vastaan, jos se meille osoitetaan.

Ensi vuonna tulemme, paitsi järjestämään kursseja nykyisessä laajuudessa, panostamaan myös sitoutuneen henkilöstön valmiuksien parantamiseen järjestämällä jatko- ja täydennyskoulutusta.

Käsitykseni on, ja olen sen aikaisemminkin todennut, että MPK on verrattain huonosti tunnettu myös puolustusvoimien palkatun henkilökunnan keskuudessa. Toimintaamme suhtaudutaan usein varauksella, koska sitä pidetään lähinnä maanpuolustuksesta kiinnostuneiden henkilöiden vapaa-ajan puuhasteluna, josta ei ole varsinaista hyötyä puolustusvoimille, vaan pikemmin päinvastoin. Kannaltamme olisi hyödyllistä esitellä toimintaamme joukko-osastoissa sitä huonosti tunteville. Uskottavuutta ei kuitenkaan saada aikaan pelkällä valituksella, vaan laadukas toiminta on se keino jolla epäilijät vakuutetaan.

Olemme valmiita ensi vuoden haasteisiin! ■

Piiripäällikkö

Henrik Nysten

Meripuolustuspäivä 28.10.2011

”Olemme päässeet isojen poikien joukkoon”

Sininen Reservi ry:n ja Merivoimien yhteinen meripuolustuspäivä keräsi lokakuussa Turun Heikkilän auditorion täyteen meripuolustuksesta kiinnostuneita vieraita. Päivässä käytiin läpi puolustusvoimauudistusta, menneitä operaatioita sekä luotiin kateseitea meripuolustuksen tulevaisuuteen.

Osaava reservi on ehdottomasti Suomen puolustusvoimien selkäranka. Tämän totesi myös Merivoimien komentaja, kontra-amiraali **Veli-Jukka Pennala** puheessaan.

– Kriisinhallintaoperaatioihin ei osallistuta vain puolustusvoimien oman henkilökunnan voimin. Joudumme jatkossakin nojautumaan osaavaan reserviin.

Pennala kertoi tuoreet terveiset Yhdysvalloista, jossa oli yhtä aikaa koolla 120 eri maiden merivoimien komentajaa.

– Oli hyvä kuulla muiden kehuvan hankkeitamme. Meillä on valmiut-

ta mennä mihin vain. Olemme päässeet isojen poikien joukkoon, tiivistä Pennala.

Voimakasta uusiutumista

– Merivoimissa on menossa voimakas uusiutuminen. Rauma-luokan peruskorjaus on työn alla ja koko alusluokka on jälleen operaatiokykyinen vuonna 2014, kertoi Merivoimien esikuntapäällikkö **Veijo Taipalus**.

Uuden Katanpää-luokan kolmas ja viimeinen alus kastetaan marraskuun alussa. Kaikki kolme Katanpää-luokan alusta saapuvat Suomeen ensi vuoden aikana.

Parhailtaan on meneillään puolustusvoimauudistuksen selvitysvaihe, jonka tuloksia odotetaan tammikuussa.

– Merivoimien osuus puolustusvoimien budjetista on 10-12 prosentin luokkaa ja sodan ajan joukkojemme vahvuus on 30 000 miestä. Etumme on se, että olemme pieni puolustushaara ja tunnemme kaikki toisemme, mietti Taipalus.

Somalipakolaisesta tulkiksi Atalantaan

Meripuolustuspäivän mieleenpainuvuin anti oli Atalanta-operaatioissa tulkkina toi-

SUSANNE HILTUNEN

Miinalaiva Pohjanmaan päällikkö ja Suomen Atalanta-operaatiota johtanut komentajakapteeni Mika Raumu (oik.) seurasi sivusta, kun operaatioissa tulkkina toiminut Mustafa muisteli kokemuksiaan.

Merivoimien komentaja, vara-amiraali Veli-Jukka Pennala tervehti meripuolustuspäivän osalistujia.

mineen **Mustafan** puheenvuoro. 29-vuotias reservin ylimatruusi on asunut Suomessa 23 vuotta ja suorittanut varusmiespalveluksensa Kaartin jääkäriyrykmentissä.

– Aluksi jännitti, olenko turvassa, jos jokin menee pieleen. Minuthan nähdään petturina. Silloin minulla ei olisi oikein hyviä kortteja, muisteli Mustafa operaation lähtötunnelmia.

Harjoitukset heti matkan alussa onneksi poistivat tämän pelon. Myös maakravulta toimintakyvyn vienyntä merisairauskin meni aikanaan ohi.

Operaatio oli Mustafalle suuri seikkailu, jossa on ollut paljon sulattelemlista. Matkalla mies havaitsi kokeensa itsensä pakolaiseksi kuusivuotiaasta asti. Nyt tämä tunne on kadonnut.

– Lähtisin. Ehdottomasti, vastasi ylimatruusi yleisöstä heitettyyn kysymykseen siitä, olisiko hän valmis lähtemään uudestaan vastaavaan operaatioon.

Ad omnia paratus - valmiina minne vain

Komentaja **Jörgen Engroos** Uudenmaan Prikaatista kertasi puheenvuorossaan Nordig Battle Groupin (NBG) eli Euroopan Unionin nopean toiminnan taistelujoukon mennyttä valmiuskautta. Joukon tunnuslause, valmiina minne vain, kuvasti joukon laajaa vastuuta.

– Vastuualueemme oli 6000 kilometriä Brysselistä joka suuntaan. EU:n taisteluosasto voidaan lähettää alueelle joko erottamaan konfliktin osapuolia

toisistaan tai vastaamaan humanitaarista avusta.

Suomalainen 100 hengen joukko oli huippuunsa varustettu ja koulutettu, vaikkei lopulta kutsua kentälle saanutkaan. Joukon keski-ikä oli 27 vuotta, mukana oli myös kolme Uudenmaan Prikaatin varusmiestä ja kaksi naista.

Hyvät kokemukset komppanian kokoamisesta ja kouluttamisesta palvelivat etenkin Uudenmaan Prikaatia. Ruotsalaisen esikunnan alaisuudessa toiminut komppania oppi samalla naapurimaan johtamistaktiikkaa.

– Tämän kokemuksen jälkeen johdan ruotsalaisen joukon mihin vain ja suomalaisen joukon minne katson sen tarpeelliseksi, nauratti Engroos yleisöään. ■

Sääpallo lähtee Vallisaaresta.

Säämiehenä Vallisaaren linnakkeella

Suomen armeija yllättää iloisesti luovuttamalla Helsingin edustalta muutamia saaria siviilikäyttöön. Yksi luovutettavista saarista on Suomenlinnan ja Santahaminan välillä oleva Vallisaari. Saari tunnetaan ehkä parhaiten heinäkuussa vuonna 1937 sattuneesta voimakkaasta räjähdyksestä, jossa 12 ihmistä sai surmansa.

Tulin Vallisaareen lähes 35 vuotta pamauksen jälkeen komennettuna varusmiesten sääkursille. Suomenlinnasta kulki saarelle yh-

teysalus Aksel von Fersen. Satamalaiturin vierellä oli vanha tiilikasarmi, jossa asui kantahenkilökuntaa. Hieman ylempanä rannasta oli puisia rakennuksia va-

rusmiesten majoitusta varten. Saarella oli pieni kyläkauppa ja kirjasto. Armeijan keskussääasemalla tehtiin säähavaintoja kolmen tunnin välein ja ra-

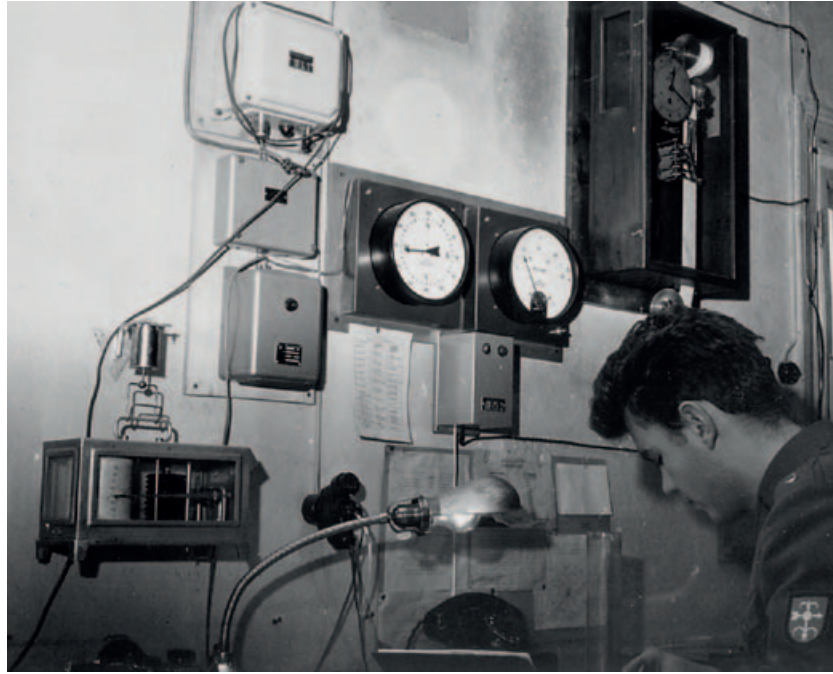
portoitiin tiedot puhelimitse ilmatieteen laitokselle.

Saaren korkea-arvoisin sotilashenkilö oli majuri Salojärvi. Sääkouluttajina olivat sotilasteknikko, ylivääpeli, vääpeli ja kersantti. Toinen kersantti vastasi emännän kanssa ruokalan toiminnasta. Pienellä saarella olimme kuin yhtä suurta perhettä. Sääkursseilla meitä oli kolmisenkymmentä varusmiestä Suomen eri varuskunnista. Omilla kursseillaan saivat oppia ilmavoimien ja tykistön kantahenkilökuntaan kuuluvat.

Kursseilla opittiin tekemään säähavaintoja ja laatimaan sääsanomia, joilla tietyn koodikielen avulla lähetettiin säähavainnot tiedoksi muille sääasemille ja sotaharjoitusten ja ammuntojen yhteydessä tykistölle ja ilmavoimille heidän toimenpiteitään helpottamaan. Tykistöä tarkastava kenraalikin kävi saarella ihmettelemässä, kun kurssilaiset tutkivat ylätuulia. He laskivat taivaalle isoja ilmapalloja ja seurasivat teodoliiteilla pallojen kulkusuuntia ja nopeuksia, kunnes pallot katosivat pilviin. Nykyisenä tutka-aikana asiat selviävät huomattavasti helpommin. Kursin jälkeen oppilaat palasivat omiin varuskuntiinsa. Meitä jäi kuitenkin viisi miestä hoitamaan sääasemaa.

Sotilaan elämä sujui leppoisasti. Vuorokauden mittainen päivystysvuoro oli joka viides vuorokausi. Loppuaika oli varallaoloa eli jaloitella sai, mutta alueelta ei saanut poistua. Suomenlinnassa sai käydä sotilaskodissa ja elokuvissa. Välillä laivaväylä oli umpijäässä ja matka piti tehdä suksilla. Kerran laiva jätti, ja piti jäädä naapuripattertiin yöksi. Soitto vääpelille Vallisaaren pelasti myöhästymis- ja punntaussyytteiltä.

Vapaa-ajalla saareissa sai käyskennellä ja katsella maisemia ja vanhoja raunioituneita varustuksia. Kirjasto oli auki kolmena iltana viikossa ja ah-

Vallisaaren sääasema.

kerassa käytössä. Osa kantahenkilökunnan lapsista kävi koulua kaupungissa. Sain mielenkiintoisen iltatyön lasten kotiopettajana. Yhdessä opiskeltiin englantia ja matematiikkaa. Algebraa pääsin opettamaan silloiselle lähimmälle esimiehelleni vääpelille. Hän oli aikuisena innostunut suorittamaan keskikoulun oppimäärää. Hyvinhän meillä meni. Välillä laskimme laskuja ja välillä pelasimme marjapussia. Pullakahvia riitti opettajalle melkein joka ilta. Saaren ruokalassa sai armeijaruohan ohella varsinaisia gourmet-aterioita. Ruokalan kersantti kävi Helsingissä kokkikursssia ja käytti meitä varusmiehiä harjoitustöidensä makutuomareina.

Lisää koulutettavia sain, kun sääasemalle palkattiin pari värvättyä alikersanttia. Heille piti opettaa sääasiat aivan alusta asti. Heillä oli varusmiesten kadehtima oikeus viettää vapaa-aikansa haluamallaan tavalla vaikka helsinkiläisten suosimassa ravintola Sillankorvassa.

Saarella olevia varastoja ja saaren koskemattomuutta vartioi Suomenlinnasta komennettu vartiosto aina viikon kerrallaan. Vartiotuvassa puhuttiin joskus karkeitä tarinoita Vallisaaren historiasta Venäjän vallan ajalta. Silloin täällä oli joukkoja komentanut venäläinen eversti Kakarovits. Hänen haamunsa sanottiin vieläkin kulkevan Vallisaaren poluilla ja kallioilla. Joku vartiomies kertoi tavanneensa everstin. Tämä oli kulkenut irrotettu päänsä kainalossa. Huulilla oli ollut sytyttämätön marhorkkasätkä, johon eversti oli pyytänyt tulta. Eräs vartiomies otti jutut niin tosisiaan, että kieltäytyi lähtemästä vartiokierrokselle. Kieltäytyjä pääsi takaisin yksikkönsä ja varamies lähetettiin tilalle. Täytyy myöntää, että kuutamoyönä kolmen aikaan ulkona säämittareita lukiessani tunsin itsekin hiukan pelonväristyksiä. Mikä siellä polun päässä mahtoi kahahtaa? Kaksi kiiltävää silmää osoittautuivat kuuluviksi herra ma-

Vallisaaren sääasema.

jurin koiralle, joka oli lähtenyt isäntän-
sä seuraksi ja turvaksi yökävelylle.

Säämiehinä pääsimme tositoimiin kun saimme tehtäväksi järjestää kol-
mesta pisteestä ylätuulitarkkailun ran-
nikkotykistön ammuntoa varten. Ha-
vaintopisteet olivat Vallisaassa, Kui-
vasaassa ja Katajaluodolla. Samaa il-
mapalloa seurattiin kolmesta saaresta

kolmella teodoliitilla ja ilmoitettiin lu-
kemia radioon kunnes pallo ehti silmän-
kantamattomiin. Heti perään laskettiin
aina uusi pallo seurattavaksi. Jäät olivat
kevättalvella siksi heikot, että saarten
väliset matkat tehtiin helikopterilla. Se
olikin ensimmäinen kerta elämässäni,
kun pääsin lentävän koneen kyytiin.

Keväämmällä pääsimme vielä junan
kyydissä Lappiin Misiin. Rovajärvellä ty-
kistön ampumaleirillä tehtävämme oli pi-
tää koko leirin sääasiat tuuliseen, satei-
neen ja lämpötiloineen asianomaisten tie-
dossa ja rintama ajan tasalla. Jos oma tai-
vas oli pilvessä, saatiin Rovaniemeltä Il-
matieteen laitokselta apuja sääsanoman
laatimiseen. Lapin kuumeen tilalla oli
parakissa joskus Lapin vilu.

Säämiehet ovat tunnetusti armei-
jan eliittä ja tuiki tarpeellisia. Yksi
kurssitovereistani on edennyt sääalalla
meteorologina aina tohtoriksi asti. Saa-
mani sääkoulutuksen ansiosta itsekin
pääsin heti siviiliin siirryttyäni Helsin-

ki-Vantaan lentoasemalle meteoon töi-
hin säähavaintojen tekijäksi. Pari vuot-
ta meni siellä mukavasti pilviä pidelles-
sä. Sitten kaverit alkoivat valitella, että
pidän liian huonoja ilmoja. Sanoin, et-
tei näillä palkoilla pysty parempia ilmo-
ja pitämään. Vaihdoin kuitenkin ravin-
tola- ja opetuslalle ja sieltä aikoinaan
eläkkeelle. Sen verran on sääasioista jää-
nyt mieleen, että yritän edelleenkin pi-
tää kanssaihmiäni hyvällä tuulella.

* * *

*Kesällä 2011 julkaistu kirja Kruunun jalo-
kivet – Vallisaari ja Kuninkaansaari (Mo-
reeni-kustannus, 304 sivua) kuvaa Valli-
saarta ja Kuninkaansaarta tarkemmin,
mm. Vallisaassa toiminutta sääasemaa.
Ove Enqvist kertoo saarten vaiheista, ja Ta-
neli Eskolan valokuvat paljastavat saarten
nykytilan ja maisema-arvot. Kirjaa kuvit-
tavat myös arkistokuvat ja kartat.*

Risto Nihtilä

Muokkaus ja kuvitus Ove Enqvist

HANNU HURSKAINEN

Säämieskurssi Vallisaari 1960-luvun alussa, keskellä majuri Salojärvi.

Rannikkoupseeriyhdistys

Viime vuonna Kai Masalinin johdolla aloitettu projekti saada kaikki Rannikon Puolustaja-lehdet digitaaliseen muotoon on saatu päätökseen. Aineisto vastaanotettiin toimittajalta syyskuun lopulla ja loka-kuussa aineisto saatiin siirretyksi www.rannikonpuolustaja.fi verkkosivuille kaikkien luettavaksi.

Lehtiprojekti jatkuu edelleen. Viimeinen täydellinen lehtisarja, joka on hallituksen hallussa, tullaan sito-

maan kirjoiksi. Sitomistyö on tilattu ja kirjojen pitäisi valmistua vuoden 2011 kuluessa. Kirjoja tullaan säilyttämään Suomenlinnan Upseerikerholla perinnetilojen uudessa vitriinissä.

Yhdistyksen jäsenretki tehdään keväällä 2012 Osloon. Matkalle lähdetään perjantaina 20.4.2012 klo 07.35 ja palataan sunnuntaina 22.4.2012 klo 21.30. Matkan hinta on jäsenille 400 euroa. Matkalle on vielä yhdeksän (9) paikkaa vapaana. Ilmoittautumiset yh-

distyksen sihteerille: jarmo.valtimo@rannikonpuolustaja.fi tai 0405647695

MY:n ja RUY:n yhdistymisasiaa ei ole haudattu. Yhdistysten hallitukset ovat päättäneet ylläpitää työryhmää, joka hahmottee eri vaihtoehtoja yhdistymisen onnistumiseksi ja hallitukset sitten aikanaan vievät parhaan ehdotuksen yhdistysten vuosikokouksille. RUY:n edustajat työryhmässä ovat Henrik Nystén, Pentti Jänkälä ja Jussi Riimuvuori.

Meriupseeriyhdistys

Meriupseeriyhdistyksen 89. toimintavuoden teemaksi hallitus esittää: ”Meriupseerielämää”. Yhdistyksen tilaisuuksia vuodelle 2012 suunnitellaan tämän teeman mukaisesti.

Alkuvuoden kuukausikokouksia on suunniteltu seuraaville päville:

1.2.2012 Helsinki, 15.3.2012 Turku. Vuosikokous pidetään 26.4.2012. Tarkemmat aiheet, ajat ja paikat ilmoitetaan vuodenvaihteessa lähetettävässä jäsenkirjeessä.

Meriupseeriyhdistys toivottaa jäsenilleen ja kaikille tämän lehden

lukijoille rauhallista joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta 2012.

Sihteerin yhteystiedot

(pyydetään käyttämään ensisijaisesti sähköpostia)

Marko Varama

Laivastokatu 1 B, 00160 Helsinki,

puhelin: (09) 6689 4016

sähköposti: varama@upseeriliitto.fi

HAMINAN KAUPUNKI

Raatihuoneentori 1

49400 Hamina

puh. (05) 74910

www.hamina.fi

**Uudenmaan
Mestari-Rakentajat Oy**

www.umr.fi

Meriupseeriyhdistys

Puolan matka 29.9.–2.10.2011

Motto:

Sortunut ei Puola vielä,
kansa uljas elää!
Milloin uhkaa vaara siellä,
kalpa sähkö, helää.
Eespäin, Dąbrowski, rientäen Puolaa kohti,
liität yhteen meitä, johdat taiston teitä!

Nk. Dąbrowski-masurkka, on Puolan kansallislaulu, joka tunnetaan paremmin nimellä Jeszcze Polska nie zginęła. "Sortunut ei Puola vielä".

Puolan parlamentti eli sejm valitsi sen kansallislauluksi 26. kesäkuuta 1927. Kuoronjohtaja ja kääntäjä Hilka Mari Norkamo (1910 – 2004) on laatinut suomalaiset sanat.

Moni kysyy, miksi aloitan mottonani Puolan kansallislaulun ensimmäinen säikeistö. Vastaus liittyy ensinnäkin musiikkiin, sillä Dąbrowskin masurkka kuuluu säveleltään lajissaan kaikkein kauneimpiin. Toiseksi se tuo mieleeni vuosia sitten näkemäni amerikkalaisen elokuvan, jossa eräässä mieleen painuneessa kohtauksessa keskitysleirille vietäväksi on lastattu puolalaisia patriootteja, jotka tiiviisti sulottuina kuorma-auton lavalle viritävät maansa upean kansallislaulun.

Keskitysleiriin tutustuin oma-kohtaisesti 45 vuotta sitten kesällä 1966. Koululaiva Matti Kurjen vieraillessa tuolloin Puolassa, minulla oli tilaisuus osallistua nuoremman vuosikurssin merikadettina kiertojalulle, joka ulottui mm. Stutthofin keskitysleirille. Sota on aina sotaa eikä sen aikana tapahdu kauniita asioita, mutta ihmisten, varsinkin siviilien järjestelmällinen tuhoaminen, on anteeksi antamaton sotarikos. Keskitysleirimuse-

ossa näkemäni asiat puistattavat vieläkin vuosikymmenten kuluttua.

Meriupseeriyhdistyksen tämän-
syksyinen matka suuntautui aivan toiseen valtakuntaan, kuin mihin itse tutustuin lähes puoli vuosisataa sitten. Tuolloinkin oli hauskaa monessa mielessä, sillä olimmehan nuoria eikä turhia estoja ollut. Ympäristö ja olosuhteet olivat kuitenkin kuin maalaus, johon on käytetty ainoastaan harmaan kaikkia sävyjä eikä hymyileviä kasvoja juuri näkynyt. Nykyinen vaikutelma poikkeaa ratkaisevasti entisestä, sillä vertausta jatkaakseni uusi maalaus on saanut kauniit monipuoliset värit ja hymy karehtii nyt vapautuneiden ihmisten huulilla.

Lentäen matkaan kohti Varsovaa

Lähdimme matkaan 29. syyskuuta ilmojen halki Helsinki-Vantaan lentoasemalta ja runsaan puolentoista tunnin lennon jälkeen laskeuduimme Varsovaan, missä puolustusasiamiehemme

komentaja Veli-Petteri Valkamo oli meitä vastassa. Varsovassa aikanaan sotilasasiamiehenä toiminut oppaamme everstiluutnantti (evp.) Keijo Penanen luotsasi meidät bussilla ensimmäiseen käyntikohteeseemme Varsovan vanhaan kaupunkiin.

Puolalaisittain Stare Miasto vaurioitui pahasti toisessa maailmansodassa, mutta jälleenrakennettiin mitä huolellisimmin. Kaupunginosaa rekonstruoitaessa, mm. vanhojen valokuvien avulla, käytettiin hyväksi tuhoutuneiden rakennusten tiiliä ja koristeita mahdollisuuksien mukaan. Lopputulos on onnistunut ja Varsovan vanha kaupunki kuuluu nyt Unescon ylläpitämään maailmanperintöluetteloon. Nautimme lounaan pienryhmiin jakautuneina vanhankaupungin viihtyisissä krouveissa.

Ensimmäinen varsinainen käyntikohteemme oli Suomen suurlähetystö, missä suurlähettiläs Vesa Himanen, kiireisestä aikataulustaan huolimatta, ehti antaa meille oivallisen yleiskuvan tämän päivän Puolasta, ja totesi mm. että ”maassa on tekemisen meininki”. Hänen toteamukseensa on helppo yhtyä, sillä kaikkialla, missä liikuiimme, oltiin työn touhussa ja vilkas rakennustoiminta, erityisesti maan infrastruktuurin parantaminen, oli silmiinpistävä. Puola nousee kohisten, mistä osoituksena ovat mm. maan kansantalouden kasvuluvut. Hämmästyttä herätti Puolassa pysyvästi asuvien suomalaisten määrä. Puhutaan muutamasta sadasta, kun esimerkiksi Saksassa meikä-

läisiä asuu kymmeniä tuhansia. Emme ole vielä ”löytäneet” Puolaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia esim. liiketoiminnalle. Himasen antaman yleiskuvan jälkeen Valkamo puolestaan kertoi meille, mitä Puolan asevoimissa on tekeillä. Niin siviili- kuin sotilasasioista puhuttaessa on selvää, että ollaan tekemisissä merkittävän Itämeren valtion kanssa, jonka äänelle kaikupohjaa antaa lähes 40-miljoonainen väestö.

Toinen käyntikohteemme oli EU:n rajaturvallisuusvirasto Frontex. Meille selostettiin viraston operatiivista toimintaa ja saimme myös tilaisuuden tutustua Frontexin tilannekukukseen, missä toimintoja seurataan ja ohjataan nykyaikaisella elektronisella laitteistolla. Saimme myös yleiskatsauksen viraston toiminnasta ja saatoimme esittää kysymyksiä. Kaikkiaan muistavat, että koko viraston pääjohtajana toimii suomalainen rajavartiolaitoksen prikaatikenraali Ilkka Laitinen, jolla ei, samaan aikaan Varsovassa koolle olleen EU-maiden rajaviranomaisten päällikkökokouksen vuoksi, ollut mahdollisuutta osallistua ohjelmaamme.

Majoituimme hotelli Ibis Warszawa Stare Miastoon, missä nautimme yhteisen illallisen. Joukon seniori, kunniajäsenemme Yrjö Halonen ja kaksi mukana ollutta junioria merikadetit Markus Halme ja Ilari Lemponen istuutuivat samaan pöytään, jolloin tammenlehväsukupolven edustajalle tarjoutui tilaisuus välittää suoraan tietoa ensi vuonna valmistuville meriupseeriston nuorimmil-

Varsovan vanhaa kaupunkia.

le jäsenille niistä suomalaisista perusarvoista, joita hän yhdessä ikätovereidensa kanssa lähti ase kädessä puolustamaan ja niistä teoista, joilla isänmaamme vapaus turvattiin. Olin aistivinani keskinäisen arvostuksen vallitsevan pöydässämme. Nuoret miehet saivat käsityksen, mitä on olla suomalainen upseeri. Se on paljon muutakin kuin ulkonainen tunnus so. virkapuku.

Linja-autossa omi tunnelmaa, linja-autossa matka katkeaa...

Puolan pääkaupungista matkamme jatkui kohti Gdanskia, joka meillä ehkä tunnetaan paremmin saksalaisella nimellään Danzig. Kävimme Grynewaldissa tutustumassa vuoden 1410 Tannenbergin taistelupaikkaan. Taistelu tunnetaan Puolassa nimellä Grunwaldin ja Liettuaissa Zalgrisin taisteluna. Tässä ensimmäisessä Tannenbergin taistelussa (toinenhan käytiin ensimmäisessä maailmansodassa 1914) puolalais-liettualaiset joukot, joita johtivat Puolan kuningas Wladyslaw II Jagiello (Jogaila) sekä Liettuan suuriruhtinas Vytautas Suuri voittivat Saksalaisen ritarikunnan joukot, joita johti suurmestari Ulrich von Jungingen. Menemättä tämän enempää yksityiskohtiin voi todeta, että taistel-

merkitsi pitkään valtaa pitäneiden ritarikuntien vallan päättymistä Itä-Euroopassa ja Puola-Liettuan unionin nousua eurooppalaiseksi suurvallaksi.

Historialliseen taistelupaikkaan tutustuminen vaati hyvää kuntoa pitkiä kävelyosuuksineen, joten vähitellen nälkäkin alkoi tuntua vatsan seutuvilla. Matkan varrella nautimme yhteisen lounaan ravintola Austeriassa, missä kattaus oli suorastaan juhla ja ruoka mielestäni erinomaista. Matka jatkui kohti rannikkoa ja pysähdyimme tutustuaksemme Euroopan suurimpaan goottilaiseen linnaan Malborgiin (saks. Marienburgiin). Valitettavasti emme päässeet enää sisälle linnaan, mutta ulkopuolelta tarkasteltuna oli tämä valtaisa rakennus todella komeata katseltavaa. Sitten viime käyntini 45 vuotta sitten sodan arvet oli paikattu, sillä linnasta tuhoutui peräti 60%. Tämä Euroopan suurin tiilirakennus sijaitsee pääuomaltaan 1064 km pituisen Veiksel-joen (puol. Wisła; saks. die Weichsel) Nogat-sivuhaaran varrella. Linna oli Saksalaisen ritarikunnan merkittävin linnoitus vuodesta 1309 vuoteen 1457, jolloin se joutui puolalaisten omistukseen. Niille, jotka toissavuonna olivat mukana yhdistyksemme syysmatkalla Saksassa, oli nyt omin silmin mahdollisuus todeta, kuinka paljon

Kävelykatu Gdanskissa.

Malborgin arkkitehtuuria.

keisarillisen laivaston upseerikouluksi vuosina 1907–1910 Flensburgiin Mürwikin kaupunginosaan rakennettu Saksan merisotakoulu on saanut vaikutteita Malborgin (Marienburgin) linnasta.

Tapana on ollut, jottei pitkällä busimatkoilla pitkästyttäisi, myös laulaa. Niinpä tälläkin matkalla noudatettiin ”perinnettä” ja kajautettiin jos jonkinlaiset rallit. Eryityisesti on mainittava kadetti Lemposen monipuolinen anti busimatkan aikana. Saimme kuulla hänen taidokkaasti esittämäänsä lähinnä laulemia, joista suurin osa oli ainakin minulle entuudestaan tuntemattomia. ”Takapenkin raikulipojat” esitivät meille sen sijaan tutun, mutta jo miltei unohtumaan päässeän ”Simpun potpurin”. Muistan palvelusvuosiltani vuosikymmenten takaa muutaman taidokkaan ja mehevän esityksen Upinniemien upseerikerhon illanvietoista. Esittäjänä ei ollut kukaan sen vähäisempi laulaja kuin sotavuosina sukellusveneen päällikkönä toiminut silloisen Helsingin Laivastoaseman päällikkö kommodori Eino Siivonen. ”Simpun poturi” nosti mieliini monta lämmintä muistoa

niin edesmenneestä kunnioitetusta esimiehestäni kuin myös niistä lukuisista hienoista tilaisuuksista, joita kerholla tuolloin yhdessä varuskunnan upseeriston kesken vietettiin. Ajat ovat kuitenkin muuttuneet ja työelämän tahti on aivan toinen kuin yli neljäkymmentä vuotta sitten. Juuri siksi Meriupseeriyhdistyksen järjestämällä matkoilla on tärkeä sosiaalinen tehtävänsä meripuolustus-hengen sekä meriupseereiden yhteenkuuluvuuden vahvistajana ja ylläpitäjänä. Todettakoon, etteivät vitsitkään olleet vähissä matkamme aikana ja niitä kerrottiin runsaasti lajivalikoiman ollessa varsin laajan. Koska Puola on suuri maa, pääsimme perille Gdanskiin ilansuussa ja majoituimme hotelli Orbis Posejdoniin, missä nautimme vielä yhteisen illallisen.

Gdyniassa tuoksui suolavesi tutustuessamme Puolan merivoimiin

Kolmas matkapäivä, jo nähtyjä käyntikohteita väheksymättä, oli ehkä eniten odottamamme, sillä tukevan ja tasokkaan aamiaisen jälkeen bussiin nou-

si odotuksen puna poskipäällään uusia elämyksiä janoava joukko. Oli aika tutustua Puolan merivoimiin, joihin kuuluu kaksi lippuetta, joista 3. lippue sijaitsee Gdyniassa, 8. rannikko-puolustuslippue Świnoujściessa ja 1. merilentoprikaati Gdyniassa.

Lähdimme siis Gdankin naapurikaupunkiin Gdyniaan. Ajoimme sotatutustajan portista sisään 3. lippueen esikuntarakennuksen eteen. Lippue on nimetty toisen maailmansodan sukellusvene-upseerin kommodori Boleslaw Romanowskin (1910–1968) mukaan. Vuonna 1965 tämä maineikas meriupseeri julkaisi muistelmansa ”Torpeda w celu” (”Torpedo maalissa”). Mitä tulee puolalaisiin sukellusveneiisiin, niin sotahistoriaan perehtyneet muistanevat Viroon internoidun sukellusvene Orzeplin paon Tallinnan satamasta. Alus purjehti, laskettuaan Ruotsissa ensin maihin yllätetyt virolaiset vartijat, Kuninkaallisen laivaston Rosythissa Skotlannissa sijaitsevaan tukikohtaan. Taitavan ensimmäisen upseerin komentajakapteeni Jan Grudzińskiin komennossa rohkea pakomatka tehtiin ilman kart-

toja. Alus oli aikansa moderneimpia sukellusveneitä. Se tuhoutui kuitenkin jo kesäkuussa 1940. Tapaus Orzelia venäläiset käyttivät yhtenä tekosyynä sopimuksiin, jotka johtivat Viron miehittämiseen.

Meidät otti vastaan puolalaisupseerien vanhin komentaja Adam Crowski. Tervetuloitovotusten ja 3. lippeen multimediaesittelyn jälkeen, jonka piti koulutusosaston vanhempi esiupeeri komentajakapteeni Artur Zahajkiwits, siirryimme sotatamaan tutustukseemme siellä olevaan perinteistä nimeä kantavaan sukellusveneeseen OPR Orzeliin (suom. Kotkaan). Tämä nykyisessä Pietarisessa rakennettu ja 29. huhtikuuta 1986 käyttöön otettu dieselsähköinen alus ei kuulu lajinsa pienimpiin. Sen uppouma pinnalla on 2460 tonnia ja sukelluksissa 3180 tonnia. Alus on 72,6 m pitkä leveydeltään 12.8 m ja sen syväys pintakulussa on 14.5 m. Aseistuksena ovat kuusi 533 mm torpedoputkea. Aluksessa on lisäksi 32 merimiinaa. Dieselsähköisellä koneistollaan alus saavuttaa pintakulussa 12 solmun nopeuden ja sukelluksissa 17 solmua. Miehistöön kuuluu 60 merisotilasta. Tämän ison sukellusveneen lisäksi Puolan merivoimilla on käytössä neljä saksalaisvalmisteista pintakulussa 435 tonnin, sukelluksissa 485 tonnin Kobben-luokan sukellusvenettä. Niiden pituus on 47,2 m, leveys 4.7 m ja syväys 3.8 m.

Sukellusveneen esittelyn jälkeen, jonka ansiokkaasti hoiti aliluutnantti

Adam Wrzosek, suoritimme moottorimarssin bussilla suurten pinta-alusten luokse. Amerikkalaiset ovat luovuttaneet puolan laivaston käyttöön kaksi Oliver Hazard Perry-luokan ohjusfregattia, joista toiseen ORP General Kazimierz Pułaskiin joukkomme sai tutustua kapteeniluutnantti Rafal Kackin opastuksella. Alus on laskettu vesille vuonna 1979. Puolan merivoimien operatiiviseen käyttöön se on otettu 25. kesäkuuta vuonna 2000. Sen uppouma on 3650 tonnia, pituus 135,6 metriä leveys 13,7 metriä ja syväys 5,7 metriä. Alus saavuttaa kaasuturbiinikoneistollaan 29 solmun nopeuden. Miehistöön kuuluu 17 upseeria ja yhteensä 198 aliupseeria ja miehistöön kuuluva. Aluksen aseistukseen kuuluu kaksi kaksiputkista sukellusveneentorjuntaan tarkoitettua torpedoheitintä, yksi 76 mm kaksitoiminen pikatykki, yksi Vulcan Phalanx- ohjuksentorjuntajärjestelmä sekä yksi ohjuslaukaisujärjestelmä Standard-ilmamaali- ja Harpoon-pintamaali-ohjuksille. Aluksen varustukseen kuuluu lisäksi yksi Kaman SH-2G Super Seasprite sukellusveneentorjuntahelikopteri. Sisaralus ORP General Tadeusz Kościuszko laskettiin vesille vuonna 1978 ja se tuli Puolan merivoimien käyttöön samanaikaisesti sisaraluksensa kanssa. Näiden tehokkaiden alusten toimintasäde 20 solmun nopeudella on 4500 mpk.

Tutustumiskäynti fregatilla päättyi peräkannella otettuun ryhmäkuvaan. Mielenkiintoista on alusten ni-

Bolesław Romanowskin muistomerkki.

mivalinta, mikä osoittaa puolalaisten tyyliä, sillä kenraali Kazimierz Michał Waclaw Wiktor Pułaski (1745 – 1779) taisteli Amerikan sisällissodassa ja kuoli Savannahin taistelussa saamiinsa haavoihin. Hänelle myönnettiin Amerikan kunniakansalaisuus. Kenraali Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko (1746 – 1817) taisteli niin ikään Amerikan sisällissodassa, palasi Eurooppaan ja kuoli Sveitsin Solothurnissa. Hänen balsamoitu ruumiinsa siirrettiin myöhemmin Puolaan Wawelin tuomiokirkkoon paitsi sydän, jota säilytetään Varsovassa kuninkaan linnassa.

Ohjelma jatkui esikunnassa, missä luutnantti Joanna Kacik erinomaisella englanninkielellä esitteli meille Puolan merivoimien uudishankintaprojekteja. Tarkoituksena on lähivuosina hankkia laivastolle korvettiluokan aluksia, joista Ślżak-nimistä alusta rakennetaan parhaillaan merivoimien telakalla Gdyniassa. Sen todennäköinen käyttöönotto tapahtuu vasta vuonna 2015. Alus on puolalaisversio Gawron-luokan NATO-korve-

Westerplattella.

tista. Jos taloudellinen tilanne sallii, on aluksia tarkoitus rakentaa yhteensä seitsemän aluksen sarja. Kun edellä on alusten nimien yhteydessä esiintynyt lyhenne ORP, niin se tarkoittaa Okręt Rzeczypospolitej Polskiej - ”Ship of the Republic of Poland”.

Viimeistä edellisenä käyntikohteenä oli taisteluskeltajien koulutuskeskus Formoza, missä saimme tutustua taisteluskeltajien koulutukseen ja heidän varusteisiinsa ja aseistukseensa.

Vierailumme päätteeksi kävimme perinnetilassa (pienoismuseossa), missä meille kerrottiin Puolan merivoimien historiasta sekä erityisesti kommodori Boleslaw Romanowskin vaiheista merisotilaana. Kirjoitettuumme nimemme vielä vieraskirjaan ajoimme upseerikerholle syömään lounasta. Lounaan aikana vaihdettiin muistoesineitä ja allekirjoittanut kertoi puolalaishävittäjä Wicherin Helsingin vierailusta vuodelta 1965 sekä 45 vuoden takaisista vaikutelmistaan Puolassa.

Paluumatka tehtiin Sopotin (saks. Zoppot) kautta, jota ei turhaan kutsuta Puolan Rivieraksi. Kaikki oli kunnostettu sitten viime vierailuni vuonna 1966 ja rakennuksista mai-

nittakoon Grand Hotel, joka vastasi täydellisesti nimeään. Aikaa jäi oikeastaan liian vähän nauttia alkusyksyn intiaanikesän tunnelmista rantakahvilassa. On suorastaan pakko tulla uudelleen. Niin kuin sanavalinnoitetaan huonossa mainoksessa kerran todettiin, päätimme päivämme yhteiseen illalliseen ravintola Browarniassa.

Kotia kohti Gdanskin nähtävyyksiin ensin tutustuen

Kolmoiskaupunki (Trójmiasto) Gdansk-Gdynia-Sopot tarjoaa runsaasti nähtävää ja koettavaa. Ennen porukan laskemista Gdanskin Vanhaankaupunkiin, kävimme vielä viimeisessä kohteessamme Westerplattella, missä toisen maailmansodan lähtölaukaukset ammuttiin. Oppaamme Keijo Pennanen jakoi meille asiaa erinomaisesti valaisevan ”Hakku”-lehteen aikanaan kirjoittamansa artikkelin ”Danzig – Tästä alkoi toinen maailmansota”. Tutustuimme myös komentajakapteeni Tadeusz Zielkowskin (1886–1940) vuonna 1990 pystytettyyn muistokiveen. Hän oli luotsivanhin, joka kieltäytyi luotsaamasta

linjalaiva Schleswig-Holsteinia ”lainsastovierailulle” Gdanskin satamaan, koska hän aavisti, mitä tuleman pitää. Natsit vangitsivat hänet 1.9.39 ja hänet vietiin Stutthofin keskitysleirille, missä hänet surmattiin puolalaisten vastarintaliikkeen jäsenten massa-teloituksessa vuonna 1940. Moottorimarssi takaisin Gdanskin vanhaan kaupunkiin ja lounas ravintola Gdąnskassa päättivät antoisan ohjelmamme Puolassa. Vatsat täynnä ajoimme Lech walesan lentoasemalle, mistä alkoi paluulentomme Helsinkiin. Saavuimme kotimaahan sunnuntaina 2.10., mutta itse sain matkatavarani vasta seuraavana päivänä.

Haluan lopuksi kiittää Meriupseeriyhdistyksen herra puheenjohtajaa, yhdistyksen hallitusta, Veli-Petteri Valkamaa sekä kaikkia järjestelyvastuussa olleita hienosta matkasta. Kokemillamme elämyksillä seilataan taas pitkä legi elämän suuressa regatassa.

Nyyrikki Kurkivuori

Haapasaaren muistomerkki 50 vuotta

Kuvassa oikealta komentajakapteeni Janne Ilvonen, komentaja Vesa Tuominen, Erik Erwes ja Matti Alanko seppeleen kanssa.

Toisen maailmansodan ensimmäinen miinanraivaajien muistomerkki pystytettiin Suomessa Haapasaaren 30.7.1961. Itse raivaus tapahtui vuosina 1945-1950 Viipurinlahdelta Narvanlahdelle ja Porkkalan editse pohjoiselle Itämerelle, aina Ahvenanmaan merta myöten. Raivaukseen osallistui 205 alusta ja 2200 miestä. Raivauksessa menehtyi 28 miestä ja 35 vammautui. Helsingin Miinanraivaajakilta osallistui 30.7.2011 merivoimien kanssa 50-vuotismuistotilaisuuteen Haapasaareissa. Merivoimat järjesti kuljetuksen saareen ja takaisin Raju-komentoveneellä. Tilaisuus muistomerkin luona oli erittäin lämminhenkinen ja mieleenpainuva.

Helsingin Miinanraivaajakilta r.y.
Erik Erwes, pj.

Seppeleen laskeminen. Kuvassa oikealta komentajakapteeni Janne Ilvonen, raivaajaveteraanit Matti Alanko, Åke Utriainen, Erik Erwes ja Pentti Laakso

Rannikkojääkäripataljoonan Perinneyhdistys r.y. tiedottaa

Laiva on lastattu rannikkojääkäreillä-risteily järjestetään maaliskuussa 2012.

Tarkemmin asiasta tulevissa jäsentiedotteissa.

Rannikkojääkäripataljoonan Perinneyhdistys r.y. toivottaa jäsenilleen ja yhteistyökumppaneilleen oikein Hyvää Joulua ja Menestyksellistä Uutta Vuotta 2012!

RANNIKKOJÄÄKÄRIPATALJOONAN
PERINNEYHDISTYS r.y.

Sininen Reservi

Meripuolustuspäivän teemana Merellinen Kriisihallintatyö

RAMI KUUSTONEN

Sininen Reservi ry:n puheenjohtaja Jarmo Holm tervetuloitoksesaan.

Turun Heikkilän kasarmien tiloihin kokoontui lauantaina 29.10. sata-päinen yleisö kuulemaan, päivittämään tietojaan sekä keskustelemaan Sinisen Reservi ry:n yhteistyössä Merivoimien kanssa järjestämään Meripuolustuspäivään, jonka tämän vuoden teemana oli ”Merellinen kriisinhallintatyö”.

Sininen Reservi ry:n puheenjohtaja Jarmo Holm avasi päivän, joka jatkui Merivoimien ajankohtaiskatsauksella kommodori Veijo Taipaluksen Merivoimat tänään -osuudella. Luento-osuudessa Taipalus valaisi puolustusvoimien uudistus -taustaa; miksi tehdään, sekä kehityssuunnista, mihin ollaan menossa. Suuria haasteita on edessä vielä ennen kuin uudistuksen myötä kyetään luomaan kokonaisuus, jossa yhtäällä rahoitus, toisaalta puolustusvoimien tehtävät, koko sekä toiminnan uudistaminen ovat tasapainossa.

RAMI KUUSTONEN

Ansioristin saajina Arno Hakkarainen, Magnus Savander ja Mika Kuutti paikalla, kättemässä Merivoimien komentaja kontra-amiraali Veli-Jukka Pennala, taustalla Sininen Rweservi ry:n sihteeri Kristiina Slotte.

Poliittiset linjaukset puolustusvoimien uudistuksista tulisi saada nopeasti tehdyksi. Merivoimissa on menossa voimakas uusiutuminen; poliittinen ratkaisu ratkaisee sen, millaiset merivoimat meillä on vuonna 2015.

Komentaja Jörgen Engroos kertoi Nordic Battle Group NBG toiminnasta, mihin osallistui kiitettävät arvosanat saanut suomalainen kriisinhallintaryhmä.

Koulutus tehtävään oli vaativaa, mukana Suomesta oli parhaiten koulutettu sekä varustettu yksikkö. Ajatusta herätti myös tehtävään koulutetun henkilöstön jatkokäyttö. Tällaisella koulutetulla joukolla löytyy varmasti tehtäviä laajemmaltikin. NBG antoi sellaisia kokemuksia, mitä voidaan hyödyntää myös muissa tehtävissä sekä materiaalin kehitystyössä.

Komentajakapteeni Mika Raunu toi esiin Miinalaiva Pohjanmaan kokemuksia Atalanta tehtävässä Somalien rannikolla. Suomi ohjaamassa kaupamerenkulkua Intian valtamerellä operaationa oli menestys. Operaatio oli kustannustehokas ja joustava tapa osallistua kriisinhallintaan. Suomi on valtionjohdon päätöksellä jälleen kantanut vastuunsa osana kv-yhteisöä.

Merirosvovus kohdistuu siviileihin, ja sen määrä kasvattaa vakavaa rikollisuutta. Rahan virtaaminen täl-

RAMI KUUSTONEN

Anu Vuorinen palkittiin stipendillä, kuvassa myös Esikuntapäällikkö kommodori Veijo Taipalus.

lä tavoin lisää alueen epävakautta. Alueella toimimisen haasteita lisää alueen mittasuhteet sekä luonnon olosuhteet. Haasteita lisää myös alueen valtavat mittasuhteet, meriliikenteen logistiikan ”suppilo”, erilaiset asevoimat ja kulttuurit, kielet, uskonnot, tavat ja arvot. Valtioiden väliset sopimukset loivat omat haasteensa alueella toimimiselle.

Henkisen kasvun seikkailu

Yleisöä liukutti ylimatruusi Moustapha Bilehin omakohtainen kertomus kokemuksistaan Atalanta operaation tulkin tehtävissä. Bileh kertoi ensin kovasti jännittäneensä pääsemistään mukaan. Mitä, jos jotain menee pieleen; oma turvallisuus operaatioissa mietitytti. Ensimmäisestä harjoituksesta lähti en selvisi, että hän pystyy keskittymään omaan tehtäväänsä tulkkinä.

Turussa suoritettu koulutus tehtävään antoi paljon apua mielenkiintoiselle merimatkalle. Aikaisempi merikokemus hänellä rajoittui soutuvekokemukseen. Pelottavaa oli sinänsä myös ajoittain rankka merisairaus matkan aikana. Itse operaatio alueella ei enää jännittänyt, vain silloin, kun 18 hengen merirosvoryhmä otettiin kiinni. Hän totesi myös kalastajien suhtautumisen olevan kiitollista merivoimien näkyvästä läsnäolosta alueella. Tehtävä Bilehin mielestä oli suuri seikkailu, josta hän vasta nyt pystyy puhumaan; kokemuksistaan ja tunnoistaan operaation aikana. Ylimatruusi Bileh on koitoisin Pohjois-Somaliasta, hän on asu-

Meripuolustuspäivän yleisöä.

nut jo parinkymmenen vuoden ajan Järvenpäässä. Hän saapui Suomeen pienenä poikana, ja elänyt maassamme kuin pakolainen. Suuri henkinen kasvu tapahtui operaatiotehtävän aikana; hän pääsi eroon siitä tunteesta, ettei jatkossa tunne enää elävänsä kuin pakolainen. Bileh olisi valmis lähtemään uudestaan vastaavaan operaatioon mukaan.

Arvokasta johtamiskokemusta arkityöhönkin

Ylikersantti Juha Vehokari kertoi reserviläisenä osallistumisestaan vaativan koulutuksen pohjustamaan tehtävään NBG harjoituksessa. Monipuoliset valintakokeet ja päätös osallistua harjoitukseen, samoin kuin koulutus tehtävään sekä helteinen kesä koettelivat hyväkuntoisia miehiä rankasti, mutta toisaalta antoivat myös arvokasta johtamiskokemusta ja näkemystä henkilöstöalan tehtävistä, joita voi hyödyntää myös omassa päivittäisessä työssään.

Komentaja Raimo Pyysalo pohjusti paneelikeskustelua valottaen merellisen kriisinhallinnan tulevaisuutta. Paneelikeskustelun vastaajina toimivat komentaja Jörgen Engroos ja komentajakapteeni Mika Raunu.

Meripuolustuspäivässä palkittiin

Sinisen Reservin ansioristillä Lippueamiraali Erkki Uitti, Urlus säätöön varapuheenjohtaja Magnus Savander, Sinisen Reservi ry:n hallituksen jäsen Mika Kuutti sekä Sininen Reservi ry:n entinen puheenjohtaja Arno Hakkarainen.

Sinisen Reservin ansiomitali luovutettiin Ville Mäenpäälle, Pertti Pörstille, Ralf Holmlundille sekä Jari Järviselle, iso plakaatti luovutettiin Vaasan satamalle sekä ansiomerkki Vesa Ahoselle ja Katri Aallolle.

Sinisen Reservin standaari luovutettiin lääkintäneuvoa Kai Masalinille. Pohjanlahden Merivartiostokilta luovutti Kai Masalinille samassa tilaisuudessa oman standaarin kiitoksena hyvästä yhteistyöstä.

Rannikkotykistöosäätöön valtuuskunnan puheenjohtaja Keijo Tapiovaaara luovutti stipendit rannikkotykistön historian ja perinnetyön säilyttämisestä kirjan Isoaari – Pääkaupungin etuvartion julkaisulle Anu Vuoriselle sekä Erkki Kuroselle kirjan, Russarö – Luotsien, majakanvartioiden ja sotilaiden saari, kokoajana.

Meripuolustuspäivän päätössanat lausui Merivoimien komentaja, kontra-amiraali Veli-Jukka Pennala.

Sirpa Holma

Suomenlinnan Rannikkotyökistökilta

Kajanuksen graniittisaunan 100-vuotisjuhla

Kajanuksen saunarakennus kunnostettuna ja 100-vuotisjuhlaväkeä.

”Hyvät läsnäolijat, minulla on Suomenlinnan Rannikkotyökistökillan puolesta ilo toivottaa erityisesti Teidät kunnioitettu Puolustusvoimain entinen komentaja, kenraali Jaakko Valtanen tervetulleeksi tähän Kajanuksen saunan 100-vuotisjuhlatilaisuuteen. Myös te kaikki muut läsnä olevat kutsuvieraat olette lämpimästi tervetulleita tähän juhlaan.” Näillä tervetulosanoilla killan puheenjohtaja Hasse Rekola avasi tilaisuuden 26.9. Upinniemen eteläkärjessä ja jatkoi:

”Teen sen tämän tilaisuuden toisen isännän ylpeydellä, sillä juuri meidän kiltamme panoksella aikoinaan tämä maalattainen ja sortunut Robert Kajanuksen graniittirakennus kunnostettiin saunaksi, jonka vihkiäisiä vietettiin syksyllä 1983 ja sittemmin kruunajaisia syksyllä 1991. Nyt vihdoin museaalisenä kansallisomaisuutena pidettävän graniittisaunan kunnostus on ko-

konaisuudessaan saatu päätöksen, kun kuluneen kesän aikana toteutettiin ulkokuoren mittava korjaus.”

Lopuksi puheenjohtaja totesi: ”Suomenlinnan Rannikkotyökistökilta täyttää ensi vuonna 50 vuotta. Viime vuonna kiltamme juhli Järvössä olevan kiltamajan 25-vuotisjuhlaa. Tänään vietämme Kajanuksen saunan 100-vuo-

Killan entinen puheenjohtaja Eero Sivunen.

Killan puheenjohtaja Hasse Rekola.

tisjuhlaa. Olemme olleet monessa mukana ja olemme tulevaisuudessakin ja siksi välillä on juhlimisen aika. Tervetuloa.”

Toisen isännän ominaisuudessa Suomenlahden Meripuolustusalueen komentaja, kommodori Markus Aarnio toivotti varuskunnan puolesta läsnäolijat tervetulleiksi tilaisuuteen. Myös hän osoitti kiitokset Senaattikiinteistölle ja kaikille muille suureen korjausurakaan osallistuneille tahoille.

Tervehdysten jälkeen Puolustusvoimien varusmiessoittokunta esitti mm. Jean Sibeliuksen Jääkärimarssin (alun perin Jääkärien marssi) ja Robert Kajanuksen tuotantoa.

Alueen ja erityisesti saunan vaiheista kertoivat killan kunniapuheenjohtaja Reijo Telaranta ja entinen puheenjohtaja Eero Sivunen, joka yli 25 vuotta on ollut tiiviisti mukana saunan kunnostamisen vaiheissa, erikseen mainitsematta niitä monia kiltalaisia,

joiden panos saunan hyväksi vuosien saatossa on ollut ensiarvoisen tärkeää.

Kunniakutsuvieraana juhlassa ollut kenraali Jaakko Valtanen kertoi kiitospuheessaan, kuinka hän nuorena upseerina 1960-luvulla näki rakennuksen rappion ja vuonna 1983 osallistui saunan vihkiäisiin vasta nimitettyinä Puolustusvoimain komentajana.

Kajanuksen saunan syntyvaiheet

Syyskuussa 1897 Kajanus oli rantautunut sakeassa sumussa alueelle ja ihasunut paikkaan. Niinpä hän osti Obbnäsin kartanolta 25 hehtaarin alueen, jolle Akseli Gallen-Kallela suunnitteli kansallisromanttisen huvilan ja myöhemmin myös pyöreän kivisaunan.

Kajanuksen kuoltua 1933 uusi omistaja lisäsi saunaan tornin. Talvi ja jatkosodan aikana sauna toimi rannikkokystön mittauskompanian tukikohtana. Sodan päätyttyä sauna huviloineen jäi Porkkalan vuokra-alueelle.

Vuosikymmenten aikana sauna oli päässyt huonoon kuntoon ja oli enää käytännöllisesti katsoen raunioinna ilman ovia, ikkunoita ja kattoa. Suomenlinnan Rannikkokystökilta aloitti 1980-luvun alussa suururakan, jolla saunaa entisöitiin sekä talkoottä ammatillaisvoimin. Lokakuussa 1983 voitiin viettää vihkiäisiä.

Valitettavasti vesi löysi jatkuvasti tiensä rakenteisiin - lukuisista korjausyrityksistä huolimatta. Vuonna 1985 ikkunanpieliin ja tornin ovi-

Santahaminan päälaiturilla valmistellaan 8 tuuman Canet-Vickers-tykin siirtoa Kuivasaareen.

aukkoon asennettiin lyijylevyä. Tornia yritettiin myös peittää, kunnes vuonna 1990-luvun alussa torni katkaistiin kattoterassin lattian tasalta ja väliin asennettiin lyijylevy eristeeksi. Niinpä 1991 voitiin viettää ”kruunajaisia”.

Tämän viimeisen remontin jälkeen kulttuurihistoriallisesti arvokas saunarakennus on paremmassa kunnossa kuin koskaan ja valmis palvelemaan sekä uusia ja että vanhoja vieraita.

Rannikkokystömuseo

Juhlasta huolimatta Suomenlinnan Rannikkokystökillalla on jo katse huomisessa ja erityinen huoli Kuivasaareen tulevaisuudesta. Saaren omistuksellisten ja taloudellisten sekä museaalisten rakennusten ja tykkien kunnossapitovelvollisuuskysymysten lisäksi on ratkaistava museoalueen asema virallisesti tunnustettuna Rannikkokystömuseona, jota asemaa sillä tällä hetkellä ei ole, vaikka sinne on sijoitettu kaikki itsenäisyyden ajan kiinteät rannikkokystykkit. Kilta haluaa sitoutua jatkosakin Kuivasaaren rt-museoalueen ylläpitämiseen. Viimeisimmästä sitoutumisesta on osoituksena, että kilta siirsi omin varoin 1.11. viimeisen ”puuttuvan”

lähes 40 tonnia painavan 203 mm Canet-Vickers-tykin entiseltä Parolan varikolta Kuivasaareen. Museaalisen kansallisuusomaisuutemme säilyttäminen vaatii kaiken mahdollisen tuen! Siksi kilta haastaa päättäjät, yhteistyökumppanit, yritykset ja yhteisöt antamaan panoksensa saaren tulevaisuudelle kaikille avoimena rannikkokystömuseona.

Killan www-sivut

Killalla on Internet-kotisivut osoitteessa <http://www.rt-killta.net/>

Sieltä saa tarkempia tietoja Kuivasaaresta, Järvöstä ja Robert Kajanuksen saunasta sekä killan myyntituotteista. Sivustolta löytyvät myös eri toimintasektoreiden vastuuhenkilöiden yhteystiedot.

Yhteystietoja

*Hasse Rekola (puheenjohtaja),
gsm 0400 426 951,
hasse.rekola@elisanet.fi*

*Timo Elolähde (tiedotus),
gsm 040 830 4097,
timo.elolahde@hsl.fi*

*Mauri Harju (Kajanuksen sauna)
gsm 0400 443 749
kirj. Timo Elolähde, Hasse Rekola*

Rannikkojääkärikilta

RannJK:n 2.kurssi Dragsvikissa

Miksi?

Rannikkojääkärikoulun kurssin nro 2 kurssitapaaminen toteutettiin Dragsvikin varuskunnassa 1.9.2011 vapaaehtoisena kertausharjoituksena. Tästä suuret kiitokset UUDPR:n komentajalle komdri Juha Vauhkoselle, SMMEPA:n komentajalle komdri Timo Ståhlhammarille, Sukeltajakoulun sukkellusmestari kaptl Petteri Airanteelle ja Rannikkojääkärikillan Juha Karvoselle, joita ilman tämä tapahtuma ei olisi toteutunut. Kiitokset myös Harri Koposelle asian edistämisestä. Ståhlhammar, Airanne, Karvonen ja Koponen ovat myös 2-kurssin rannikkojääkäreitä.

RannJK:n 2.kurssi kotiutettiin 3.8.1981 eli 30 vuotta sitten. Yhdeksän kurssin jälkeen rannikkojääkäreiden erikoiskoulutus lakkautettiin ja rannikkojääkäreiden koulutus siirrettiin Upinniimestä Dragsvikiin poliittisella päätöksellä ministeri Norrbackin ehdotuksesta vuonna 1989. Asiasta syntyi silloin paljon puhetta ja joidenkin huolena oli koulutuksen tason lasku. Niinpä katsottiin, että kakkoskurssilaiset voisivat olla kiinnostuneita vanhojen kurssikavereidensa tapaamisen lisäksi nykyisestä rannikkojääkärikoulutuksesta Dragsvikin varuskunnassa. Puolustusvoimat lähetti kutsut tähän tilaisuuteen entisille RannJK:n kakkoskursilaisille, ja näin avautui mahdollisuus päästä tutustumaan nykyiseen rannikkojääkärikoulutukseen. Kertausharjoituskutsuun oli vastannut myöntävästi 77 ja paikalle saapui 70.

Tervetuloa

Tervetuloepuheessaan komdri Ståhlhammar muisteli, että RannJK:n kakkoskurssille hyväksyttiin aikoinaan 128 varusmiestä, joista valmistui kaikkiaan 88 johtajaa. Kaikki koulutettiin joko aliupeereiksi tai upseereiksi. Erikoiskoulutuksen aloittamisen yhteydessä rannikkojääkäreille myönnettiin laskuvarjojääkäreiden tapan baretin käyttöoikeus. Koska 1.kurssi ei myöntämisprosessin viivästysten takia ehtinyt saamaan sitä palvelusaikanaan, kakkoskurssi edusti myös Suomen ensimmäisiä vihreitä baretteja. Käsky ”lakki päästä, baretti päähän” kuultiin 16.4.1981, jolloin paikalla oli myös joitakin 1.kurssilaisia saamassa barettinsa. Joitakin vuosia sitten kiltä järjesti Teikarin päivänä Dragsvikissa tilaisuuden niin, että kaikki halukkaat saivat vielä vihreän barettinsa.

Jari Haavisto muisteli omassa puheessaan, että sodan kokeneet Teikarin Taistelijat olivat Upinniemen varusmiesaikana poikenneet viettämään nuotioiltaa kanssamme. Teikarin ja Melansaaren taisteluissa kesällä 1944 vain 1.000 suomalaista sotilasta viivytti koko puna-armeijaa saamasta sillanpääasemaa Viipurinlahden länsipuolella. Puna-armeija sai saaret vallattua vasta kolmannelle yrittämällä. Muiden muisteluiden lisäksi hän muistutti, että rannikkojääkärikillan maja ja rantaosa ovat edelleen meille niin rakkaissa maisemissa Upinniemessä (kyseilyt Juha Karvoselle). Lopuksi laulettiin

vielä rannikkojääkärimarssi, varmuuden vuoksi kahteen kertaan.

Rannikkojääkärikoulutusta

Komdri Vauhkonen kertoi v. 1626 perustetusta Uudenmaan prikaatista, joka on ainoa ruotsinkielinen joukko-osasto Suomessa. Sen perinnetaistelu on Suomen sodan vuoden 1808 taistelu Siikajoenlaaksoon, jossa suomalaiset joukot ensin peräntäytyivät pitkään löivät venäläiset joukot, ja sota sai uuden käänteen. Upseereista suomenkielisiä Dragsvikissa on lähes puolet, muissa ryhmissä ruotsinkielisiä on selvästi enemmän.

Hänen mukaansa v. 1989 Dragsvikiin siirretty rannikkojääkärikoulutus sai positiivisen sysäyksen, kun rannikkojääkärit siirrettiin merivoimiin 1998. Merivoimissa rannikkojääkärit ovat suhteellisesti tärkeämpi joukko-osasto kuin suurissa maavoimissa. Rannikkojääkäreiden tehtävänä on tukikohtien suojaaminen, valvonta ja tiedustelu, merellisen liikenteen suojaus ja tärkeimpänä tehtävänä vastahyökkäys, myös vihollisen erikoisjoukkojen etsintä ja torjunta. Komdri Vauhkonen kertoi myös tämän päivän rannikkojääkäreiden hyvästä varustuksesta, joka on tietenkin kehittynyt paljon vuodesta 1981. Meillä kakkoskursilaisilla ei ollut pimeänäkölaitteita, lähiradioita eikä luotiliivejä. Sen sijaan jo meidän aikanamme tuli käyttöön kuivapuvun korvaava märkäpuku. Asepuolella käytössä oli rynnäkökivääri (ilman taittoperää) sekä yksi konekivääri per ryhmä (PST- ja KRH-

Rannik:n 2.kurssi Hästö-Busössä 2011.

joukkueissa lisäksi oma varustus). Tämän lisäksi pääsimme kokeilemaan monipuolisesti vanhempaa aseistusta kuten Suomi-konepistoolia, Emma-pikakivääriä, Lahti-Salorantaa, Pystykorvakivääriä, Maxim-konekivääriä, kevyitä ja raskaita sekä kertasingkoja, erilaisia pistooleita, kaksiputkista Sergei-iltatorjuntatykkiä, RT:tä jne. Meidän aikanamme oli kahden kiväärijoukkueen lisäksi myös PST- ja KRH-joukkue. Venepuolella meillä oli käytössä ryhmille syöksyveneet, isompi avonainen pioneeriuisko ja kajakkeja sekä lainapeitteistä ja risuista kyhättävä ”donitsi”. Käytössä oli myös polkupyörät, joilla tehtiin mm. mukavia 140 km pyöräretkiä ympäruskuntiin. Nykyisin polkupyöriä ei ole enää lainkaan käytössä. Voinee kuitenkin todeta, että rannikkojääkäreiden tulivoima ja liikkuvuus on lisääntynyt 80-luvun ajoista selvästi.

1980-luvulla Rannikkojääkärikouluun piti erikseen pyrkiä, ja kokeet kestivät yhden päivän sisältäen Cooperin testin, lihaskuntotestin, uintikokeen ja psykologisen testin sekä haastattelun. Tuolloin rannikkojääkä-

rit voitiin valita suhteellisen suuresta määrästä hakijoita, kun nykyään erillistä pääsykoetta ei ole. Rannikkojääkärit valitaan peruskoulutuskauden jälkeen UUDPR:n varusmiehistä fyysinen soveltuvuus huomioonottaen. Nykyään barettiin vaaditaan hyväksytysti suoritettu barettimarssi. Vaativa barettimarssi sisältää 80 km:n marsin täyspakkauksessa, suunnistus- ja vesistön ylitystehtäviä. 80-luvulla rannikkojääkäreiden Cooper-testin tulokset olivat parempia kuin nykyään, mutta toisaalta testin tulokset ovat 90-luvulta alkaen pudonneet kaikkialla.

Saimme myös vaikutelman, että nykyinen koulutus korostaa enemmän motiivointia kuin käskytystä.

Maastossa

Tutustuimme 2.500 ha:n Syndaleniin, joka on on UUDPR:n tärkein harjoitusalue, ja jota aikoinaan ovat käyttäneet jo suojeluskunnat. Siellä seurasimme kertausharjoitettavan KRH-kompanian kovapanosammuntoja. Sitten pääsimme rannikkojääkäreiden sotasatamaan, jossa meille esiteltiin Jur-

mot ja G-veneet. Sieltä siirryimme Jurmoilla Hästö-Busön linnakesaarelle ja takaisin Dragsvikin varuskuntaan perinteikkäälle upseerikerholle, jossa tarjottiin maukas ja täyttävä ateria hernekeittoa ja pannukakkua. Joku ehti aiemmin sotkussa ihmetellä, eikö PV:lta enää saa torstaisin hernekeittoa. Sekin toive toteutui sitten näin.

Jäähyväiset Dragsvikille

Juha Karvonen jakoi kurssitodistukset, joihin oli kuvattu rannikkojääkäreiden tunnus, merikotkan pää, ja rannikkojääkäreiden perinnetaideluiden tapahtumapaikat Teikari sekä Melansaari. Komdri Vauhkonen toivotti vielä turvallista kotimatkaa. Kertausharjoitus oli täydellisen onnistunut ja mieleenpainuva. Voitiin myös todeta, että rannikkojääkäreiden koulutus on tasokasta ja erittäin hyvissä käsissä. Suurkiitos Uudenmaan prikaatille mahdollisuudesta tutustua nykyiseen rannikkojääkärikoulutukseen!

Jyrki Härkki

tekstin pidempi versio löytyy killan Facebook-sivulta

Rannikkojääkärikilta

RannjK:n 7.kurssi Upinniemessä

ANTTI RAUTAINEN

Kurssin kukkalaitteen laskivat Teikarin kiville Jarkko Veijalainen ja Jouni Miettinen.

Samalla viikolla kun 2.kurssi tapasi Dragövikissä, 7.kurssi kokoon-

tui Upinniemessä 3.9.2011. Osa saapui yhteiskuljetuksella bussilla Helsingistä, osa omilla autoillaan. Päivä aloitettiin ruokalassa, josta marsittiin kootusti Teikarin kiville. Teikarin ja Melansaaren taistelijoita muistettiin laskeamalla kukkalaite. Elokuvasalissa RannJP:n silloinen komentaja prkenr Juha Engström lausui tervehdyksensä ja SLMEPA:n komentaja komdri Markus Aarnio kertoi Navy Seal-koulutuksesta. Päivä jatkui Suomenlinnan upseerikerholla ja Helsingin keskustassa.

ANTTI RAUTAINEN

7.kurssin mukana prkenr Juha Engström ja SLMEPA:n komentaja komdri Markus Aarnio.

ANTTI RAUTAINEN

Teikarin kivellä laulamassa Rannikkojääkäri-marssia RannjK:n 7.kurssi, RannJP:n silloinen komentaja prkenr Juha Engström ja SLMEPA:n komentaja komdri Markus Aarnio.

Kokouskutsu

Killan sääntömääräinen kevätkokous pidetään keskiviikkona 7.3.2012 alkaen klo 18.00. Kokouspaikka ja mahdollinen alustaja täsmentyvät myöhemmin ja niistä tulee lisää tietoa RP-lehden seuraavaan numeroon. Kokouskutsu lähetetään jäsenille myös kirjallisena ja sen mukana tulee lisää tietoa.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat sekä toisen kerran syyskokouksessa jo käsiteltyä sääntömuutosehdotusta. Muista käsiteltävistä asioista kerrotaan tarkemmin jäsenille myöhemmin lähetettävässä kokouskutsussa.

Rannikkojääkärikilta ry:n hallitus

Tietä käyden tien on vanki...

14. kaukopartiohihto 25.-27.2.2011

ANTTI SALILA

Kaukopartiohihto

Kaukopartiohihto on Kouvolan varuskunnan urheilijoiden vuosittain järjestämä tapahtuma, jolla vaalitaan kaukopartiomiesten perinteitä. Kunnon ja menohalujen mukaan kukin voi valita itselleen sopivan matkan (75 tai 150 – 300 km). Tänä vuonna mukaan ilmoittautuneita oli hieman yli 400, eli aivan pienestä tapahtumasta ei ole kyse.

Oman suorituskyvyn punnintaa...

Olin jo muutaman vuoden ajan pyöritellyt ajatusta kaukopartiohihtoon osallistumisesta, mutta joka kerta homma oli erinäisistä syistä johtuen jäänyt odottamaan aikaa parempaa. Ajatuksissa siinteli 150 kilometrin mittainen matka, joka tarkoitti käytännössä vähintään 24 tunnin hiihtoa. Vaikka minulla oli pohjalla hyvästä lumitalvesta johtuen jokunen sata hiihtokilometriä, en ollut juurikaan hiih-

tänyt metsäsuksilla repun kanssa enkä yli 4 tunnin lenkkejä ylipäättään. Minulla ei ollut perjantaina mahdollisuutta lähteä heti aamusta ladulle ja siten jakaa reissua kahdelle päivälle, olisi pidempi lenkki käytännössä tarkoittanut yöhihtoa. Minulla oli lisäksi lieviä epäilyksiä varusteiden toimivuuden suhteen, eikä ajatus varusteiden välpäämisestä sydänyöllä erityisesti houkuttellut. Jossain vaiheessa järki voitti ja päätin lähteä 75 kilometrin matkalle, tarkoituksena kokemuksen hankkiminen ja varusteiden testaaminen.

Kaukopartiohihto hiihdetään

partiotyyppisesti. Oma partioni näytti vielä muutamaa päivää ennen starttia perin harvalukuiselta. Perjantai-iltana Björnmanin Juha kuitenkin soitti ja kertoi olevansa lähdössä hiihtämään 75 kilometriä seuraavana aamuna Ylinnikilän Vesan kanssa. Molemmat ovat Laskuvarjojääkärikoulun käyneitä miehiä, jotka tiesin entuudestaan ja muutama lukijakin saattaa tunnistaa Team Excelsiorin Viron hyppyreissuilta. Partio oli sitä myötä kasassa.

Matkaan!

Aamulla ilmoittautuminen Uttihallilla ja matkaan päästiin hieman ennen kahdeksaa. Heti alussa hiihtotyylissä oli havaittavissa hienoista haparointia ja huojumista, josta kuitenkin päästiin eroon varusteiden pienellä säädöllä. Juhalla ja Vesalla oli kokemusta entuudestaan kaukopartiohihdosta ja varsin pian kaikille sopiva vauhti löytyi ja matka alkoi soljua 7-8 kilometrin tuntivauhtia. Olin edellisenä iltana voidellut sukset ja käynyt hiihtämässä pikkulenkkin pellolla. Vaikka keli olikin hieman lauhtunut, voitelu tuntui osuneen kohdalleen. Lauantain hiihtä-

Utin kaukopartiohihto

Rannikkojääkärikilta suunnitteli osallistuvansa ko. tapahtumaan omalla osastollaan telvella 2011, mutta paikalle ennätti tällä kertaa vain killan jäsen Jari Salila. Ohessa hänen kertomuksensa. Suunnitelmissa on tulevana talvena 2012 yrittää saada partio tai ryhmä liikkeelle, ja jos olet kiinnostunut, ota yhteys Antti Rautiaiseen, antti@rautiainen.fi tai 050-556 1825.

jille keli oli mainio, muutaman asteen pikkupakkakanen ja pilvinen taivas. Perjantaina pidemmän urakkansa aloittaneilla keliolot olivat hankalammat, sillä Utissa oli ollut vielä perjantaina yli parikymmentä astetta pakkasta.

Matka sujui hyvää vauhtia ilman suurempia ongelmia ja kalustorikkoja. Reilun puolen tunnin välein pideytyt tankkaustauot toimivat varsin hyvin eikä todellinen väsymys päässyt missään vaiheessa yllättämään. Ennakoiva huolto onkin pitkällä siirtymillä ensiarvoisen tärkeää, tankkauksen laiminlyönti kun tekee matkasta paljon rasittavamman kuin se itse asiaansa onkaan. Paaskosken hiihtomaja ja Lappalan hiihtomaja tulivatkin verraten nopeasti vastaan. Metsäsuksiin tottumattomuudesta johtuvat ensimmäiset väsymyksen oireet jaloissa alkoivat ilmoitella itsestään jossain 30 kilometrin kohdalla, mutta eivät tuntuneet missään vaiheessa erityisen pahoilta.

Anhavan hiihtomaja sijaitsee noin reissun puolivälissä. Anhavan ja Lappalan välinen etappi ei ole mitenkään erityisen pitkä, mutta Anhavan maasto on selvästi muuta reittiä mäkiempää. Anhavan majalle saapuessamme takki alkoikin olla jo verraten tyhjä ja mietinkin loppumatkan jaksamista. Kunnon ruokailu, puolen tunnin tauko ja märkien sukkienvaihto kuiviin palauttivat kuitenkin nopeasti toimin-

takunnon. Kohonneen mielialan myötä matka saattoi jatkua.

Tauolla tarkastelimme karttaa. Kaukopartiohiihdon reitti on sijoitettu pääasiassa ulkoilureitistölle tai moottorikelkalla ajetuille latu-urille, mutta osin reittejä ei ole valmiiksi ajettu, vaan eteneminen tapahtuu umpihangessa tai toisten tekemää latua myöten. Omatkin reitinvalinnat ovat rajoitettuja, mutta suunnistuksen kanssa kannattaa - kuten aina - olla tarkkana. Reitti oli laadittu siten, että ”luovista” reitinvalinnoista ei todella tuntuvia hyötyjä ollut saavutettavissa. Pienillä tarkistuksilla saattoi kuitenkin hieinan helpottaa urakkaansa.

Hyvä keli jatkui koko loppumatkan. Varusteet pysyivät kasassa, turhat liikkeet olivat karsiutuneet pois ja tahti hioutunut sopivaksi. Juttua riitti muiden partion jäsenten kanssa, mikä helpotti matkantekoa ja myös vauhdinpittoa. Perille Uttihallille saavuimme puoli kahdeksan aikaan illalla, eikä meidän tarvinnut lopultakaan hiihtää kovin pitkää matkaa pimeässä. Urakka tuli tehtyä ja väsymyksestä huolimatta tunnelma oli korkealla.

Lähteäkö mukaan?

Mitä reissusta sitten jäi käteen? Ainaakin itselleni kertyi runsaasti kokemusta pidempään hiihtoretkeen valmistautumisesta, tarpeellisista ja tarpeetto-

mista varusteista sekä tietysti itse hiihdon vaativuudesta. Näistä on varmasti hyötyä tulevilla hiihtoretkeillä, niin lyhyemmällä kuin pidemmälläkin.

Osallistumista pohdittaessa on muistettava, että kyse ei ole tilanteenmuokaisesta etenemisestä 40 kilon rinkan ja ahkion kanssa risukossa. Kuntoilua jonkin verran harrastaneelle 75 kilometrin matka ei ole ylityspääsemätön suoritus, kunhan malttaa pitää vauhdin kohtuullisena. Hankalat keliolosuhteet saattavat tosin vaikuttaa merkittävästi suorituksen rasittavuuteen. Tällä kertaa hyvistä olosuhteista sekä voitelun, tankkauksen ja vauhdinjoon onnistumisesta johtuen hiihtämisestä ei missään vaiheessa tullut ns. tahdon voimalla etenemistä. Vauhti pysyi jokseenkin tasaisena koko matkan ajan ja partio oli varsin hyväkuntoinen perillä maalissa.

Mikä sitten saa reserviläisen osallistumaan pitkiin marsseihin tai ylipäättään fyysistä kuntoa koetteleviin tapahtumiin? Onko kyse tuttuun tapaamisesta, reippaasta laturetkestä raittiissa ulkoilmassa, reserviläiskunnan ylläpitämisestä, halusta testata omia henkisiä voimavaroja fyysisten voimien alkaessa hiipua vai ko vanhenevan miehen epätoivoisesta yrityksestä todistella pystyvänsä vielä muuhunkin kuin paperipinojen siirtelyyn pöydän kulmalta toiselle? Syynsä kullakin.

Jari Salla

Aika rientää – muistot talteen

Saamme melkein päivittäin lukea, miten puolustusvoimia ajetaan alas pala palalta. Kesällä 2011 saimme kuulla, että varusmieskoulutus loppuu Suomen kautta aikojen ehkä tärkeim-

mällä rannikkolinnakkeella Isosaaresa vuonna 2012. Isosaaren historia saatiin sattumalta taltioitua samoihin aikoihin Anu Vuorisen Isosaaren historiasta kertovaan kirjaan. Monen muun

linnakkeen historia on sen sijaan taltioimatta, ja Rannikkotyökistön Perinneyhdistys vetoaakin kaikille rannikkolinnakkeilla palvelleisiin: kirjoitakaa ylös muistonne ja lähettäkää ne vaikka yhdistykselle. Yhdistys teettää vuodesta 2012 alkaen tieteellisen tutkimuksen linnake-elämästä, ja tarinoita tarvitaan varmasti jatkossakin moneen muuhun tarkoitukseen. Muistojen käsitteilytapa on vapaa ja kaikki aiheet ja teema käyvät.

Ove Enqvist

*Hevoshaantie 9 D 6, 01200 Vantaa
enqvist (at) oktinet.fi*

IN MEMORIAM

Roger Smith 1927 – 2011

HMS Porlock Bay Association Chairman

Vanha ystävämme on poissa. Suruviesti tavoitti allekirjoittaneen 17. heinäkuuta. Matti Kurjen purjehtijoiden nimissä toimitimme kukkatervehdyksen Lontoon lähetystömme sotilasasiamiehemme sihteerin Riitan avustuksella siunaustilaisuuteen 2.8.2011 Warwickiin.

Siunaustilaisuuden järjesti Royal Navy Associations of Leamington yhdes-

Matti Kurjen purjehtijat –perinneosasto

sä The Royal Warwickshire Regimentin kanssa. Arkun päällä oli White Ensign ja meidän kukkatervehdyksemme.

Muistamme Rogerin todellisena herrasmiehenä. Hän astui Royal Navyn HMS Porlock Bay fregatille 17 vuotiaana. Alus purjehti silloin Caribialla ja Newfoundlandin alueella. Se jätti hänen muistot, jotka värittivät hänen loppuelämänsä, ja josta hän kirjoitti kirjan ”Shipshape and Bristol Fashion”. Kirja ilmestyi vuonna 2007. Me Matti Kurjen veteraanit ja HMS Porlock Bayn veteraanit ehdimme tavata toisemme neljästi: 2003 Portsmouthissa, Helsingissä 2004, Devonportissa 2005 ja Turussa 2007.

Huhtikuussa 2012 tulee KL Matti Kurjen (Ex HMS Porlock Bay) tulosta Suomeen 50 vuotta!

Olen alustavasti sopinut SIMepan komentajan kommodori Markus Aarnion kanssa, että saamme tulla Upinniemeen 24.4.2012, jolloin olisi tarkoitus tutustua varuskuntaan ja koulutukseen tänään. Kerholla olisi illallinen. Daamit mukaan tai hyväksytyt yöloma!

Ilmoittele halustasi olla mukana mahdollisimman pian.

*Merihenkisin terveisin, Ilkka J Ignatius
Sotilasestari Matti Kurjella 1966*

Ilmoittautumiset

*Hannu Kajanne, 040-5335141
hannu.kajanne@luukku.com*

*Perti Suominen, 0400-795914
p.p.suominen@kolumbus.fi*

*Ilkka J Ignatius, 040-5050685
ijignati@luukku.com*

Pohjanlahden Laivastokilta

Tavattiin taas miinalaivalla

TEUVO RODEN

Aluksen upseerit tervehdyskäynnillä killan kunniapuheenjohtajan luona. Vasemmalta päällikön sijainen, kapteeniluutnantti Mika Hartemo, miinaupseeri, yliluutnantti Mikko Pöyhä, killan kunniapuheenjohtaja Tauno Rewell, takana keskusupseeri, yliluutnantti Anna Eronen ja oikealla aluksen tykistöupseeri, yliluutnantti Antti Kurkivuori.

TEUVO RODEN

Voittajajoukkueen edustaja, yllil Eronen saamassa kaupungin lahjoittamaa palkintoa.

Miinalaiva Pohjanmaa saapui jokasyksyiselle vierailulle kummikaupunkiinsa Vaasaan poikkeuksellisen myöhään, vasta lokakuun lopulla. Alus saapui perjantaina 21.10 ja lähti paluupurjehdukselle sunnuntaina 23.10. Vaasalaisyleisöllä oli mahdollisuus tutustua miinalaivaan sekä lauantaina että sunnuntaina. Tätä tilaisuutta käytettiin jälleen hyväksi vaikka alus onkin jo tullut tutuksi vaasalaisille vuosien varrella.

Perinteinen herrasmieskisa pidettiin laivalla lauantaiamuna. Nyt oli Pohjanmaan miehistön vuoro suunnitella kilpailulajit, joka oli kaksiosainen, tai oikeastaan kolmeosainen. Aloitettiin tietokilpailulla, sitten heitettiin tikkaa liikkuvaan maaliin eli tuulessa heiluvaan tikkataluun. Kolmas osio oli erilaisten solmujen tekeminen. Tietovisa meni vielä kohtuullisesti

killan kannalta, jotkut osuivat tikkatauluunkin mutta merimiessolmut aiheuttivat päänvaivaa killan joukkueille, joissa oli enemmän rannikkotykkimiehiä kuin merimiehiä. Joten jälleen oli nieltävä tappion karvas kalkki, ei toki suuri mutta kuitenkin. Edelleen sentään lohduttaa se, että tykinhylsyssä eli kiertopalkinnossa on edelleenkin seitsemän killan voittoa peräkkäin ja laivamiehillä vain viisi.

Miinalaivan päällikön sijainen, capt.luutn. Mika Hartemo oli kutsunut kaupungin ja killan edustajia perjantai-iltana illanviettoon laivalle. Näin Vaasan uusi kaupunginjohtaja Tomas Häyrykin pääsi tutustumaan kaupungin kummialukseen. Myös kaupunginhallituksen puheenjohtaja Raija Kujanpää miehensä kanssa, kansliapäällikkö Anna-Maija Iitola ja kaupungin kirjapainon johtaja Jaakko Salo olivat illanvietossa, kuten myös

satamajohtaja Teijo Seppelin, joka on myös Laivastokillan jäsen. Killaa tilaisuudessa edustivat kunniapuheenjohtaja Tauno Rewell, allekirjoittanut, sekä hallituksen jäsenet Timo Kouku ja Mauno Hintsala. Saimme kuulla Mika Hartemon seikkaperäisen esityksen videoineen Atalanta –operaatiosta. Kiinnostavaa oli myös keskustella niiden miehistöön kuuluvien kanssa, jotka olivat olleet mukana Somalian rannikolla. Heitä oli nyt laivalla neljä.

Allekirjoittanut ojensi killan muistoristin alukselle ja esitti kapteeniluutnantti Hartemolle toivomuksen, että Pohjanmaa saapuisi jos mahdollista ensi syksynä viikonloppuna, jolloin Pohjanlahden Laivastokilta viettää 30 –vuotisjuhlaansa. Lauantaina iltapäivällä laivan upseerit kävivät vielä tervehdyskäynnillä kunniapuheenjohtajan luona.

Teuvo Roden

Seppel partiot Hangon saaristossa

Hangon Rannikkopatteriston perustamisen 90-vuotispäivään 1.8. 2011 liittyen perinneyhdistyksen hallituksen asettama seppelpartio kävi lauantaina 30. päivänä heinäkuuta laske-massa sinivalkoisin nauhoin varustetut havuseppeleet Mannerheimin muistokivelle Harparskogissa, Hästön taistelun 18.7.1941 muistomerkillä Hästön saaren venepoukamassa sekä kertausharjoituksissa 12.9.1974 syöksyveneonnettomuudessa menehtyneen kolmen pioneerin muistolaatalle Hästö-Busön linnakesaarella.

Seppelpartion muodostivat Hangon Rannikkopatteriston perinneyhdis-

tyksen puheenjohtaja majuri evp **Veikko-Olavi Eronen**, varapuheenjohtaja komentaja evp **Jarmo Valtimo** sekä Porkkalan Rannikkopataljoonan komentaja komentaja **Sami Isolauri**. Partiota avustamaan oli valittu tarvittava apuhenkilö-

löstö yhdistyksen jäsenistä. Siirtymien saarissa oleville muistomerkeille tapahtui puolustusvoimien Jurmo-luokan syöksyveneellä, jonka henkilöstö toimi kunniaavartiona seppeleenlaskuissa.

VKA Lange, maj evp

Yhteinen julkaisumme

Rannikkoupeeriyhdistys

Puheenjohtaja Henrik Nysten
GSM 0400 887 849
e-mail: henrik.nysten@welho.com

Rannikkotykistösäätiö

Valtuuskunnan puheenjohtaja
Keijo Tapiovaara, GSM 0400 412 600
Hallituksen puheenjohtaja
Veijo Taipalus
Asiamies Anssi Munkki
Nahkurintie 3 C, 01900 Nurmijärvi
GSM: 050 5528585
email: anssimunkki@gmail.com

Merivoimat

Tiedottaja Minna Suominen
Merivoimien Esikunta, PL 58, 20811 Turku
e-mail: minna.suominen@mil.fi

Meriupseeri yhdistys

Puheenjohtaja Markus Aarnio
Brontie 2 As 10, 02400 Kirkkonummi
Puh 0299 320 100
e-mail: markus.aarnio@mil.fi

Rannikkotykistön Opistoupeerit

Puheenjohtaja Tatu Vartiainen
Ojahaantie 11 B 25, 01600 VANTAA
Puh 02 998 00, GSM 0400-959370
e-mail: tatu.vartiainen@mil.fi

Rannikkosotilaskotiyhdistys

Puheenjohtaja Anne Kärki
Uudenmaankatu 62 B 36, 05830 Hyvinkää
GSM 041-4679290
email: anne.m.karki@luukku.com

RT-kerho johtorengas

Puheenjohtaja Toni Aalto
GSM 040 311 3348
e-mail: toni.aalto@iki.fi

Sininen Reservi ry

Puheenjohtaja Jarmo Holm
Kreivinkatu 3 a 4, 21100 Naantali
GSM 0400 524253
e-mail: jarmo.holm@hotmail.fi

Sinisen Reservin Säätiö

Asiamies Pekka Takki
Nuuskiontie 44 B, 02820 Espoo
GSM 040 554 5443
e-mail: pekka.takki@srs.fi

Rannikkojääkärikilta

Puheenjohtaja Antti Rautiainen
Solbackantie 22, 02880 VEIKKOLA
Gsm: 050 556 1825
email: antti@rautiainen.fi

Rannikkojääkäripataljoonan perinneyhdistys

Puheenjohtaja Mika Kiuru
Vanha Valtatie 185 as.12
04500 Kellokoski
e-mail: mika.kiuru@finnair.fi

Rannikon Puolustajain kilta

Puheenjohtaja Esa Tervio
Kotilotie 6, 48310 Kotka
GSM 040 837 846
e-mail: esa.tervio@luukku.com

Kymenlaakson Rannikonpuolustajain kilta

Puheenjohtaja Esa Tervio
Kotilotie 6, 48310 Kotka
GSM 0440 837 846
e-mail: esa.tervio@luukku.com

Selkämeren Rannikkokilta

Puheenjohtaja Tauno Setälä
Saventalajänvahe 4 C 25, 26100 Rauma
GSM 040 510 5547
e-mail: tauno.setala@kolumbus.fi

Suomenlinnan rannikkotykistökilta

Puheenjohtaja Hans-Peter Rekola
Laurintie 6, 02180 Espoo
GSM 0400 426 951
e-mail: hasse.rekola@elisanet.fi
www.rt-kilta.net

Turun Rannikkotykistökilta

Puheenjohtaja Arto Heinonen
Toivolankatu 23 as. 15, 20810 TURKU
GSM 040 775 1531
arto.heinonen4@luukku.com

Rannikkotykistön perinneyhdistys

Puheenjohtaja Ove Enqvist
Hevoshaantie 9 D 6, 01200 Vantaa
GSM 040 552 4136
e-mail: enqvist@oktanet.fi

Turun Rannikkotykistörykmentin Perinneyhdistys ry

Puheenjohtaja Tom Lund
SMMEPA, PL 5, 20241 Turku
Puh 02 998 00
e-mail: tom.lund@mil.fi
www.turrtr.net

Hangon Rannikkopatteriston perinneyhdistys

Puheenjohtaja Veikko-Olavi Eronen
Narvikinkatu 20, 10900 Hanko
GSM 040 824 8679, Puh 019 248 1163
e-mail: veikkoe@hotmail.com

Laivaston kilta

Puheenjohtaja Olavi Niskanen
Hovilankatu 1 B 6, 20660 LITTOINEN
GSM 050 465 9309
e-mail: olavi.niskanen@gmail.com

Kymen Laivastokilta

Puheenjohtaja Tapio Riikonen
Vesikatu 10, 49400 Hamina
GSM 050 540 5417
e-mail: tapio.riikonen@haminetti.net

Helsingin Laivastokilta

Puheenjohtaja Lars Eklund
Anianpellontie 10 B 17, 00700 Helsinki
GSM 050 552 2756
e-mail: larseklund@kolumbus.fi

Turun Laivastokilta

Puheenjohtaja Reino Varinowski
Talinkorventie 3 B 37, 20320 Turku
GSM 044 282 2145
e-mail: reino.varinowski@
turunlaivastokilta.net

Pohjanlahden Laivastokilta

Puheenjohtaja Teuvo Roden
Pietarsaarenkatu 2 A 3,65350 Vaasa
GSM 0500 665 413
teuvo.roden@netikka.fi

Helsingin Reservimeriupseerit

Puheenjohtaja Sami Linnermo
Paljokuva 2, 03300 Otalampi
GSM 050 512 3364
sami.linnermo@lvi-linnermo.com

Helsingin Miinanraivaajakilta

Puheenjohtaja Erik Erwes
Linnankoskenkatu 11 A 10, 00250 Helsinki
GSM 0400 503 099
e-mail: erwes@erwes.com

Laivaston Sukeltajakilta

Puheenjohtaja Keijo Karimäki
Keulatie 39 B, 00980 Helsinki
GSM 0500207815
e-mail: keijokar@saunalahti.fi

Turun Reservimeriupseerit

Puheenjohtaja Heikki Laiho
Linnankatu 11 a 3, 20100 Turku
GSM 0400 520 620
e-mail: heikki.laiho@
turunreservimeriupseerit.fi

Tapahtumakalenteri 2012

1.2.2012	Meriupseeriyhdistyksen kuukausikokous Helsingissä (sivu 87)	15.3.2012	Meriupseeriyhdistyksen kuukausikokous Turussa (sivu 87)
7.3.2012	Rannikkojääkärikillan sääntömääräinen kevätkokous (sivu 100)	20.4.2012	Rannikkoupseeriyhdistyksen jäsenretki Osloon (sivu 87)
maaliskuussa 2012	Rannikkojääkäripataljoonan Perinneyhdistyksen Laiva on lastattu rannikkojääkäreillä-risteily (sivu 93)	24.4.2012	Matti Kurjen purjehtijat –perinneosaston retki Upinniemen (sivu 103)
		26.4.2012	Meriupseeri yhdistyksen vuosikokous (sivu 87)

Rannikon Puolustajan teemat 2012

- 1/2012 Meripuolustus - yhteinen asiamme

Helsingin Miinanraivaajakillan kokous joka kuukauden toinen tiistai klo 13.00 ravintola White Ladyssa.

www.rannikonpuolustaja.fi

SUORITUSKYKYÄ TAISTELUNJOHTOJÄRJESTELMIIN

www.saabgroup.com

SAAB

Puolustusvoimien
palveluksessa

SCANIA

www.scania.fi